Anarkismin historia Venäjällä

J. JAROSLAVSKI

Suomennos teoksesta:
History of Anarchism in Russia
International Publishers, New York, 1937

2022

SISÄLTÖ

JOHDANTO

Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitossa anarkisteilla ei tällä hetkellä ole enää minkäänlaista vaikutusvaltaa massoihin. Heitä tavataan vain yksittäisinä individualisteina. Syynä tähän on sosialismin voitto Neuvostoliitossa. Vanha Venäjä, tilanherrojen ja *pikkuporvarillisen* talonpoikaiston Venäjä, joka kasvatti anarkismia ja synnytti anarkismin perustajat, nuo katuvat aristokraatit – Mihail Bakuninin, Pjotr Kropotkinin ja Leo Tolstoin – on mennyttä aikaa.

Tämän vanhan tsaari-Venäjän tilalle on viimeisten 20 vuoden aikana rakennettu uusi valtio, sosialistinen neuvostovaltio, jonka kaltaista historia ei ole koskaan tuntenut. Tämä valtio syntyi sisällissodan liekeissä voittoisan sosialistisen, proletaarisen vallankumouksen seurauksena.

Tämä vallankumous avasi uuden sivun maailmanhistoriassa. Lokakuussa 1917 imperialististen valtioiden järjestelmään tehtiin suuri särö. Nuori työläisten ja talonpoikien neuvostohallitus bolševikkipuolueen, Leninin ja Stalinin puolueen ohjaamana onnistui kukistamaan kaikkien sitä vastaan nousseiden vihollisten voimat. Se lakkautti kapitalisti- ja maanomistajaluokat. SNTL:ssa ei ole ainuttakaan kapitalistia tai tilanherraa. Neuvostovaltio tuhosi valkokaartilaisten armeijat, porvariston armeijat, vaikka niitä komensivat vanhat ja kokeneet tsaristiset kenraalit ja niihin kuuluivat lähes kaikki vanhat upseerit. Neuvostovaltio voitti sitä vastaan taisteluun liittyneiden 14 kapitalistisen valtion aseellisen intervention ja taloudellisen saarron.

Neuvostovaltio voitti taloudellisen kaaoksen ja rakensi upean teollisuuden ja maatalouden, joka on varustettu uusimmalla koneistol-

la. Vanhan, rappeutuneen, kapitalistisen, tilanherrojen ja pienomistajien talousjärjestelmän tilalle neuvostovaltio on Kommunistisen puolueen laatiman suunnitelman mukaisesti rakentanut uuden, voimakkaan sosialistisen talousjärjestelmän, kehittyneemmällä tekniikalla ja korkeammalla työn tuottavuudella. Se on nostanut koko väestön taloudellista, poliittista ja kulttuurista elintasoa. Se on luonut upean Puna-armeijan, ainoan laatuaan, joka vartioi kommunismin lippua, valtavien ihmisjoukkojen elämää, työtä ja omaisuutta kuudesosassa maapallosta. Neuvostovaltio on turvannut kansojen suuren ystävyyden SNTL:ssa, Neuvostoliiton Kommunistisen puolueen, Kommunistisen Internationaalin etujoukon, oikean kansallisuuspolitiikan ansiosta.

Tämä puolue syntyi 40 vuotta sitten pieninä salaisina työläispiireinä, joita tsaarihallitus vainosi. Sen pääjärjestäjät olivat Lenin ja Stalin, vallankumouksen loistavat teoreetikot, strategit ja johtajat. Venäjän työläiset ja talonpojat saavuttivat loistavia tuloksiaan ennen kaikkea siksi, että Venäjällä joukkojen vallankumouksellista työväenliikettä oli jo sen alusta lähtien johtanut bolševikkipuolue. Tämä puolue järjesti edistyneet työläiset, se järjesti aseellisen kapinan, se järjesti vastarinnan valkokaarteja ja ulkomaista interventioita vastaan, ja se järjesti niiden. Bolševikkipuolue järjesti uuden, neuvostovaltion, proletaarisen valtion; se järjesti uuden talousjärjestelmän. Se varmisti työläisten saavuttamat suuret voitot.

Mutta se onnistui tekemään kaiken tämän, koska se taisteli kaikkia työväenliikkeen opportunismin muotoja vastaan, mukaan lukien anarkismia. Bakuninin ja Pjotr Kropotkinin anarkismi oli Maa ja vapaus -järjestön narodnikkien teoria, jotka halusivat ”maata ja vapautta” tsarismin alaisuudessa. Vuoden 1905 vallankumouksen aikana Venäjällä anarkismi ilmeni terroristiryhminä, jotka järjestivät salaliittoja tsaarin virkamiesten henkeä vastaan sekä ratsioita pankkeihin ja valtion instituutioihin. Tänä aikana jotkut sen kannattajista alkoivat siirtyä anarkosyndikalisteihin. Venäläiset anarkistit yrittivät propagandassaan luoda vihamielisyyttä vallankumouksellisten sosialististen intellektuellien ja työväenluokan välille.

Vuoden 1917 vallankumouksen voiton jälkeen anarkistit tietyillä Venäjän seuduilla yrittivät panna oppinsa käytäntöön ja joutuivat siten jyrkkään ristiriitaan koko vallankumouksen kulun kanssa. Niin kutsutun työväenopposition muodossa anarkosyndikalismi yritti vakiinnuttaa asemansa työväenliikkeessä, Kommunistisessa puolueessa, proletaarisen diktatuurin alaisuudessa.

Kriittisimmällä hetkellä proletariaatin taistelussa Venäjän ja kansainvälisen porvariston yhdistyneitä voimia vastaan anarkistit ryhtyivät osittamaan rikkailta ryöstämiään asuntoja ja omaisuutta, eivätkä koskaan ymmärtäneet, että vanhan murskatun järjestelmän tilalle proletariaatin on rakennettava sosialistinen talousjärjestelmänsä.

Etelä-Ukrainassa anarkistit – Mahno ja hänen kannattajansa – yrittivät toteuttaa anarkismin ihanteen käytännössä. Ukrainan ja koko Neuvostoliiton työtätekevälle kansalle Mahnon ja hänen laumansa nimi on synonyymi synkimmille rikoksille vallankumousta, työväenluokan asiaa vastaan.

Siten maailman ensimmäinen proletaarinen vallankumous ei koetellut vain kommunistien oppia, ohjelmaa, strategiaa ja taktiikkaa, vaan myös anarkistien oppia, ohjelmaa, strategiaa ja taktiikkaa. Laajat kansanjoukot kaikkialla maailmassa voivat hyötyä kamppailuissaan Lokakuun vallankumouksen kokemuksesta. Tietysti heidän on otettava huomioon omien maidensa vapautumistaistelun erityispiirteet, mutta he tekisivät suuren ja peruuttamattoman virheen, jos he vain jättäisivät tämän kokemuksen huomioimatta ja jättäisivät sen soveltamatta. Mitä voisi sanoa ihmisistä, jotka itsepintaisesti kieltäytyvät ottamasta tunnettua ja koettua tietä, joka johtaa päämäärään, vaan joiden on hinnalla millä hyvänsä valittava eri tie, joka johtaa heidät tappioon?

Työläisten niissä maissa, joissa heidän on nyt valittava anarkistien ja kommunistien opin välillä, tulisi tuntea nämä molemmat tiet.

I.

ENNEN BOLŠEVIKKIPUOLUETTA

Bakunin

Mihail Bakuninilla oli epäilemättä merkittävä rooli anarkismin teorian kehittämisessä ja tarkentamisessa sekä anarkistisen liikkeen johtamisessa. Hän jätti syvän jäljen 1870-luvun venäläiseen ”vallankumouksellisen rahvaan” liikkeeseen. Bakunin oli teoreettinen johtaja suuressa osassa Maa ja vapaus -järjestöä (*Zemlja i volja*), ja myöhemmin hänen teorioitaan ja ideoitaan seurattiin anarkistisessa liikkeessä ei vain Venäjällä, vaan myös muissa maissa. Ennen anarkistiksi tuloaan hän oli näkyvä henkilö nationalistisessa panslavistisessa liikkeessä. Nämä tosiasiat riittävät pakottamaan vallankumouksellisen liikkeen ottamaan tämä hahmo huomioon.

Bakunin syntyi rikkaaseen ja aateliseen venäläisten maanomistajien perheeseen vuonna 1814, ja hänet kasvatettiin maaorjatalonpoikien raaimman riiston kautta saaduilla rahoilla. Omaelämäkerrallisessa katkelmassa Bakunin itse kirjoitti:

> Synnyin 30. toukokuuta 1815[1] isäni tilalla Premuhinossa Novy-Toržokin piirikunnassa Tverin alueella Moskovan ja Pietarin välissä, pienen Osura-nimisen virran rannalla. Isäni oli vanhaa ja aatelista sukua. Kahdeksan tai yhdeksän vuoden ikäisenä hänen setänsä, joka oli Katariina II:n ulkoministeri, nimitti hänet Firenzen-suurlähetystön avustajaksi; siellä hänen koulutuksensa otti vastuulleen toinen sukulainen, ministeri. Hän oli lähes 35-vuotias ennen kuin palasi Venäjälle. Niinpä hän vietti koko nuoruutensa ulkomailla ja sai koulutuksensa ulkomailla…. Vuosina 1817–

[1] Tarkoitetaan vuotta 1814 – J. J.

> 1825 hän kuului salaiseen Pohjoisen seuraan, joka teki kuuluisan sotilaskapinayrityksen Pietarissa joulukuussa 1825.[2]

Kun Nikolai I tukahdutti kapinan, Bakuninin isä käänsi selkänsä vallankumoukselle. Bakunin kirjoitti: ”Hänestä tuli kunniallinen tilanomistaja kuten monet hänen naapureistaan, ja hän hyväksyi niiden satojen orjuuden, joiden työstä hän eli.”

Bakunin oli yksi kuudesta veljestä ja viidestä siskosta.

> Aluksi – Bakunin kertoo – kasvatuksemme oli hyvin liberaali, mutta joulukuun salaliiton (1825) traagisen lopputuloksen jälkeen isäni, tämän tappion säikyttämänä, muutti menetelmäänsä. Siitä lähtien hän teki parhaansa tehdäkseen meistä tsaarin uskollisia alamaisia, ja tätä tarkoitusta silmällä pitäen minut lähetettiin tykistökouluun 14-vuotiaana.[3]

Bakuninin lapsuus ja nuoruus kuluivat siis ilmapiirissä, joka sovitti hänet aristokraatin asemaan. Sotilaallinen ympäristö, jossa hänet kasvatettiin, oli älyllisesti Nikolai I:n hallinnon tukahduttama. Ennen kuin hän lähti maasta vuonna 1840, Bakunin, joka ei suinkaan sympatisoinut vallankumouksellisia tai oppositiota, jopa tuomitsi dekabristit. Muistellen näitä vuosia Bakunin kirjoitti vuonna 1870 pamfletissa *Tiede ja kiireellinen vallankumouksellinen tehtävä*:

> Dekabristien ajan jälkeen koulutetun aateliston sankarillinen liberalismi rappeutui pedanttiseksi liberalismiksi, doktrinaarisuudeksi…. Kaikkia vallankumouksellisia ajatuksia, kaikkia pelottomia protestiyrityksiä, alettiin pitää metafyysisen itsetyytyväisyyden huipulta lapsellisena kerskailuna. Tiedän mistä puhun, sillä 30-luvulla, hegeliläisyyden vaikutuksen alaisena, minäkin syyllistyin tähän syntiin.

Ulkomailla Bakunin syöksyi poliittiseen elämään ja oli yhteydessä radikaaleihin ja demokraattisiin piireihin. Tämä voidaan nähdä kaikkein ensimmäisestä hänen kirjoittamastaan artikkelista, joka

[2] Anarkisti Nettlaun tekemästä Bakuninin elämänkerrallisesta luonnoksesta.
[3] Sama.

painettiin Saksassa lokakuussa 1842 salanimellä Jules Elizard. Tässä artikkelissa hän kirjoitti:

> Kaikki kansat ja luokat ovat täynnä ennakkoaavistusta; jopa Venäjällä, tuossa äärettömässä lumen peittämässä valtakunnassa, jota tunnemme niin vähän ja jolla on ehkä niin suuri tulevaisuus – jopa Venäjällä kerääntyy raskaita myrskypilviä. Ilmapiiri on tukahduttava, myrskyn raskas.

Kuten yleisesti tiedetään, Bakunin osallistui aktiivisesti vuosien 1848–49 vallankumoukselliseen liikkeeseen Ranskassa (Pariisissa), Saksassa ja Itävallassa. Mutta olisi väärin olettaa, että Bakunin oli vallankumouksellinen nuoruudestaan lähtien. Kaikki Bakuninin elämäkerran kirjoittajat, mukaan lukien anarkistit, huomauttavat, että vuoteen 1866 asti, jolloin hän oli 52-vuotias, Bakunin oli vallankumouksellinen demokraatti, joka oli suuresti panslaavilaisen nationalismin saastuttama.

Vaikka jo vuonna 1842 Bakunin ilmaisi ajatuksen, josta tuli anarkistien tunnuslause – ”halu tuhota on myös luova halu” – hän oli vuonna 1852 melko suvaitsevainen tilanherraveljeään Nikolai Bakuninia kohtaan, joka käytti ruumiillista rangaistusta omiin maaorjiinsa. Hän vain neuvoi veljeään rankaisemaan heitä ”sillä tavalla, että he vakuuttuvat rangaistuksen olevan oikeutettu”.

On mielenkiintoista verrata tätä ajanjaksoa Bakuninin elämässä samaan ajanjaksoon kommunistisen liikkeen perustajan Karl Marxin elämässä. Vuonna 1847 Marx laati yhdessä Engelsin kanssa *Kommunistisen manifestin*, vallankumouksellisen proletariaatin ensimmäisen ja merkittävimmän ohjelman, jota myös Bakunin myöhemmin ihaili, jopa sen verran, että käänsi sen venäjäksi. Sen julkaisi venäjäksi hänen opetuslapsensa Sergei Netšajev. Taistelutunnukseksi *Kommunistiselle manifestille* Marx ja Engels ottivat ranskalaisten työläisten tunnuslauseen: ”Kaikkien maiden työläiset, liittykää yhteen!” Riittää, kun verrataan tätä rakentavaa, organisoivaa, kokoavaa, taistelevaa tunnusta Bakuninin paljaaseen tuhoamiskutsuun, jotta voidaan ymmärtää se valtava merkitys, joka *Kommunistisen manifestin* kutsulla oli koko työväenliikkeelle.

Bakunin joutui tsaristisen hallituksen mitä raaimman vainon kohteeksi. Preussin viranomaiset pidättivät hänet Dresdenin kansannousun yhteydessä ja lukitsivat linnoitukseen. Myöhemmin hänet luovutettiin Venäjälle ja Nikolai I:n käskystä suljettiin Pietari-Paavalin linnoitukseen, josta vain harvat selvisivät hengissä. Elävältä haudattuna tähän linnoitukseen Bakunin kirjoitti ”tunnustuksensa” katuvana syntisenä ja anoi tsaarilta armahdusta. Tämä ”tunnustus” oli tietenkin tarkoituksella kirjoitettu katuvaan sävyyn, saadakseen sen avulla vapautuksen linnoituksesta, ja Bakunin toivoi voivansa sovittaa tämän teon myöhemmällä vallankumouksellisella toiminnallaan. Mutta todelliset vallankumoukselliset Venäjällä pitivät armon anomista tsaarilta häpeällisyyden kaikkein alhaisimpana muotona, jopa kuolemantuomion saadessaan.

Näiden rivien kirjoittaja vietti 12 vuotta vankilassa ja pakkotyössä Siperian syvyyksissä ja tietää, että Venäjän vallankumoukselliset pitivät pettureina ja boikotoivat niitä, jotka esittivät katuvia tunnustuksia ja armahdusanomuksia tsaarille. Jos 1870-luvun ja myöhempien vuosien venäläiset vallankumoukselliset olisivat tienneet Bakuninin tunnustuksesta, monet heistä olisivat torjuneet hänet. Mutta Bakuninin kannattajat ja hän itse näkivät paljon vaivaa salatakseen tämän tosiasian. Bakuninin tunnustus tsaari Nikolaille julkaistiin vasta sen jälkeen, kun proletariaatti bolševikkien johdolla tuli valtaan ja avasi tsaarin hallituksen arkistot. Bakuninin elämäkerran kirjoittajan, anarkisti Nettlaun on hyödytöntä ryöpyttää halveksuntaa niille, jotka moittivat tätä Bakuninin tunnustusta. Nettlaun on turha yrittää selittää tätä anomusta sanomalla, että Bakunin kirjoitti tsaarille vangitsijanaan, ettei ollut ketään muuta jolle hän voisi kirjoittaa. Tämä selitys ei ole totta. Anarkistien on tunnustettava, että Bakunin ei tässä tapauksessa osoittanut aidon vallankumouksellisen kestävyyttä. Venäjän vallankumoukselliset eivät kirjoittaneet vangitsijoilleen sellaisia anomuksia kuin Bakunin kirjoitti tsaarille, kun hän oli jo saanut kreivi Orlovilta tietää, ettei häntä uhkaa kuolemantuomio.

Bakunin kirjoitti tsaarille:

> Suokaa minulle kaksi suurinta palvelusta, Teidän Majesteettinne, ja minä siunaan Kaitselmusta siitä, että se on pelastanut minut saksalaisilta antaakseen minut Teidän Keisarillisen Majesteettinne isällisiin käsiin. Koska olen menettänyt oikeuden kutsua itseäni Teidän Majesteettinne uskolliseksi alamaiseksi, voin vain allekirjoittaa vilpittömästi: katuva syntinen, Mihail Bakunin.

Sellainen oli Bakuninin kirje tsaarille, jossa hän anoi kahta palvelusta: säästymistä eristyssellitä ja sukulaisten vierailujen sallimista.

Jokaisella työläisellä on oikeus tuomita tällainen käytös Bakuninilta, joka väitti olevansa virheetön vallankumouksellinen. Tätä käytöstä kannattaa verrata toisen venäläisen vallankumouksellisen, N. G. Tšernyševskin käytökseen. Hän oli yli 20 vuoden ajan vangittuna linnoituksessa ja pakkotyössä Siperiassa, mutta hän ei vajonnut niin alas, että hän olisi anonut armahdusta veriviholliseltaan, tsaarilta, vaikka hänen asemansa oli paljon huonompi kuin Bakuninilla, eikä hänellä ei ollut rikkaita ja tunnettuja sukulaisia jotka puhuisivat hänen puolestaan, kuten oli Bakuninin tapauksessa.

Bakunin oli nationalisti vuoden 1848 vallankumouksen aikana ja sen jälkeen. Tähän on lisättävä toinen erittäin epämiellyttävä tosiasia, joka oli totta vielä senkin jälkeen, kun Bakuninista oli tullut anarkisti – hänessä oli ripaus antisemiittiä. Kun Marx kehotti maailman työläisten vallankumouksellista liikettä yhdistymään yhdeksi vallankumoukselliseksi liitoksi, Bakunin leikki ajatuksella slaavien liitosta luokasta riippumatta. Keskellä vallankumouksellisia tapahtumia Euroopassa vuonna 1848 hän kirjoitti pamfletin, jonka otsikkona oli ”Vetoomus slaaveille venäläispatriootti Mihail Bakuninilta, Prahan panslaavilaisen kongressin jäseneltä.” Tästä syystä Marx ja Engels kävivät niin kiivasta kiistaa Bakuninin kanssa tuohon aikaan – he ymmärsivät vaaran, joka aiheutuu taistelun kansainvälisten luokkatunnusten korvaamisesta liberaalis-porvarillisilla nationalistisilla tunnuksilla, joita Bakunin kannatti.

Katsotaanpa mitä Nettlau sanoo tässä yhteydessä. Nettlau huomauttaa, että huhtikuusta 1848 alkaen,

> … kapeakatseinen panslaavilainen nationalismi vei hänestä voiton. Hän itse ajatteli toimineensa oikein. Hän halusi olla aktiivinen oman kansansa parissa. Hänen täytyi kylvää vihaa ja eripuraa, sotia ja uusia sotilaallisia autokratioita, jotka organisoivat ja keskittäisivät eri kansojen voimat yhteiseen konfliktiin…. Hän unohti lännen, ja löysi, kuten hän sanoi, ”slaavilaisen sydämensä” ja esiintyi huhtikuussa – ei Euroopan ja koko ihmiskunnan, vaan tietyn kansallisuuksien ryhmän vapauttamiseksi. Kolme kuukautta myöhemmin, kuten hän itse kertoo, hän oli valmis heittäytymään Nikolai I:n syliin.

Nettlau kertoo, että Bakunin ajatteli jo tuolloin (eikä vasta myöhemmin, kun hän oli tsaarin vallassa linnoituksessa) anoa tsaarilta anteeksiantoa:

> Juuri tähän aikaan (kesä- ja heinäkuun välillä v. 1848) hän ajatteli kirjoittaa Nikolai I:lle pyytääkseen anteeksiantoa, pyytääkseen häntä kohottamaan panslavismin lipun, olemaan kaikkien slaavien ”pelastaja”, ”isä” ja tsaari. (”Ollaksesi heidän isänsä ja pelastajansa, julistaaksesi itsesi kaikkien slaavien tsaariksi, nostaaksesi panslavismin lipun Itä-Eurooppaan saksalaisten ja muiden slaavilaisten kansojen sortajien kauhuksi.”)

Helmikuun 19. päivänä 1857 Bakunin karkotettiin Siperiaan. Kesäkuussa 1861 hän pakeni amerikkalaisella laivalla Amerikkaan ja matkusti myöhemmin Eurooppaan. Siihen aikaan hän oli vielä nationalisti. 1. elokuuta 1863 päivätyssä kirjeessä Herzenille hän kirjoitti:

> Osallistuin aktiivisesti panslaavilaiseen liikkeeseen, ja vieläkin olen sitä mieltä, että slaavilainen liitto on meille ainoa mahdollinen, sillä se yksin voi uudessa ja täysin vapaassa muodossa tyydyttää sen suuruuden tunteen, joka epäilemättä elää kansassamme, tunne, joka on erehdyksessä valinnut tai tulee valitsemaan valtakunnan petollisen tien.

Hieman aikaisemmin, 28. toukokuuta 1863, Ruotsissa juhla-aterialla pitämässään puheessa hän sanoi:

> Mikä sitten on meidän, Pietarin hallitusta vastaan taistelevien kanta? Olemme konservatiiveja, vastustamme verenvuodatusta…. Me, joita kut-

sutaan vallankumouksellisiksi, emme ole tasavaltalaisia mistään hinnasta. Jos keisari Aleksanteri II haluaisi rehellisesti johtaa Venäjän poliittista ja yhteiskunnallista uudistumista, jos hän haluaisi palauttaa vapauden Puolalle ja maan niille osille, jotka eivät halua kuulua valtakuntaan, jos väkivallalle perustetun Pietarin, Katariinan ja Nikolain maan tilalle hän perustaisi vapaan, demokraattisen, kansan-Venäjän, jossa on paikallishallinto maakunnille, ja jos hän tämän kruunaamiseksi nostaisi slaavilaisen federaation lipun – silloin, sen sijaan että taistelisimme häntä vastaan, olisimme hänen uskollisimpia ja omistautuneimpia palvelijoitaan.

Bakunin sanoi tämän vuotta ennen kuin Marx ja Engels perustivat Kansainvälisen työväenliiton – Ensimmäisen Internationaalin. Siinä missä Marx ja Engels olivat lähes kahden vuosikymmenen ajan harjoittaneet organisointia, propagandaa ja poliittista työtä yhdistääkseen proletariaatin itsenäiseksi luokkavoimaksi, jatkoi Bakunin nationalistisia pyrkimyksiä ja ilmaisi olevansa valmis tsaarin palvelijaksi ja uskolliseksi alaiseksi, jos tämä nostaisi salkoon slaavilaisen federaation lipun.

Ei siis ole yllättävää, että Pietari-Paavalin linnoituksessa kirjoittamassaan tunnustuksessa Bakunin vetosi tsaariin näin:

Jos Teidän Majesteettinne olisi tuolloin päättänyt nostaa slaavilaisuuden lipun, he – eivätkä vain he, vaan kaikki ne, jotka puhuvat slaavilaista kieltä Itävallan ja Preussin alueella – olisivat ilman ehtoja, ilman neuvotteluja, ehdottomasti luottaen teidän tahtoonne, iloiten, fanaattisella innostuksella astuneet Venäjän kotkan leveiden siipien alle ja heittäytyneet ylpeästi ei pelkästään vihattujen saksalaisten, vaan koko Länsi-Euroopan kimppuun.

Emme siteeraa näitä kohtia Bakuninin tunnustuksesta häväistäksemme hänen muistoaan, vaan osoittaaksemme, että tämä ei ollut vain teeskennelty tunnustus, vaan että silloin kun Bakunin ei enää ollut vankilassa, silloin kun hän oli taas vapaudessa ulkomailla, hän edelleen ilmaisi samat ajatukset.

On lisättävä vielä yksi seikka siihen, mitä olemme jo sanoneet Bakuninin poliittisista näkemyksistä tuona aikana. Vuonna 1862 hän kirjoitti pamfletin *Kansan asia – Romanov, Pugatšov vai Pes-*

tel?[4] Bakunin oli tuolloin vakuuttunut siitä, että talonpoikaiskapina kaikkialla Venäjällä oli väistämätön, ja julisti, että tsaarin itsensä tulisi olla tämän tämän kansanliikkeen johdossa. Sen, kuinka sekavia Bakuninin näkemykset vallankumouksesta olivat tuolloin, voi nähdä siitä, mitä hän kirjoitti tässä pamfletissa kansan itsehallinnosta; "Tsaarin kanssa tai ilman, se on yhdentekevää; kansa päättäköön siitä; mutta virkamiehiä Venäjällä ei saa olla." Itsehallinto, jonka johdossa on tsaari, mutta ilman virkamiehiä! Voiko kukaan kuvitella sekavampaa ja älyttömämpää teoriaa? Bakunin oli hyvin pitkään takertunut siihen ajatukseen, että tsaari voisi olla kansan vapauttaja. Ollessaan 47-vuotias hän kirjoitti:

> Asenteemme Romanovia kohtaan on selvä. Emme ole hänen vihollisiaan emmekä ystäviään, olemme venäläisen, slaavilaisen kansan asian ystäviä. Jos tsaari johtaa tätä asiaa, olemme hänen puolellaan, mutta kun hän vastustaa sitä, olemme hänen vihollisiaan.

Bakunin kirjoitti tämän vuonna 1862, kun Venäjä oli vielä keskellä talonpoikaiskapinoita, jotka johtuivat Aleksanteri II:n kansaa kohtaan tekemästä alhaisesta petoksesta, joka 19. helmikuuta 1861 päivätyllä manifestillaan ryösti talonpojat maanomistajien eduksi.[5] Kun Tšernyševski, Dobroljubov ja muut aikansa edistyneet vallankumoukselliset vaativat yleistä talonpoikaisvallankumousta, Bakunin johti Venäjän vallankumouksellisia harhaan sillä olettamuksella, että tsaari voisi johtaa kansan vapausliikettä. Mutta tulemme näkemään, että hieman myöhemmin hänen kannattajansa Venäjällä – *Zemlja i volja* -puolueen jäsenet – yrittivät luoda talonpoikaisjärjestöä ja nostattaa liikkeen tsaarin nimissä, jonka he väittivät olevan talonpoikien puolella tilanherroja vastaan.

---

[4] Otsikolla tarkoitetaan: Kuka olisi toivotuin johtaja vallankumoukselle – Nikolai Romanov, tsaari, Pugatšov, talonpoikaiskapinan johtaja, vai Pestel, dekabristien sotilassalaliiton päällikkö?

[5] Paljon julistettu Venäjän maaorjien "vapautus" vuonna 1861 tarjosi tehtaanomistajille ja tilanherroille halpaa työvoimaa, mutta jätti talonpojat maalla tilanherrojen armoille yhtä paljon kuin ennenkin.

Toistamme, kun Marx oli jo täysin kypsä kommunistisen työväenliikkeen poliittinen johtaja ja oli perustanut Kommunistisen liiton vuonna 1847 sekä aloittanut Ensimmäisen Internationaalin organisoinnin vuonna 1864, Bakunin kannatti yhä nationalistisia panslavistisia suunnitelmiaan ja ajatuksiaan, jotka hän lopulta hylkäsi vasta sen jälkeen, kun Aleksanteri II tukahdutti vallankumouksellisen kansannousun Puolassa.

Myöhemmin Bakunin piti itseään internationalistina ja itse asiassa perusti kansainvälisen anarkistisen järjestön. Ensimmäisessä Internationalissa (Kansainvälinen työväenliitto) hän vaati kaikkien valtioiden tuhoamista ja kaikkien kansojen veljellistä liittoa. Mutta samaan aikaan, jopa ollessaan jo anarkisti, hän saarnasi kaikkien slaavien liittoa (tekemättä eroa luokkien välille) ja kehotti kaikkia slaavikansoja taisteluun, ei saksalaista porvaristoa vastaan, vaan saksalaista kansakuntaa vastaan, sivuuttaen slaavilaisen porvariston olemassaolon, joka ei ole rahtuakaan saksalaista porvaristoa parempi, sekä unohtaen sen tosiasian, että saksalaiset työläiset olivat veljiä aivan kuten Italian, Espanjan, Ranskan ja kaikkien muiden maiden työläiset. Anarkismin pääteoksessaan *Valtio ja anarkia* Bakunin ei ainoastaan puolustellut täysin epätieteellisiä, nationalistisia, šovinistisia näkemyksiä, vaan puolusti niitä anarkistien johtavina ajatuksina. Tässä teoksessa hän asetti saksalaiset ja slaavit vastakkain. ”Saksalaiset”, hän kirjoitti, ”etsivät elämää ja vapautta valtiosta, kun taas slaaveille valtio merkitsee tuhoa.” Tämä teos kirjoitettiin vuonna 1873, kaksi vuotta Pariisin kommuunin jälkeen, ja siinä Bakunin yhä saarnasi panslaavilaisen liiton luomisesta.

Bakuninin teokset sisältävät täysin avoimia hyökkäyksiä juutalaisia vastaan; ja hän hyökkäsi, ei juutalaista porvaristoa vastaan, vaan juutalaisia yleensä, kaikkia juutalaisia vastaan. Hän piti kaikkia juutalaisia loisina ja riistäjinä ja kohteli heitä peittelemättömällä halveksunnalla. Kun Bakunin Ensimmäisessä Internationaalissa taisteli Utinia, Genevessä toiminutta Internationaalin venäläisen osan järjestäjää ja Marxin kannattajaa vastaan, hän kirjoitti tästä ”Raportissaan allianssista” seuraavasti:

> Utin – tarvitseeko sanoa? – on syntyjään juutalainen, ja mikä pahinta, Venäjän juutalainen. Hänen piirteensä, temperamenttinsa, luonteensa, käytöksensä, hänen hermostunut olemuksensa ovat yhtä aikaa röyhkeitä ja pelkurimaisia, turhamaisia ja kaupallisia.

Puhuessaan Utinista Bakunin käyttää hänestä usein ilmaisua ”tuo pikku juutalainen”. Emme puolustele Utinia vallankumouksellisena, sillä myöhemmin hänestä tuli luopio ja hän anoi armahdusta tsaarilta. Mutta miksi Bakunin piti Venäjän juutalaista muita ”pahempana”? Syynä oli se, että vaikka Venäjän tsaristinen hallitus osoitti suvaitsevaisuutta rikkaita juutalaisia kohtaan ja toisinaan jopa rohkaisi heitä ja myönsi heille etuoikeuksia ja kunnianosoituksia, se oli luonut köyhemmille juutalaisille erityisen geton – Venäjän juutalaisten asuinalueen (Pale of Settlement), – estänyt heiltä työskentelyn maataloudessa ja valtion palveluksessa, pitänyt heidät poissa suurista tehtaista sekä riistänyt juutalaisilta kansanjoukoilta kaikki oikeudet. Se oli vuosisatojen ajan täyttänyt Venäjää halveksunnalla tätä kansallisuutta kohtaan. Ja Bakunin, entinen aristokraatti, tilanherra ja tsaarin armeijan upseeri, oli imenyt itseensä tämän juutalaisten halveksunnan, tämän isovenäläisen, slaavilaisen šovinismin ja antisemitismin äidinmaidon mukana. Kun Bakunin tuli Eurooppaan, jossa pikkuporvariston antisemitismiä vauhditti heidän kilpailunsa juutalaisen pikkuporvariston – kauppiaiden, käsityöläisten jne. – kanssa, Bakunin omaksui nämä tunteet helposti, sillä kaikki hänen saamansa koulutus tsaristisella Venäjällä oli luonut niille hedelmällisen maaperän.

Tästä syystä kiistoissaan Marxin ja Lassallen kanssa, joissa hän kielsi, että heidän näkemyksensä vallankumouksesta olisivat erilaiset yksinkertaisesti siksi, että hän ei ymmärtänyt olennaista eroa heidän välillään, Bakuninilla oli tapana katsoa heidän oppiensa olevan seurausta heidän saksalaisista tunteistaan tai juutalaisesta syntyperästään. ”Olen vakuuttunut”, hän kirjoitti, ”että Rothschildit arvostavat Marxin palveluksia ja että Marx tuntee vaistomaisesti vetoa Rothschildeihin ja kunnioittaa heitä syvästi.” August Bebel, tunnettu Saksan työväenluokan johtaja, kutsui antisemitismiä ”type-

rysten sosialismiksi”. Mutta Bakuninin antisemitismi oli syvällisempää. Sen juuret ulottuivat siihen aristokraattiseen, maata omistavaan, riistäjäympäristöön, josta hän oli lähtöisin ja jonka tunteista hän ei koskaan onnistunut vapautumaan täysin.

Onko siis ihme, että 1870-luvun lopulla tietyt Bakuninin narodnikkiseuraajat hyväksyivät Etelä-Venäjän juutalaispogromit ja julkaisivat lehtisen, jossa he väittivät, että juutalaispogromit olivat kansan protestin ilmaisua riistäjiä vastaan? Onko siis ihme, että Mahno ja hänen seuraajansa, jotka kutsuivat itseään anarkisteiksi, sallivat ja jopa itse järjestivät juutalaispogromeja?

Bakunin kuului siihen ”katuvien aristokraattien” ryhmään, joka uskoi, että heidän oli sovitettava riistäjä-isiensä synnit. Hän omistautui vallankumouksen asialle. Mutta tällaiset katuvat aristokraatit säilyttivät hyvin usein aristokraattisen asenteensa moniin yhteiskunnallisen elämän ilmiöihin. Olemme jo nähneet, että Bakunin ei onnistunut pääsemään eroon luokkansa nationalismista – antisemitismistä ja isovenäläisestä šovinismista. Toisaalta nämä ”katuvat aristokraatit” usein ihannoivat sitä, mitä he olivat aiemmin halveksineet. Anarkisteina he pitivät jokaista maantierosvoa kypsänä vallankumouksellisena. Bakunin ja hänen kannattajansa pitivät Venäjän uskonnollisia lahkoja, joilla ei ollut mitään yhteistä kommunismin tai anarkismin kanssa, vallankumouksellisena voimana. Kuten tulemme myöhemmin näkemään, todellisuuden faktat osoittautuivat katkeraksi, julmaksi pettymykseksi Bakuninin kannattajille.

Bakuninista tuli anarkisti 1860-luvun jälkipuoliskolla. Hän osallistui Ensimmäisen Internationaalin järjestämiseen. Mutta samaan aikaan hän perusti oman järjestönsä Ensimmäisen Internationaalin sisään taistelemaan Marxia vastaan. Bakunin julisti taistelunsa Marxia vastaan olevan taistelua diktatuuria ja sentralisaatiota vastaan. Tiedetään kuitenkin, että vaikka Bakunin virallisesti vastusti sentralisaatiota, hän perusti organisaation, joka perustui mitä tiukimpaan sentralismiin. Ennen kuin Bakunin perusti Allianssin, hän organisoi Kansainvälisen veljeskunnan, jonka säännöt sisälsivät seuraavan Bakuninin itsensä muotoileman kurinpitolausekkeen:

> Neuvostossa jokaisella veljellä on oikeus ja jopa velvollisuus on puolustaa omia näkemyksiään; mutta kun neuvoston tai johtokunnan enemmistö on korkeimmalla auktoriteetillaan tehnyt päätöksen, joka on ristiriidassa hänen mielipiteensä kanssa, hänellä ei ole oikeutta millään tavalla vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen tätä korkeinta päätöstä vastaan.

Valtuudet, jotka Bakunin antoi tälle anarkistiselle johtokunnalle, voidaan nähdä seuraavasta lausunnosta, jonka hän antoi Kansainvälisen veljeskunnan jäsenten oikeuksista.

> Hänellä ei ole oikeutta ottaa vastaan mitään virkaa, olipa se oikeus-, kirkko-, hallitus-, sotilas- tai siviilitehtävä, eikä liittyä mihinkään salaseuraan ilman Kansainvälisen neuvoston johtokunnan muodollista suostumusta.

Siten vastustaessaan Kansainvälisen Työväenliiton keskitettyä organisaatiomuotoa Bakunin otti tämän muodon käyttöön omassa organisaatiossaan ja vaati sen johtavalle elimelle diktatuurisia valtuuksia. Vuonna 1870 Bakunin kirjoitti Richardille, yhdelle hänen lähimmistä kannattajistaan:

> Ei tule enää olemaan julkista valtaa eikä yleistä etua. Mitä on tultava niiden tilalle, jotta vallankumouksellinen anarkia ei johda taantumukseen? Näkymättömän järjestön kollektiivinen toiminta, joka levittyy koko maahan. Jos emme perusta sellaista järjestöä, emme tule koskaan nousemaan kyvyttömyyden tilastamme.

Taistellessaan marxilaisten hegemoniaa vastaan Ensimmäisessä Internationaalissa, Bakunin halusi saada aikaan anarkistien hegemonian ja diktatuurin. Eräässä Richardille osoittamassaan kirjeessä, päivätty huhtikuussa 1870, Bakunin kirjoitti:

> Vallankumoukselliset poliitikot, jotka kannattavat diktatuuria, haluavat intohimojen rauhoittuvan ensimmäisten voittojen jälkeen, he haluavat järjestystä, joukkojen luottamusta, alistumista vallankumouksen aikana järjestettäville viranomaisille. Näin julistetaan uusi valtio. Me, päinvastoin, tulemme edistämään, tukemaan ja vapauttamaan intohimot, kutsumaan anarkiaa esiin, näkymättömästi ohjaten kansan myrskyä, emme konkreetti-

> sen, näkyvän vallan avulla, vaan liittolaistemme kollektiivisen diktatuurin avulla…. Ainoan diktatuurin jonka hyväksyn. Mutta jotta se olisi tehokas, sen on oltava olemassa, ja tätä tarkoitusta varten sen on oltava etukäteen valmisteltu ja organisoitu…. Sillä se ei synny itsestään, ei keskusteluista, mielipide-eroista, periaateväittelyistä eikä kansankokouksista. On vain yksi valta, yksi diktatuuri, jonka järjestäminen on mahdollista ja hyödyllistä – liittolaisten kollektiivinen, näkymätön diktatuuri yhteisen periaatteemme nimissä.

Siten Bakunin perusti Ensimmäisen Internationaalin sisälle salaisen liiton, joka toteutti hänen anarkistista teoriaansa vallankumouksellisessa liikkeessä. Bakuninin ja Marxin väliset erimielisyydet perustuivat heidän täysin erilaiseen käsitykseensä proletaarisen vallankumouksen päämäärästä ja tavoitteista sekä taistelun muodoista ja keinoista. Marxin ja Engelsin kiihkeä taistelu Bakuninia vastaan sai alkunsa ensisijaisesti siitä, että Marx ja Engels näkivät, kuinka suuressa vaarassa työväenliike olisi, jos se omaksuisi anarkismin ajatukset ja periaatteet. Kun Engels kirjoitti kriittisen katsauksensa anarkistien toiminnasta Espanjan vallankumouksen aikana vuonna 1873, otsikolla ”Bakuninilaiset työssä”, hänellä oli jo ollut tilaisuus arvioida anarkistisen opin tuloksia ei Bakuninin kirjoituksista, vaan liikkeen todellisesta kokemuksesta. Anarkistisen ”politiikasta pidättäytymisen” valitettavat seuraukset olivat jo ilmeisiä.

Netšajev

Ennen kuin siirrymme Venäjän narodnikkiliikkeeseen, joka noudatti Bakuninin näkemyksiä, käsittelemme Sergei Netšajevia, vallankumouksellisen liikkeen näkyvää hahmoa, suuren tahdonvoiman, rautaisen sitkeyden ja kiistattoman organisointikyvyn miestä, joka oli ensimmäinen Bakuninin anarkististen näkemysten puolestapuhuja Venäjällä.

Miksi käsitellä Netšajevia?

Netšajevin toiminta ajoittui 1860-luvun lopulle ja 1870-luvun alkuun, jolloin Ensimmäinen Internationaali oli jo perustettu ja syväl-

linen ero Marxin ja Bakuninin näkemysten välillä oli saanut selvän muodon. Netšajev toimi Bakuninin puolesta.

Emme pysähdy siihen kamppailuun Netšajevista, joka käytiin Marxin ja Bakuninin välillä. Ulkomailla Netšajev käyttäytyi niin adventuristisella tavalla, että Marx ei ainoastaan epäillyt häntä provokaattoriksi, vaan Bakunin itsekin kielsi hänen suunnitelmansa (Netšajev esimerkiksi ehdotti, että anarkistit hyökkäsivät pankkeihin ja vastaaviin instituutioihin Sveitsissä).

Venäjälle Netšajev perusti järjestön nimeltä Kansan kosto. Tämä organisaatio oli keskitetty ylhäältä alas. Kaikki valta kuului sen keskuskomitealle ja ehdotonta kurinalaisuutta valvottiin. Se oli autoritaarisin järjestö, jonka vallankumoukselliset ovat koskaan perustaneet. Ja kuitenkin Bakunin, kuten jokainen anarkisti tietää, oli auktoriteetin vihollinen. Anarkistit kutsuvat itseään edelleen libertaareiksi, tehdäkseen eron kommunistisista puolueista. Kommunistiset puolueet perustuvat demokraattisen sentralismin periaatteeseen, eli siihen, että kaikki johtavat elimet valitaan äänestämällä alhaalta ylöspäin ja että alemmat puolueorganisaatiot (piirit, ryhmät tai ytimet) jäsenineen ovat alisteisia korkeamman valitun puolueorganisaation päätöksille. Anarkistit ovat aina olleet eri mieltä tästä kommunistisen organisaation piirteestä. Yksi kysymyksistä, joista Bakunin kävi katkeraa taistelua Marxia vastaan Ensimmäisessä Internationaalissa, oli se, kuinka työväenluokka oli järjestettävä.

Kuinka sitten Sergei Netšajev, Bakuninin oppilas, saattoi perustaa tiukasti keskitetyn organisaation ja antaa sille säännöt, jotka olivat täysin ristiriidassa Bakuninin virallisten anarkististen organisaationäkemysten kanssa? Bakunin ja kaikki hänen kannattajansa, mukaan lukien hänen yksityinen sihteerinsä Armand Rosse (Mihail Sažin) salasivat vuosikymmenien ajan, että Netšajevin ”katekismus” oli Bakuninin itsensä kirjoittama. Lokakuun vallankumouksen jälkeen Sažin kertoi, että tämä Bakuninin omalla kädellä kirjoitettu ”katekismus” oli löydetty Netšajevin papereista tämän pidätyksen jälkeen ja Sažin itse poltti sen. Tämä tosiasia osoittaa, että palvellakseen päämääriään Bakunin ja hänen kannattajansa olivat valmiita

luomaan niin autoritaarisia ja keskitettyjä järjestöjä, että ne murskasivat yksittäisten jäsentensä tahdon ja mielipiteet. Sellainen oli Netšajevin Kansan kosto, jonka tsaarin hallitus hajotti ennen kuin se ehti saavuttaa mitään merkittävää. Tiettyjen historioitsijoiden pyrkimykset esittää Netšajev ”teeskentelijänä”, jota Bakunin ei koskaan valtuuttanut toimimaan puolestaan, ovat turhia. Tehdessään kotietsintää Netšajevin järjestöön kuuluneen Uspenski-nimisen opiskelijan asunnossa tsaarin salainen poliisi löysi Bakuninin allekirjoittaman ja Bakuninin Netšajeville antaman todistuksen, jossa luki seuraavaa:

> Kantaja on Kansainvälisen vallankumouksellisen allianssin venäläisen osaston luotettava edustaja. Mihail Bakunin.

Olisi tietysti väärin samaistaa Netšajev Bakuniniin. Netšajevilla on omia näkemyksiään, joista Bakunin ei ollut samaa mieltä. Esimerkiksi Bakuninin mielestä tärkein vallankumouksellinen voima Venäjällä oli talonpoikaisto ja ryysyköyhälistö. Netšajev piti kuitenkin työväenluokkaa tärkeimpänä vallankumouksellisena voimana. Pamfletissa *Vallankumouskysymys* Bakunin kirjoitti:

> Venäjällä maantierosvo on ainoa aito vallankumouksellinen – vallankumouksellinen ilman hienoja korulauseita, opittua retoriikkaa, leppymätön, väsymätön ja lannistumaton, kansanomainen ja sosiaalinen vallankumouksellinen, epäpoliittinen ja vapaa kaikista säädyistä.

Netšajev kuitenkin vakuuttui ulkomailla asuttuaan ja varsinkin Pariisin kommuunin jälkeen, että:

> Lännessä on uusia raikkaita ihmisiä, joille tulevaisuus kuuluu. He ovat työläisiä, joita eivät erota valtion rajat tai heimojen erot. He ovat niitä ihmisiä, jotka yhä ymmärtävät meitä, sillä meidän asiamme, kansan asia, on myös heidän asiansa.

Netšajev oli johdonmukainen internationalisti. Hänen hyvät puolensa olivat ristiriidassa Bakuninin näkemysten kanssa.[6] Mutta hän kopioi Bakuninin virheellisiä anarkistisia näkemyksiä, mikä esti häntä ja hänen nuoria aikalaisiaan kehittämästä oikeaa näkemystä vallankumouksesta ja ajoi heidät ahtaaseen salaliittotoimintaan.

Maa ja vapaus

1870-luvulla Venäjällä syntyi melko vahva järjestö nimeltä Maa ja vapaus. Tämä järjestö pyrki yhdistämään kaikki tuon ajan Venäjän vallankumoukselliset voimat ja siihen kuului ihmisiä, joilla oli mitä erilaisimpia näkemyksiä, jotka tunnettiin yleisesti narodnikkeina tai populisteina. Suurin osa sen jäsenistä oli bakuninilaisia anarkisteja, jotka olivat sitä mieltä, että ihmiset olivat valmiita vallankumoukseen, että heille ei tarvinnut opettaa mitään, oli vain tarpeen herättää heidät kapinaan. Järjestöön kuului myös Pjotr Lavrovin kannattajia, joiden mukaan historiaa eivät tee kansanjoukot, vaan ”kriittisesti ajattelevat yksilöt”, jotka voivat kääntää kansan haluamaansa suuntaan. Viimein, siihen kuului blanquisti Pjotr Tkatševin kannattajat, joka ajoi poliittisen vallan kaappausta vallankumouksellisen salaliiton avulla.

Mutta hallitsevina näkemyksinä Maa ja vapaus -järjestössä olivat Bakuninin anarkistiset katsomukset. Tästä syystä käsittelemme tämän järjestön toimintaa yksityiskohtaisesti.

Olisi väärin olettaa, että Bakunin loi tämän organisaation. Narodnikkiliikettä edelsi ja sen muodosti valistajien – Herzenin, Belinskin, Dobroljubovin ja Tšernyševskin toiminta. Erityisesti Tšernyševski jätti syvän vaikutuksen venäläisen yhteiskunnan edistyksellisen osan mieliin. Hän oli sitä mieltä, että Venäjän kansan kauhistuttavat olosuhteet voidaan poistaa vain talonpoikaisvallankumouksella, aseellisella kapinalla tsaaria ja tilanherroja vastaan. Tätä

[6] On mainittava, että vuonna 1870 Netšajev julkaisi Bakuninin venäjänkielisen käännöksen *Kommunistisesta manifestista*.

tietä hän kehotti nuoria vallankumouksellisia seuraamaan. Kirjeessä Herzenille Tšernyševski kirjoitti: ”Asemamme on kauhea, sietämätön. Vain kirves voi pelastaa meidät, eikä mikään muu kuin kirves voi auttaa.” Mutta Tšernyševski ja hänen seuraajansa eivät olleet anarkisteja. Lentolehtisessä otsikolla ”Nuori Venäjä”, jonka kirjoitti vallankumouksellinen nimeltä Zaitšnevski (joka sai vaikutteensa Tšernyševskiltä) ja jota jaettiin Venäjällä, esitetään sosialistisen ja demokraattisen *tasavallan* tunnus.

> Pian, pian koittaa se päivä – lehtisessä sanottiin – kun avaamme tulevaisuuden suuren lipun, punaisen lipun, ja äänekkäästi julistaen ”Eläköön Venäjän sosialistinen ja demokraattinen tasavalta” marssimme Talvipalatsille tuhotaksemme ne, jotka sitä asuttavat.

Mutta Zaitšnevskin piiri ja Tšernyševski eivät olleet tämän tehtävän vertaisia…. Vasta 55 vuotta myöhemmin työväenluokka, joka seurasi bolševikkien, Kommunistisen puolueen lippua, pystyi suorittamaan tämän suuren, historiallisen tehtävän.

Valitettavasti kun Tšernyševski oli pidätettynä ja teljettynä linnaan, innostuivat Maa ja vapaus -järjestön jäsenet anarkistisista vallankumousnäkemyksistä, ja tämä aiheutti suurta vahinkoa liikkeelle. Tämä oli seurausta liikkeen takapajuisuudesta, seurausta proletariaatin heikkoudesta Venäjällä tuohon aikaan.

Tiedämme jo, että Bakunin luuli virheellisesti talonpoikien olevan *synnynnäisiä* kapinallisia ja kommunisteja. Hänen kannattajansa seurasivat hänen ideaansa ”ei opettaa ihmisiä, vaan herättää heidät kapinaan”. He esimerkiksi luulivat, että talonpoikaisjohtaja Stenka Rasinin johdolla kapinaan nousseet talonpojat ja kasakat olivat lähempänä kommunismia kuin utopistisosialistien johtajat – Fourier, Saint-Simon, Cabet ja muut. Olemme nähneet, että Bakunin piti maantierosvoja ja ryöstäjiä johdonmukaisimpina vallankumouksellisina. Hän katsoi, että talonpoikaisyhteisön on kaikista puutteistaan huolimatta toimittava anarkokommunistisen järjestelmän yksikkönä: ”Kapina – Stenka Rasin, Pugatšov, uskonnolliset

lahkolaiset – siinä on se ainoa alue, jolta voimme odottaa moralisaatiota ja pelastusta Venäjän kansalle.”

Bakunin väitti, että talonpojat olivat vallankumouksellisia, silloinkin kun he marssivat ”tsaarin nimeä kutsuen”. Hän katsoi, että talonpoikien on kapinassaan tuhottava valtio kaikissa muodoissaan, sillä hän oli vakuuttunut, että talonpoikaisyhteisö oli vastakkainen kaikille valtion muodoille. Piti vain järjestää tämä talonpoikaiskapina koko maassa, ja sitä varten oli ”mentävä kansan keskuuteen”.

Todellisuudessa 1870-luvun venäläiset talonpojat eivät kuitenkaan olleet syntyneet kommunisteiksi tai sosialisteiksi, eivätkä he edes haaveilleet kommunismista. He halusivat maata, he olivat pienomistajia, jotka vihasivat tilanherroja ja uskoivat tsaariin. Yrittäessään herättää maanlaajuista kapinaa ja propagoidessaan sosialismia narodnikit eivät yleensä kohdanneet myötätuntoa maaseudulla. Eräät propagandistit valittivat, että heidän bakunistinen propagandansa talonpoikien keskuudessa ”meni toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos.” M. Popov, tämän liikkeen huomattava hahmo, kertoo:

> Toive siitä, että propagandamme herättäisi maaseutuväestön aktiiviseen taisteluun tai ainakin herättäisi talonpoikien uskon tällaisen taistelun hedelmällisyyteen, ei toteutunut. Talonpoika kuunteli vallankumouksellista aivan kuten hän kuunteli pappia saarnaamassa Taivasten valtakunnasta, ja kuultuaan saarnan ja lähdettyään kirkosta hän jatkoi elämäänsä kuten ennenkin.

Vera Figner, Kansan tahto -puolueen (*Narodnaja volja*) toimeenpanevan komitean jäsen, joka vietti yli 20 vuotta eristysellissä Pähkinäsaaren linnassa, kirjoittaa muistelmissaan[7]:

> Vietin kymmenen kuukautta Petrovskin alueella ja toverini jonkin verran kauemmin Volskin alueella, eikä yksikään ihminen liittynyt meihin koko tuona aikana. Vallankumouksellinen eristyneisyytemme riitti ajamaan epätoivoon.

---

[7] Vera Figner, *Memoirs of a Revolutionist*, New York, 1927 – Toim.

Plehanov, tuolloin Bakuninin kannattaja, kirjoitti:

> Talonpojat kuuntelivat mielellään ja tarkkaavaisesti, mitä propagandistit sanoivat maannälästä, tilanherrojen julmuudesta, pappien ahneudesta ja kauppiaiden rahanhimosta, mutta suurin osa heistä jäi kuuroiksi puheille sosialismin puolesta. Sosialistiset ihanteet eivät vetäneet heitä puoleensa, ne eivät lainkaan edes käyneet heidän järkeensä, sillä heidän tuotantosuhteidensa synnyttämät ihanteet kantoivat suurelta osin porvarillisen individualismin luonnetta.

Toinen bakuninilainen, Aptekman, sanoo samaa. Hän muistelee, kuinka talonpoika, jolle hän oli puhunut tarpeesta nousta ja vallata suurtilat, huudahti: ”Eikö sitten olekin hienoa, kun jaamme maan! Niin, palkkaan kaksi miestä ja elän kuin tilanherra!”

Tsaristinen hallitus ei tietenkään ollut toimettomana, ja pelkästään vuonna 1874 pidätettiin yli tuhat vallankumouksellista.

Mitä tämä yritys ”mennä kansan keskuuteen” osoitti? Se osoitti, että Bakuninin ajatus siitä, että talonpojat olivat pääasiallinen vallankumouksellinen elementti Venäjällä, synnynnäisiä sosialisteja ja kapinallisia, oli perusteeton; että Bakuninin teoria, jonka mukaan talonpojat vastustivat kaikkia valtion muotoja, oli väärä. Vallankumouksellisten raskaat ponnistelut menivät hukkaan ilman, että niistä olisi ollut hyötyä vallankumoukselle. Bakuninin teoriat eivät ainoastaan epäonnistuneet ohjaamaan narodnikkeja oikealle tielle, vaan todellisuudessa suuntasivat heidät pois oikeammalta tieltä, jota Tšernyševski oli aiemmin kehottanut heitä seuraamaan. Sitä paitsi Bakunin saarnasi, että kamppailu poliittisen vapauden puolesta oli tarpeetonta, sillä sellainen taistelu vain kääntäisi huomion pois sosialistisesta (”sosiaalisesta”) vallankumouksesta. Hän ajatteli, että Venäjä kulkisi suoraan kohti sosialistista vallankumousta, käymättä läpi porvarillis-demokraattisen vallankumouksen vaihetta; että kaikki valtion muodot tuhottaisiin heti ja anarkistinen yhteiskunta koittaisi.

Valitettavasti tämä oppi säilyy edelleen Espanjan, Ranskan ja eräiden muiden maiden anarkistien keskuudessa, joissa heidän ky-

vyttömyytensä ymmärtää vallankumouksen kehityskulkua ja vallankumouksellisen prosessin luonnetta johtaa erittäin vakaviin virheisiin, jotka voidaan vain vaivoin korjata.

Kun bakuninilaiset narodnikit vakuuttuivat, ettei heidän anarkokommunistinen propagandansa saa talonpoikien keskuudessa mitään vastakaikua, osa heistä muisti Bakuninin lausunnon, jonka mukaan talonpojat voidaan nostattaa kapinaan tsaarin nimissä, kuten oli kerran tehnyt kapinallisten talonpoikien johtaja Jemeljan Pugatšov.

Ryhmä bakuninilaisia kapinallisia, mukaan lukien Stefanovitš, Buhanovski ja Deitš (myöhemmin huomattava menševikki-sosialidemokraatti), matkasi sen vuoksi Tšigirinskin alueelle Ukrainaan, missä maannälkä köyhien talonpoikien keskuudessa oli erityisen kova. Talonpoikia agitoitiin ja tsaarin luo päätettiin lähettää vetoomuksen esittäjä, joka pyytäisi maata. Osa talonpojista pidätettiin. Talonpojaksi naamioituneena Stefanovitš, käyttäen nimeä Dmitri Naida, otti tehtäväkseen vetoomuksen viemisen tsaarille. Stefanovitš selitti tekonsa seuraavasti:

> Kaikki havaintoni olivat vahvistaneet ajatuksen, että suunnittelemani organisaatio tultaisiin varmasti omaksumaan vain jonkin auktoriteetin perusteella, joka tässä tapauksessa saattoi olla vain tsaari Aleksanteri II:n nimi.

Stefanovitš teeskenteli lähtevänsä matkalle Pietariin esittämään vetoomuksen tsaarille, ja palattuaan hän näytti talonpojille väärennetyn manifestin, jonka tsaarin väitettiin allekirjoittaneen ja jossa kehotettiin talonpoikia järjestämään salaseura nimeltä Salainen ryhmä, taistellakseen maanomistajia, virkamiehiä ja pappeja vastaan, jotka tämän asiakirjan mukaan estivät tsaaria toteuttamasta toivettaan antaa kaikki maa talonpojille. Manifestissa luvattiin, että voiton tapauksessa:

> Kaikesta maasta metsineen ja niittyineen tulee teidän vapaata omaisuuttanne, niin kuin vesi, auringonvalo ja kaikki muut Jumalan lahjat ihmisille; se aatelisto, jota vihaat ja joka ei tunne myötätuntoa sinua koh-

taan, lakkautetaan, ja vapaus ja onnellisuus tulevat hallitsemaan Venäjänmaata.

Tähän väärennettyyn manifestiin Stefanovitš lisäsi Salainen ryhmä -talonpoikaisseuran säännöt, jotka muka myös olivat tsaarin hyväksymät. Vakuuttaakseen talonpojat kaiken tämän aitoudesta, Stefanovitš järjesti seremonian, jossa vannottiin vala Raamatun nimeen. Pöydälle asetettiin ikoni kahden palavan kynttilän väliin, kahdesta veitsestä muodostettiin risti, ja tällä ”alttarilla” talonpojat vannoivat juhlallisesti valan. Tsaarin salainen poliisi löysi pian tämän salaseuran; sen jäsenet pidätettiin ja karkotettiin Siperiaan.

Miksi bakunistit tarvitsivat tällaisia naamiaisia, jotka olivat vallankumoukselle haitallisia ja täysin vallankumouksellisten arvon alapuolella? Koska heidän koko oppinsa anarkismista oli virheellinen. Koska kaikki heidän anarkistiset ajatuksensa talonpoikaistosta ja vallankumouksesta olivat perusteettomia ja arvottomia.

Siten bakuninilainen oppi hidasti vallankumouksen kehitystä Venäjällä. Se ei antanut vallankumoukselle ainuttakaan arvokasta ajatusta. Sen vuoksi oli mahdotonta rakentaa Venäjälle voittoisaa työväenluokan järjestöä taistelematta kaikkea narodnikkilaisuutta, ja erityisesti bakuninilaista narodnikkilaisuutta vastaan.

Voidaan kysyä: mutta eivätkö bakuninilaiset Venäjällä tehneet propagandaa työläisten keskuudessa? Tekivät. He loivat yhteyksiä työläisiin ja perustivat työläisten propagandapiirejä. Prinssi Pjotr Kropotkin, huomattava anarkisti, oli yksi tällainen propagandisti. Toinen oli Tšaikovski, sama, joka vuonna 1918, Venäjän proletaarisen vallankumouksen aikana, johti valkokaartin interventiohallitusta Pohjois-Venäjällä yhdessä kenraali Millerin kanssa. Jos nämä propagandistijohtajat eivät itse olisi olleet väärillä jäljillä, heidän työnsä työläisten parissa olisi tietysti ollut hyödyllistä, sillä siihen mennessä Marxin *Pääoma*, *Kommunistinen manifesti* sekä muita Marxin teoksia oli jo käännetty venäjäksi. Mutta bakunisteilla, jotka harjoittivat propagandaa työläisten keskuudessa, ei itsellään ollut selkeitä käsityksiä vallankumouksen päämääristä ja tavoitteista eikä taiste-

lun menetelmistä. Kropotkinille annettiin tehtäväksi laatia ”katekismus” opintopiirien käyttöön. Kysymykseen: ”Pitäisikö meidän tutkia ideaalista tulevaisuuden yhteiskuntaa?” hän antoi vastaukseksi: ”Tärkeintä on valtion tuhoaminen; kun se saavutetaan, kansa määrittelee itse periaatteet, joille uusi yhteiskunta rakentuu.”

Tietenkään kaikki työläiset, jotka osallistuivat näihin piireihin, eivät seuranneet sokeasti bakuninilaisia. 1870- ja 80-luvun työläisten joukossa oli joitakin, joilla oli omia näkemyksiä ja organisatorisia lahjoja – edistyksellisiä työläisiä, jotka ymmärsivät sen valtavan roolin, joka proletariaatille kuului etujoukkoluokkana. Nämä ihmiset – Viktor Obnorski, Stepan Halturin, Pjotr Moissejenko, Pjotr Aleksejev, Semjon Agapov ja muut – osoittivat olevansa opettajiensa (Kropotkinit, Bakuninit ja Tšaikovskit) yläpuolella taistelun päämäärien ja tavoitteiden ymmärtämisessä.

Tästä syystä katsomme, että Bakuninin, Kropotkinin ja muiden ajatukset olivat virheellisiä ja haitallisia vallankumouksen kehitykselle; ne haittasivat sen suuremman luokkatietoisten työläisten ryhmän muodostumista, jotka myöhemmin, kun marxilaiset ryhtyivät järjestämistyöhön, perustivat ja muodostivat tuon voittoisan, voimakkaan järjestön – bolševikkipuolueen – jonka johdolla tsarismi kukistettiin, kapitalistien, tilanherrojen ja kulakkien luokat tuhottiin ja rakennettiin sosialistinen yhteiskunta Neuvostoliittoon.

II.

VENÄJÄN ENSIMMÄINEN VALLANKUMOUS (1905–07)

Vallankumouksellisen marxismin nousu

Vuonna 1884 Plehanov, Axelrod, Deitš ja Zasulitš perustivat Sveitsissä ensimmäisen venäläisen marxilaisen ryhmän, joka tunnetaan nimellä Työn vapautus. On huomattava, että kaikki tämän ryhmän järjestäjät olivat useiden vuosien ajan olleet huomattavia narodnikkiliikkeen henkilöitä ja kuuluneet sen bakuninilaiseen kapinallissiipeen. Tämän ryhmän muodostumista edelsi jakautuminen Maa ja vapaus -järjestössä, joka hajosi Kansan tahto- ja Musta jako (*Tšornyi peredel*) -ryhmiin vuonna 1879. Jälkimmäisen ryhmän perustajat muodostivat myöhemmin Työn vapautus -ryhmän, kantaen mukanaan vanhoja anarkistisia näkemyksiään vallankumouksesta ja valtiosta. Musta jako -ryhmällä ei ollut paljoa vaikutusta vallankumoukselliseen liikkeeseen Venäjällä. Sorgelle 5. marraskuuta 1880 lähettämässään kirjeessä Marx teki pilkkaa Musta jako -ryhmästä bakuninilaisena puolianarkistisena ryhmänä.

> Nämä herrat – kirjoitti Marx – vastustavat kaikkea *poliittista* vallankumouksellista toimintaa. Heidän suunnitelmansa mukaan Venäjä loikkaa suoraan anarkistis-kommunistis-ateistiseen tuhatvuotiseen valtakuntaan. Toistaiseksi he valmistelevat tätä loikkausta ikävystyttävällä kaavaoppineisuudella, jonka ns. periaatteet seuraavat Bakunin-vainajan jälkiä.

Tultuaan sosialidemokraateiksi nämä hylkäsivät narodnikkien anarkistiset näkemykset ja kritisoivat niitä. Mutta hyvästä syystä

marxilaiset kutsuvat anarkismia sovittelevan reformismin kaksoisveljeksi. Bakuninilaisesta anarkismistaan Plehanov, Axelrod ja heidän kannattajansa Työn vapautus -ryhmässä siirtyivät pian menševismiin ja heistä tuli menševikkiliikkeen johtajia.

Kun Lenin organisoi Pietarissa 1890-luvun lopulla Taisteluliiton työväenluokan vapauttamiseksi, vallankumouksellisen marxilaisuuden liike alkoi kehittyä, *bolševikkien* suuntaus alkoi muotoutua. Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen toisessa edustajakokouksessa vuonna 1903 tämä suuntaus sai selvän organisaatiomuodon puolueena. Vuonna 1905 bolševikit pitivät erillisen konferenssin, ja vuonna 1912 puolue lopulta hankkiutui eroon menševikeistä ja perusti oman keskuskomitean.

Vuoden 1917 proletaarisen vallankumouksen jälkeen bolševikkipuolue otti käyttöön nimen Kommunistinen puolue. Mutta alusta alkaen tämä puolue oli tulevan Kolmannen, Kommunistisen Internationaalin alkio, jonka puolesta Marx ja Engels olivat taistelleet. Pietarin Taisteluliitto oli jo uuden puolueen alkio, taistelevan puolueen, joka kykenee kukistamaan paitsi tsarismin, mutta myös tilanherrojen ja kapitalistien vallan Venäjällä; ja tämä oli sen suurin ja vaikein tehtävä, kun otetaan huomioon, että tsarismin aikana proletariaatti muodosti mitättömän vähemmistön Venäjän väestöstä. Työväenluokka saattoi suorittaa tämän jättimäisen historiallisen tehtävän vain liittoutuneena talonpoikien kanssa, ja vain bolševikkipuolueen johdolla.

Lenin oli jo vuonna 1894, väitellessään narodnikkien kanssa, kirjoittanut kirjassaan *Mitä ovat "kansan ystävät", ja miten he taistelevat sosialidemokraatteja vastaan*, että seurauksena marxilaisten suorittamasta marxismin propagandasta työläisten keskuudessa sekä heidän organisatorisen työnsä tuloksena itsenäisen työväenpuolueen perustamiseksi:

> kaikkien demokraattisten ainesten johtoon noussut Venäjän **työläinen** syöksee maahan itsevaltiuden ja lähtee johtamaan **Venäjän proletariaattia** (rinnan **kaikkien maiden** proletariaatin kanssa) *avoimen*

poliittisen taistelun suoraa tietä **voittoisaan kommunistiseen vallankumoukseen.**[8]

Nyt koko maailma voi nähdä, että Lenin oli täysin oikeassa, että vuonna 1894, yli kaksi vuosikymmentä ennen vuoden 1917 Lokakuun sosialistista vallankumousta, hän osoitti oikein ja tarkasti vallankumouksen kehityslinjan. Vallankumous Venäjällä ei noudattanut anarkistien – Bakuninin, Kropotkinin, Reclusin, Pugetin, Malatestan ja muiden – reseptiä, vaan Marxin, Engelsin, Leninin ja Stalinin ennakoimaa tietä. Eikö tämä ole paras mahdollinen todiste siitä, että kommunistien teoria ja käytäntö ovat oikeassa, että he arvioivat oikein taistelun kehittymisen, yhteiskunnan eri luokkien vahvuuden ja merkityksen, proletariaatin viholliset ja liittolaiset, osoittavat sopivat taistelumenetelmät ja käyttävät niitä oikein?

Aikana, jolloin Venäjän ensimmäisen vallankumouksen voimat muotoutuivat ja nousivat taistelussa, anarkistit eivät Venäjällä tehneet yhtäkään merkityksellistä vallankumouksellista tekoa. Mutta he epäilemättä aiheuttivat vallankumoukselliselle liikkeelle huomattavaa vahinkoa kamppailullaan marxilaisia vastaan ja erityisesti kannattamalla yksilöterrorismia ja anarkiaa.

Vuosina 1905–06 venäläisten anarkistien toiminta rajoittui lähes yksinomaan Etelä-Venäjälle – Odessaan, Jekaterinoslaviin, Jelisavetgradiin – ja osittain Kaukasiaan ja Puolaan (Łódźiin, Białystokiin, Varsovaan). Venäjän vallankumouksen historiaa tuntevat tietävät, että anarkistinen liike 1905–1907 ei antanut Venäjälle yhtäkään huomattavaa vallankumouksellista johtajaa, ei antanut ainuttakaan arvokasta ajatusta vallankumoukselle; tämä anarkistinen liike ei voi nimetä yhtäkään tosiasiaa, jolla on myönteinen ja ratkaiseva merkitys sen kehityksessä.

Vallankumouksellisia taistelumenetelmiä, kuten joukkolakkoa ja aseellista kapinaa, käytettiin Venäjällä laajalti, ei anarkistien vaikutuksen ja johdon alaisina, vaan bolševikkipuolueen toimesta. Moskovan kapinassa joulukuussa 1905 – Venäjän tärkeimmässä tapah-

[8] V. I. Lenin, Teokset, osa I

tumassa ennen vuoden 1917 vallankumousta – ei ollut ainuttakaan anarkistista taisteluryhmää, kun taas bolševikit ja jopa osa menševikkityöläisistä taistelivat barrikadeilla.

Anarkistien suosikkitaistelukeinoja vuosina 1906–1907 olivat yksilöterrori ja pakkolunastus; mutta nämä menetelmät osoittivat anarkistisen liikkeen heikkouden, eivät vahvuutta. Ne rappeutuivat pelkäksi rosvoamiseksi, jolla ei ollut mitään yhteistä vallankumouksen tavoitteiden kanssa.

Emme tarkoita, etteikö venäläisten anarkistien joukossa olisi ollut ihmisiä, jotka omalla tavallaan olisivat omistautuneet vallankumouksen asialle, sillä osa työläisistä kannatti myös anarkismia. Mutta katsokaamme, mitä Kropotkinin kaltaisella pätevällä todistajalla on sanottavana tästä:

> Vallankumouksemme on nostanut esiin monia sankareita, ihmisiä joilla on henkilökohtaista rohkeutta; mutta se ei ole tuonut esiin ajatusten rohkeutta omaavia ihmisiä, jotka pystyvät kantamaan vallankumouksellisia ideoita kuohuvien massojen keskuuteen, kokoamaan heidät yhteen ja innostamaan heitä tekemään suuria vallankumouksellisia tekoja, jotka aiheuttaisivat vallankumouksen elämän järjestämisessä, voimien taloudellisessa jakautumisessa, kaikissa köyhien ja riistettyjen massojen ajatuksissa.

Pitäkäämme mielessämme tämä huomattavan anarkistijohtajan mielipide. Mutta muistakaamme samalla, että bolševikkiliike on synnyttänyt sellaisia valtavia ajattelijoita kuin Lenin ja Stalin, jotka kokosivat ja inspiroivat kansanjoukot nousemaan aseelliseen kapinaan ja kouluttivat nämä joukot tekemään suurimman vallankumouksen mitä historia on tuntenut.

Mutta anarkistinen liike vaikeutti työväenluokkaa tässä taistelussa.

Tarkastellaanpa tosiasioita.

Mahajev

Ensinnäkin meidän on sanottava muutama sana Mahajevin suuntauksesta, joka aiheutti valtavasti vahinkoa Venäjän työväenliikkeelle.

Mahajev (A. Volski)[9], reformistinen sosialidemokraatti, tuli Siperiassa maanpaossa ollessaan siihen tulokseen, että ”kapitalistien takana on kasvamassa uusi riisto- ja hallitsijaluokka, nimittäin älymystö, komentavat intellektuellit, jotka myös keksivät sosialismin muuttaakseen työväenluokan työkaluksi omien päämääriensä saavuttamiseksi.” Todistaakseen tämän ”teorian” hän kirjoitti kirjan *Henkisen työn tekijä*. Mahajev löysi pian kannattajia maanpaossa olevien anarkistien, Taratutan ja muiden joukosta. Vuonna 1902 julkaistussa lehtisessä mahajevilaiset väittivät, että intellektuellit edustivat ”ylempää rotua, jonka tehtävänä oli hallita”. Samassa lehtisessä he yrittivät todistaa, että vallankumouksellinen puolue Venäjällä taisteli tsarismia vastaan vain noustakseen valtaan ja riistääkseen työväenluokkaa, kun poliittinen vapaus on saavutettu. Mitä tulee Juutalaiseen työväenliittoon, joka tunnetaan nimellä *Bund*, mahajevilaiset kirjoittivat, että juutalaiset taistelivat tsarismia vastaan saadakseen luvan työskennellä valtion palveluksessa. Onko yllättävää, että Irkutskin santarmit sallivat vapaasti näiden mahajevilaisten anarkistien vastavallankumouksellisten julkaisujen levittämisen väestön keskuuteen? Heidän saarnaamansa ideat pelasivat santarmien, tsarismin pussiin. Mahajevilaiset onnistuivat perustamaan Voittamaton (*Neprimirimy*) -ryhmän Odessaan ja Taistelu (*Borba*) -ryhmän Białystokiin. Novomirski, yksi venäläisistä anarkistijohtajista, luonnehtii mahajevilaisten ohjelmaa seuraavasti:

> Se voidaan pelkistää kolmeen kohtaan: (1) työväenluokka ei tarvitse ihanteita; (2) se tarvitsee taloudellista, vallankumouksellista terroristitaistelua pääomaa vastaan; ja (3) intellektuellit ovat proletariaatille vihamielinen riistäjäluokka.

---

[9] Jan Wacław Mahaiski – *Suom. huom.*

Novomirski ilmaisi myös seuraavan mielipiteen mahajevilaisista:

> Mahajevilaiset eivät voineet tulla joukkoliikkeen etujoukoksi, sillä käytännössä heidän koko ohjelmansa oli negatiivinen. Juuri ne syyt, jotka osoittautuivat kohtalokkaaksi ”ekonomismille” ja aiheuttivat ”zubatovismin” romahtamisen, aiheuttivat kuolettavan iskun mahajevismille. Poliittinen taistelu oli historiallinen välttämättömyys, ja kieltäytyessään politiikasta mahajevilaiset asettivat itsensä historian ulkopuolelle.

Hyödyksi lukijoille, joille Venäjän vallankumous ei ole kylliksi tuttu, kerromme että 1890-luvun venäläinen ”ekonomismi” yritti saada työläiset hylkäämään poliittisen taistelun, jättämään sen liberaalin porvariston tehtäväksi. ”Zubatovismi” oli tsaarin poliisin yritys ohjata työväenliike taloudellisten vaatimusten lailliseen uomaan ja siten, kääntämällä proletariaatti pois poliittisesta taistelusta, tehdä siitä harmiton. Mahajevilaisten anarkismi oli jotain ”ekonomismin” ja ”zubatovismin” väliltä. Mahajev esimerkiksi yritti vakuuttaa työläiset, että he voisivat saavuttaa kapitalistien voittoja vastaavan palkan.

Mahajevismi ei ollut laajalle levinnyttä työväenluokan keskuudessa. On ominaista, että sen johtajat eivät olleet työläisiä. Esimerkiksi Nikolai Striga (Vladimir Lapidus), Odessan mahajevilaisten johtaja, tuli porvarillisesta perheestä. Mahajevismin tarkoituksena oli luoda epäluottamusta työläisjoukkojen ja sosialististen intellektuellien välille, ja siten pelasivat tsaarin santarmien pussiin, jotka pyrkivät samaan päämäärään eri keinoin, siitä huolimatta että vuoden 1904 lopulla Odessan mahajevilaiset nimittivät itseään anarkisti-kommunisteiksi.

Anarkistit vallankumouksessa

Vuoden 1905 vallankumouksen aikana Venäjän anarkistit jakautuivat useisiin suuntauksiin, mutta heillä oli yksi yhteinen piirre, nimittäin valtion ja vallankumouksen porvarillis-demokraattisen vaiheen kieltäminen. Venäläiset anarkistit ottivat ideansa Bakuninil-

ta, Kropotkinilta, Proudhonilta, Malatestalta ja Reclusilta. He yrittivät todistaa, että Venäjän vallankumouksen täytyy johtaa kaikenlaisten valtioiden tuhoutumiseen, että sen täytyy johtaa anarkiaan. Heidän mielestään, ohittaen kaikki siirtymävaiheet, myös proletariaatin diktatuurin, vallankumous perustaisi välittömästi tsaarin tilanherra- ja kapitalistivaltion tilalle täydellisen kommunistis-anarkistisen yhteiskunnan, yhteiskunnan, joka perustuu sääntöön: ”Jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeidensa mukaan.”

Yksi näistä ”anarkisti-kommunistisista” suuntauksista nimettiin näiden julkaisun mukaan, *Ilman auktoriteettia (Beznahalie)*. Ryhmän ohjelmaa käsittelevä artikkeli, joka julkaistiin tämän julkaisun numerossa 1, sanoo, että anarkistien on kirjoitettava mustaan lippuunsa iskulause: ”Armoton, verinen kansan kosto.” Se vaati, että ”on tunnustettava sorrettujen luokkien suorittamat murtovarkaudet ja muut avoimet hyökkäykset kauppoja ja taloja vastaan.”

Toista venäläisten anarkistien ryhmää kutsuttiin Musta lippu (*Tšernoje znamja*) -ryhmäksi. Heidän julkaisunsa, *Kapinallinen (Buntar)*, totesi ensimmäisessä pääkirjoituksessaan puhuessaan työttömille: ”Järjestykää ja aseistautukaa! Hyökätkää kauppoihin ja kaapatkaa välttämättömyystarvikkeet organisoidusti. Olkoon *se* teidän leivän vaatimuksenne!”

Tietysti oli helpompi hyökätä jonkun pikkukauppiaan kimppuun tai ryöstää yksityisasunto, kuin käydä järjestäytynyttä luokkataistelua tilanherra- ja kapitalistiluokkia vastaan kokonaisuudessaan; oli helpompi hyökätä tsaarin hallituksen yksittäistä virkamiestä vastaan kuin hyökätä koko tsaristista itsevaltiutta vastaan, kuin organisoida joukkoja kukistamaan tsarismi. Mutta tällainen toiminta ei ole vallankumouksellista – kaukana siitä. Nämä anarkistit kutsuivat itseään kommunisteiksi. Mutta heidän kommunisminsa oli ”kulutus”-kommunismia. He pettivät joukkoja sanoessaan, että vallankumousta seuraavana päivänä on mahdollista tarjota kaikki ”jokaiselle tarpeidensa mukaan”, ja että myös luokkataistelu lakkaa heti vallankumouksen jälkeen.

On huomattava, että nämä anarkistit eivät harjoittaneet toimintaansa järjestäytyneempien, luokkatietoisten työläisten keskuudessa, vaan romahtaneen pikkuporvariston lasten, pikkuporvarillisten intellektuellien, ryysyköyhälistön, ja joskus todellisten rikollisten keskuudessa, sillä rosvot olivat varsin sopivia murtoihin sekä taloihin ja kauppoihin kohdistuviin hyökkäyksiin. Mitään periaatteita ei tähän tarkoitukseen tarvittu. Mutta jos muistelemme, että Bakunin itse piti maantierosvoja parhaimpana vallankumouksellisina, ymmärrämme miksi Venäjän anarkistit muotoilivat tavoitteensa tällä tavalla.

Seuraavaa kertoi anarkisti Novomirski, *Uusi maailma (Novyi mir)* -lehden kustantaja, koskien Odessan anarkisti-kommunistiryhmää vuoden 1905 lopulla. Kun Novomirski oli raportissaan tuonut esille anarkistiset näkemykset vallankumouksesta, Gerškovitš, Odessan anarkisti-kommunistiryhmän johtaja otti puheenvuoron ja ilmoitti, että anarkisti-kommunistit eivät ole samaa mieltä Novomirskin kanssa.

> Anarkisti-kommunistit ovat täysin eri mieltä hänen kanssaan, me sanomme työläisille: ”Murhatkaa, ryöstäkää, tappakaa! Me emme halua mitään yhdistyksiä, me emme halua mitään järjestöjä: ryöstäkää, murhatkaa, tappakaa!”

Voitte itse arvioida, mitä valtavaa vahinkoa tällainen oppi aiheutti niissä paikoissa, joissa sitä ei ollut vastustamassa aidosti vallankumouksellinen puolue, marxilaiset bolševikit, jotka äärimmäisen vaikeissa olosuhteissa rakensivat puoluettaan askel askeleelta, opettaen proletariaatin taistelemaan luokkavihollisiaan vastaan kaikkein tehokkaimmalla tavalla.

Ilman auktoriteettia ja Musta lippu eivät olleet ainoita anarkistisia suuntauksia Venäjällä vallankumouksen aikana. Eräs anarkistisen liikkeen osallistuja antaa seuraavan kuvauksen tästä anarkismin eri ”sävyjen” valikoimasta:

> ”Motiivittoman” terrorin pommit – ja Tolstoin ”ei sinun pidä tappaman”; vallankumous – ja passiivinen vastarinta; Ilman auktoriteettia -ryhmän jäsenten kieltäytyminen työnteosta, jotta eivät tulisi riistetyksi – ja lakot; Ilman auktoriteettia -ryhmän oikeutus kapitalisteihin kohdistuneille ryöstöille – ja riistäjien yhteiskunnallinen pakkolunastus, nämä olivat yhteensopimattomia suoran toiminnan muotoja, tämä oli etäisyys pedon ja enkelin välillä….

Ainoa asia, jonka tämä anarkisti unohti, oli se, että vallankumousta eivät tee pedot eivätkä enkelit, vaan työväki.

Emme käsittele yksityiskohtaisesti kaikkia anarkismin suuntauksia. Tolstoilaisuus, anarkistisena suuntauksena, kuuluu erilliseen kategoriaan, koska se on oppi vastarinnan tekemättömyydestä pahuudelle ja kiistää kaiken poliittisen taistelun. Olemme nähneet, millaisia olivat aktiivisten anarkistiryhmien teoriat ja käytännön iskulauseet.

Eikä myöskään ollut suurta eroa edellä mainittujen ryhmien ja Kropotkinin, Orgeianin, Tšerkezovin, Kornin ja muiden anarkistien Lontoossa järjestämän Leipä ja vapaus (*Hleb i volja*) -ryhmän välillä, jolla oli kannattajia Venäjällä. Tämä ryhmä saarnasi myös suoraa siirtymistä ”anarkistiseen tuhatvuotiseen valtakuntaan”, se kiisti myös sen, että työväenluokan oli välttämätöntä perustaa itsenäinen puolue ja osallistua poliittiseen taisteluun. Siten kaikki anarkistit irrottivat osan työläisistä työväenluokan ja talonpoikaiston yhteisrintamasta, heikensivät vallankumouksen voimia ja pelasivat siten vastavallankumouksen pussiin.

Olemme jo sanoneet, että anarkistien suosittelemat pääasialliset taistelutavat olivat taloudellinen terrori, pakkolunastus ja niin sanottu ”motivoimaton terrori”, jonka tarkoituksena oli terrorisoida porvaristoa.

Anarkistit itse antoivat ”Anarkistitovereille” osoitetussa lausunnossa seuraavan musertavan kuvauksen teoriastaan:

> Utopistisen idealismin elementit, 1700-luvun ajattelun katkelmat, sekoittuvat nykyaikaisten ”edistyksellisten” teorioiden kanssa, ja paikoittain tämän kaiken lävistää luokkateorian säteet. (*Tšernoje znamja*, 1905, No. 1)

Ja anarkistit esittivät tämän surkean ja turmiollisen sekasotkun proletariaatin edistyneimmäksi opiksi!

Mutta anarkistiryhmien ja yksittäisten anarkistien harjoittamat yksilöterrorin ja taloudellisen terrorin taktiikat herättivät osassa työläisistä väärän toivon siitä, että anarkistiset ”sankarit” käyvät heidän taisteluaan, että he vapautuisivat riistosta anarkististen terroritekojen seurauksena. Nämä taktiikat lievensivät työläisjoukkojen toimintaa, tukahduttivat niiden militanttia joukkohenkeä. Tyypillisenä esimerkkinä tästä voidaan lainata kirjettä, jonka Odessan kunnallisessa pesulassa työskentelevät naiset osoittivat Odessan anarkistikommunistiryhmälle ja joka julkaistiin anarkistilehdessä *Myrskylintu (Burevestnik)*, Geneve, 1907, No. 7. Päästäkseen eroon riistosta nämä naiset kääntyivät avunpyynnöllä anarkistien puoleen, koska pitivät heitä ”tovereina, joilla on enemmän vaikutusvaltaa näihin paskiaisiin, jotka imevät köyhien työläisten verta.” … He pyysivät anarkistijohtajilta, että ”älkää jättäkö meitä vaille suojaa, jospa vain pelottelisitte näitä loisia jotka juovat vertamme…. Lähettäkää erityinen kirje, jossa uhkailette näitä loisia.” Voisiko tällainen usko anarkistien uhkailutoimintaan valmistaa ihmisiä vallankumoukselliseen joukkoliikkeeseen?

Tämän pamfletin kirjoittaja työskenteli kesällä 1906 Jekaterinoslavin (nykyinen Dnipropetrovsk) teollisuuskeskuksessa, jossa oli melko suuri ryhmä anarkisti-kommunisteja. Anarkistit tappoivat tuossa kaupungissa konepajan johtajan, vaikka he eivät osallistuneet silloin meneillään olevaan lakkoon. Tämä terroriteko, kuten useimmat sen kaltaiset, tuotti vain kielteisiä tuloksia. Jonkin ajan kuluttua työntekijät joutuivat palaamaan työhön huonommissa olosuhteissa kuin ennen lakkoa.

Erityisen haitallisia olivat ”motivoimattoman terrorin” teot, joiden tarkoituksena oli pelotella porvaristoa yleensä. Tässä on huo-

mattavan anarkistin, Novomirskin, kuvaus tällaisen teon seurauksista:

> Joulukuun 17. päivänä (1905) Mustan lipun johtajien ryhmä järjesti terroriteon, joka heikensi anarkisti-kommunistien vaikutusvaltaa Odessassa pitkään sen jälkeen. Kyseessä oli pahamaineinen hyökkäys Liebmanin kahvilaan. Ryhmä halusi tehdä malliteon ”motivoimattomasta terrorista”. Mutta he eivät olisi voineet valita onnettomampaa kohdetta tämän teorian popularisoimiseksi. Liebmanin kahvila oli kakkosluokan paikka, jonka asiakaskuntana eivät olleet varakkaat ihmiset, vaan kaiken luokkaiset ihmiset, mukaan lukien vähäpätöiset toimistotyöntekijät ja vähävaraiset intellektuellit. Lisäksi itse teko suoritettiin erittäin kömpelösti: pommi heitettiin kadulle, ja se ei tietysti aiheuttanut muuta kuin melua ja hämmennystä. Työläiset olivat ymmällään ja kysyivät, mitä tämä pommien heittely tavallisessa kahvilassa voisi tarkoittaa. Kukaan ei halunnut uskoa, että tämä olisi vallankumouksellisten tekosia. Olin itse räjähdyksen jälkeen kerääntyneen väkijoukon seassa ja kuulin työläisten sanovan: ”Eikö vallankumouksellisilla ole parempaa tekemistä kuin heittää pommeja ravintoloihin? Onko tsaarin hallitus kukistettu ja porvariston valta tuhottu? Pommin heittäjät olivat takuulla mustasotnialaisia[10], tarkoituksenaan pilata vallankumouksellisten maine.”

Työläisten joukot olivat paljon anarkistien taistelumenetelmiä korkeammalla ja olivat kasvaneet ulos anarkistisesta teoriasta. He ymmärsivät taistelun kohteen ja menetelmät paremmin kuin anarkistit. Mutta joissain paikoissa työläisten takapajuinen osa, anarkistien harhaanjohtamana, omaksui tämän merkityksettömän terroritekojen ja ryöstöjen järjestelmän. Anarkistien aloittama omistajien pakkoluovutus Varsovan suutarien lakon aikana 1907 johti yksinkertaisesti siihen, että näppärimmät suutarit nappasivat kengät työpajoista itselleen, eikä todelliseen ”pakkoluovuttajien pakkoluovuttamiseen”.

Seurauksena oli se, että anarkisti-termi alkoi toimia suojana erilaisille rikollisryhmille, kuten pahamaineiselle Musta korppi -jengille Odessassa.

[10] Monarkistisen vastavallankumouksellisen Venäjän kansan liiton jäseniä.

Venäläinen anarkisti Aršinov, joka on hyvin tunnettu espanjalaisten, italialaisten ja ranskalaisten anarkosyndikalistien keskuudessa, ja jolla oli merkittävä rooli Mahnon aikana, kirjoitti seuraavalla tavalla tiivistääkseen tämän liikkeen Venäjällä ensimmäisen vallankumouksen aikana:

> Jotkut todelliset anarkistit olivat jääneet vapauteen ja vastustivat tätä sameaa pakkoluovutusaaltoa. Sitä vastaan julkaistiin erityinen artikkeli vuoden 1906 lopulla *Buntarissa*, Venäjän anarkisti-kommunistien tärkeimmässä äänenkannattajassa, joka aluksi oli kannattanut pakkoluovutustaktiikkaa teoriassa, mutta alkoi sitten soittaa hälytyskelloja…. Tämä samea aalto nousi yhä korkeammalle ja valtasi aidot anarkistit. Tämän seurauksena tavalliset työläiset alkoivat samaistaa anarkismin pelkkään ryöstelyyn. Lisäksi edes aidot anarkistit, varsinkaan nuoremmat, eivät kyenneet murtautumaan ulos osittaisten pakkoluovutusten noidankehästä. He olivat voimattomia omaksumaan mitään muuta tietä kuin pakkoluovutuksen ja terrorin, sillä anarkistijohtajat itsekään eivät tienneet muuta tietä. Vuoteen 1908–09 mennessä anarkismi Venäjällä oli lakannut olemasta liikkeenä. Osittain sen oli tuhonnut tsaristinen hallitus, mutta pääasiassa se romahti väärän teoriansa ja virheellisten taktiikoidensa vuoksi.

Sellaisia olivat anarkistisen liikkeen tulokset Venäjän ensimmäisen vallankumouksen aikana.

Tsaarihallitus vainosi bolševikkeja yhtä paljon kuin anarkisteja. Suuri määrä bolševikkeja tapettiin ja teloitettiin vallankumouksen aikana. Tuhansia lähetettiin pakkotyöhön, vankeuteen tai karkotettiin. Mutta toisin kuin anarkistit, bolševikit olivat onnistuneet juurtumaan niin syvälle työväenluokkaan, ettei mikään vaino voinut tuhota marxilais-leniniläistä vallankumouksellista liikettä. Jopa synkimmän taantumuksen aikana bolševikit kantoivat vallankumouksen lippua ja jatkoivat valmistelujaan uutta aseellista kapinaa varten, joka helmi-maaliskuussa 1917 kukisti tsaarin monarkian ja tasoitti tietä Lokakuun sosialistiselle vallankumoukselle.

III.

MAAILMANSOTA 1914–1918

Työväenluokan eri järjestöjen toiminta vuosien 1914–18 imperialistisen maailmansodan aikana osoitti hyvin selvästi, mikä näistä järjestöistä oli johdonmukaisesti vallankumouksellinen suhtautumisessaan petomaiseen imperialistiseen sotaan. Kuinka monta mahtipontista päätöstä II Internationaalin kongressit ja anarkistien kongressit olivatkaan tehneet internationalistien velvollisuuksista sodan sattuessa! Lisäksi on pidettävä mielessä, että ennen sotaa anarkistit, jotka usein syyttivät marxilaisia maltillisuudesta ja opportunismista, eivät olleet huomanneet, että vaikka II Internationaalissa oli suuri määrä opportunisteja, siihen oli myös sidoksissa johdonmukaisesti vallankumouksellinen, proletaarinen bolševikkipuolue.

Kun sota syttyi, tuli aika ottaa vallankumouksellinen kanta sotaa vastaan, jonka Saksan, Venäjän, Ranskan, Englannin, Japanin ja muiden maiden imperialistit olivat aloittaneet maailman uudelleenjakamiseksi. Jokaisen maan porvaristo pyrki luonnollisesti todistamaan, että sen maata vastaan hyökätään ja että se puolusti sivilisaatiota muiden maiden barbaarisuutta ja militarismia vastaan. Jokaisen maan porvaristo halusi sodan ajaksi saada aikaan luokkarauhan ja teki kaikkensa voittaakseen työväen johtajat puolelleen. Lähes kaikissa maissa sosialistipuolueiden johtajat – Guesde, Vaillant, Plehanov, Scheidemann, Kautsky, Noske ja muut – siirtyivät ”oman” porvaristonsa puolelle.

Mitä anarkistit tekivät? Julistivatko he yleislakon? Kutsuivatko he työläisten, talonpoikien, sotilaiden ja matruusien joukkoja nousemaan aseisiin sodan alkuunpanijoita vastaan? Eivät, lähes poikke-

uksetta anarkistien johtajat toimivat samalla tavalla kuin sosialistiset sovittelijat, luopiot ja työväenluokan petturit.

Prinssi Kropotkin otti saman kannan menševikki Plehanovin kanssa. Jean Grave, Cornelissen, Gustave Hervé – kaikki nuo, jotka ennen sotaa äänekkäästi vaativat luokkataistelua, vallankumousta, välitöntä kommunismiin astumista – alkoivat saarnata luokkarauhaa, ja kuten anarkisti Ge sanoi, heistä tuli ”juoksuhauta-anarkisteja”. Tarkastellessaan työväenjohtajien käyttäytymistä Lenin kirjoitti katkerasti ja närkästyneenä:

> Koko maailman tunnetuimmat anarkistit ovat yhtä suuresti kuin opportunistitkin häväisseet tässä sodassa itsensä sosiališovinismilla (Plehanovin ja Kautskyn hengessä).[11]

Ainoa järjestö, joka pysyi uskollisena työväenluokalle, oli Leninin ja Stalinin puolue, bolševikkipuolue. Sodan syttyessä Lenin ryhtyi välittömästi mobilisoimaan niitä, jotka taistelivat hänen puolellaan kaikissa maissa, niitä, jotka eivät suostuneet luokkarauhaan porvariston kanssa. Hän löysi kannattajia monista maista, mukaan lukien sellaiset huomattavat proletaariset vallankumoukselliset kuin Karl Liebknecht ja Rosa Luxemburg Saksasta.

Bolševikkipuolue jatkoi vallankumouksellista työtä työläisten, talonpoikien, sotilaiden ja matruusien keskuudessa Venäjällä, vaikka menševikkien ja sosialistivallankumouksellisten tukema tsaarin hallitus oli pidättänyt bolševikkien edustajat duumassa ja karkottanut heidät Siperiaan.

Nostivatko minkään maan anarkistit tällä kriittisellä hetkellä vallankumouksen lippua kuten kommunistit, Marxin, Engelsin, Leninin ja Stalinin seuraajat tekivät?

Eivät, he eivät tehneet niin yhdessäkään maassa.

---

[11] V. I. Lenin, ”Sosialismi ja sota”, Teokset, osa 21

IV.

VENÄJÄN ANARKOSYNDIKALISTIT PROLETAARISEN VALLANKUMOUKSEN AIKANA

Lokakuussa 1917 bolševikit nostattivat Venäjän työläisten, talonpoikien, sotilaiden ja matruusien joukot suureen sosialistiseen proletaariseen vallankumoukseen. Vaikka kaikki muut puolueet, mukaan lukien niin kutsutut sosialistit – menševikit ja sosialistivallankumoukselliset – ja useimmat anarkistit vastustivat sitä, vallankumous saavutti voiton ja avasi uuden sosialismin aikakauden, joka on niin täynnä työväen kunnian ja sankaruuden tekoja.

Osallistuivatko anarkistit tähän taisteluun? Eivät. Kuten vuonna 1905, he pitivät syntinä taistella minkäänlaisen auktoriteetin perustamisen puolesta. Mutta ilman järjestäytynyttä auktoriteettia voitokas kansa olisi murskattu, sillä proletaarisen vallankumouksen täytyi kohdata ei ainoastaan Venäjän kaikkien puolueiden vastustus bolševikkeja lukuun ottamatta, eikä ainoastaan koko Venäjän porvariston ja kaikkien sen perässäkulkijoiden, vaan koko kansainvälisen porvariston vastustus. Neljätoista kapitalistista valtiota järjesti intervention ja taloudellisen saarron uutta valtiota vastaan.

Nykyään, kun näemme Saksan, Italian ja Portugalin fasististen hallitusten auttavan fasistisia kapinallisia Espanjassa muiden hallitusten hiljaisella hyväksynnällä ja jopa tuella, olisi Espanjan työväen ja jopa heidän vihollistensa hyvä muistakaa, että huonosti aseistetut ja nälkäänäkevät neuvostovaltion ihmiset onnistuivat murskaamaan sekä sisäisen vastavallankumouksen että kansainvälisen imperialistisen intervention voimat ja vapauttivat maansa**.** He onnis-

tuivat tekemään tämän Kommunistisen puolueen johdolla. Kommunistisen puolueen ja Kommunistisen nuorisoliiton jäsenet muodostivat pääelimen, joka järjesti vastarintaa, he olivat rynnäkköjoukko, joka osoitti aina rohkeutta ja sankarillisuutta kriittisimmillä hetkillä. Kommunistisen puolueen jäsenistä 25 prosenttia ja Kommunistisen nuorisoliiton jäsenistä 50 prosenttia mobilisoitiin Punaiseen armeijaan, ja sotilasoperaatioiden alueella mobilisoitiin poikkeuksetta kaikki kommunistit ja kommunistinuoret. Sisällissodan neljän suuren vuoden aikana Leninin ja Stalinin kouluttamien ihmisten riveistä nousi erinomaisia kommunistisia sotilasjohtajia – sellaisia kuten Vorošilov, Frunze, Budjonnyi, Blücher, Jegorov, Kirov, Kuibyšev, Tšapajev, Štšors ja satoja ja tuhansia muita sisällissodan sankareita.

Tekivätkö anarkistit mitään auttaakseen tässä taistelussa? Tämän kysymyksen edessä jokainen anarkisti viittaa Nestor Mahnoon. Käsittelemme Mahnoa ja hänen seuraajiaan erityisesti heille omistetussa luvussa. Nyt käsittelemme Venäjän anarkosyndikalisteja, jotka lainasivat monia teorioistaan ja käytännön toiminnan muodoistaan Ranskan, Espanjan ja Italian anarkosyndikalisteilta.

Anarkosyndikalistisilla aatteilla ei ollut osuutta Venäjän vuoden 1905 vallankumouksessa, mutta ammattiyhdistysjärjestöihin kyllä kuului anarkosyndikalisteja. Eräät heidän ajatuksistaan löysivät suotuisaa maaperää Venäjän sosialidemokraattien reformistisessa siivessä, menševikeissä. Menševikit esimerkiksi kannattivat vahingollista ajatusta ammattiliittojen puolueettomuudesta. He yliarvioivat ammattiliittojen tehtävän ja merkityksen siinä määrin, että ehdottivat ”laajan työväenpuolueen” perustamista kattamaan kaikki ammattiliitot, osuuskunnat ja muut puolueeseen kuulumattomat järjestöt. Bolševikit vastustivat voimakkaasti tätä ammattiliittojen sekoittamista puolueeseen.

Proletaarisen vallankumouksen jälkeen eräät huomattavat ammattiliittojen toimitsijat muodostivat bolševikkipuolueeseen niin sanotun ”työläisopposition”, jota johtivat Šljapnikov ja Medvedev. Kuten myöhempi taistelu osoitti, ”työläisoppositiolla” ei ollut oikeutta kantaa tätä nimeä, sillä he osoittautuivat pikkuporvarilliseksi

ryhmäksi, joka oli vihamielinen proletariaatin diktatuurille ja proletaariselle vallankumoukselle. Vuonna 1920, vähän ennen bolševikkipuolueen 10. edustajakokousta, tämä "työläisoppositio" laati joukon teesejä ammattiliitoista, joissa he yrittivät todistaa, että työväenluokan järjestäytymisen korkein muoto ei ole puolue, vaan ammattiliitot. He ehdottivat, että kansantalouden johto annettaisiin tuottajien edustajakokouksen valitsemien elinten käsiin, mikä Venäjällä olisi tosiasiassa tarkoittanut, ei järjestynyttä sosialistista proletariaattia, vaan hajallaan olevaa 25,000,000 pientalonpoikaa, jotka myös olivat "tuottajia". Näiden ehdotusten anarkosyndikalistinen luonne on selvä; Espanjan ja Ranskan anarkosyndikalistit olivat myös sitä mieltä, että teollisuuden ja maatalouden hallinta pitäisi antaa ammattiliittojen käsiin ja että ammattiliitot olivat proletariaatin järjestymisen korkein muoto.

Puolueen kymmenes edustajakokous tuomitsi "työläisopposition" ja julisti sen näkemysten propagoinnin yhteensopimattomaksi bolševikkipuolueen jäsenyyden kanssa. Lenin arvosteli ankarasti tätä ryhmää ja huomautti, että sen hyökkäykset puoluetta vastaan heikensivät proletariaatin diktatuuria ja auttoivat porvaristoa.

Puolueen kymmenenennen edustajakokouksen aikoihin puhkesi Kronstadtin kapina neuvostohallintoa vastaan. Kapinaa tukivat valkokaartit ja koko Venäjän porvaristo. Anarkistit ovat useammin kuin kerran puolustaneet Kronstadtin kapinaa. Jopa aivan äskettäin, 29. marraskuuta 1936, espanjalaisten anarkistien äänenkannattaja *Solidaridad Obrero* kirjoitti:

> Marxilaisten on tiedettävä, että Espanjassa ei voi toistua se Venäjän bolševikkidiktatuurin tapahtuma, kun kokonainen työväenluokkainen kaupunginosa Pietarissa, johon oli kokoontunut monia anarkististen järjestöjen johtajia, tuhottiin juuri sillä hetkellä, kun auktoriteetin kaikkien muotojen vastustajat (eli anarkistit) ajoivat Valkoista armeijaa pakosalle Etelä-Venäjällä. Espanja ei myöskään voi koskaan olla tapahtumapaikkana sille, mitä tapahtui Ukrainassa, kun Venäjän pelottominta vallankumouksellista johtajaa, meidän Mahnoamme vainottiin. Myöskään Kronstadtin, tuon punaisten sotilaiden kokonaan tuhoaman anarkistisen kaupungin, historia ei tule koskaan toistumaan maassamme.

Mekin olemme sitä mieltä, että Espanjan anarkistit eivät tule tekemään niitä rikoksia vallankumousta vastaan, joita anarkistit tekivät Venäjällä. Omistamme erityisen luvun anarkistien, erityisesti Mahnon, toimille. Nyt meidän on tehtävä selväksi, mitä Kronstadtissa todella tapahtui keväällä 1921.

Ensinnäkin on huomautettava, että Kronstadt ei ollut anarkistinen kaupunki vuoden 1905 eikä vuoden 1917 vallankumouksessa. Kronstadtin merimiehillä oli suuri vallankumouksellinen rooli lokakuussa 1917 ja sitä seuranneessa sisällissodassa. Heidän johtajansa olivat tuolloin *bolševikkeja*, ja suurin osa matruuseistakin oli bolševikkeja. Kuitenkin ne matruusit, jotka onnistuneesti puolustivat vallankumouksellista Kronstadtia Kerenskin ja Judenitšin joukkoja vastaan, lähetettiin rintamalle, kun taas Kronstadt täyttyi uusista matruuseista, pääasiassa maaseutualueilta, jotka toivat mukanaan talonpoikien tyytymättömyyden ja heidän toivonsa sisällissodan keskeyttämisestä. Kronstadtissa syntyi kommunisteja vastaan, proletariaatin diktatuuria vastaan taisteleva vastavallankumouksellinen järjestö valkokaartin salaisessa johdossa. Valkokaartilainen emigrantti Miljukov, joka oli entinen Kerenskin porvarillisen hallituksen ministeri, kehotti tukemaan kapinallisten tunnusta: menševikkien, sosialistivallankumouksellisten, kadettien ja ihan kenen tahansa ”neuvostot” kommunisteja, proletariaatin diktatuuria vastaan, sosialismia vastaan, kapitalismin puolesta.

Espanjalaisten, italialaisten, ranskalaisten ja kaikkien muiden maiden työläisten ei tule koskaan unohtaa, että bolševikit valtasivat poliittisen vallan Venäjällä aikana, jolloin sosialistivallankumoukselliset, menševikit ja muut olivat muodostaneet yhteisrintaman porvariston kanssa proletariaattia vastaan, sosialistista vallankumousta vastaan.

À la guerre comme à la guerre[12], kuten ranskalaiset sanovat. Se oli erittäin vaarallista aikaa nuorelle Neuvostotasavallalle. Olisi ollut rikos vetelehtiä ja epäröidä ryhtyä päättäväisiin toimiin kapi-

[12] Toimi sodassa sodan keinoin. – *Toim.*

nallisia vastaan, sillä Kronstadt on avain Leningradiin. Kronstadtin jättäminen kapinallisten käsiin olisi merkinnyt vallankumouksen vaarantamista ja vielä vuosia ja vuosia jatkunutta verenvuodatusta, jotta voitettaisiin takaisin niin tärkeä paikka kuin Kronstadt oli. Uskomme, että Espanjan anarkistit toimisivat aivan kuten bolševikit toimivat vuonna 1921 – he hyökkäisivät kapinallisten linnoitukseen ja ajaisivat kapinalliset ulos. Kronstadtia ei tuhottu. Se on valhe. Kronstadt on edelleen SNTL:n voittamaton linnoitus. Mutta sankarillisella iskulla, etenemällä arvaamattoman jään yli, Punaisen armeijan miehet valtasivat rynnäköllä kapinallisten strategiset pisteet ja häätivät heidät Kronstadtista. Muutaman päivän kestäneen valtakautensa aikana kapinalliset vangitsivat useita satoja bolševikkia; he terrorisoivat asukkaita, jotka olivat uskollisia sosialistiselle vallankumoukselle. Kapitalistisissa maissa kaikki valkokaartin porvarilliset lehdet ylistivät kapinallisia. Milloin kapitalistit ovat koskaan ylistäneet vihollisiaan? He ylistivät Kronstadtin kapinallisia, koska nämä tosiasiassa taistelivat heidän asiansa, kapitalistien asian puolesta.

Se on totuus Kronstadtista.

”Mutta”, lukija saattaa kysyä, ”miten Kronstadtin kapina liittyy anarkosyndikalisteihin?” Se liittyy siten, että sekä ”työläisopposition” anarkosyndikalistit että riippumaton anarkosyndikalistinen ryhmä – Venäjän anarkosyndikalistinen liitto – itse asiassa tukivat Kronstadtin kapinallisia. Bolševikkipuolueen kymmenes edustajakokous huomautti päätöslauselmassaan, että ”porvarillinen vastavallankumous ja valkokaartit kaikissa maailman maissa ilmaisivat valmiutensa hyväksyä jopa neuvostojärjestelmän, jos vain voisivat varmistaa proletariaatin diktatuurin kaatamisen Venäjällä.” Edustajakokous hyväksyi päätöslauselman anarkistisesta ja syndikalistisesta poikkeamasta puolueessa, jossa se huomautti, että anarkistiset ja syndikalistiset katsomukset osalla kommunisteista johtuivat

> osaksi siitä, että puolueen riveihin on liittynyt aineksia, jotka eivät ole vielä täysin omaksuneet kommunistista maailmankatsomusta; mutta etupäässä tämä poikkeama on kuitenkin johtunut siitä, että pikkuporvarillinen

> miljöö on vaikuttanut sekä proletariaattiin että Venäjän kommunistiseen puolueeseen. Tämä miljöö on maassamme erittäin tuntuva ja synnyttää kiertämättä horjuntaa anarkismin suuntaan, varsinkin ajankohtina, jolloin joukkojen asema on jyrkästi huonontunut katovuoden ja äärimmäisen tuhoisten sodan seurausten vaikutuksesta ja jolloin miljoonaisen armeijan kotiuttamisen seurauksena on satoja tuhansia talonpoikia ja työläisiä, jotka eivät pysty heti löytämään oikeita toimeentulon lähteitä.

Mikä oli niiden anarkosyndikalistien kohtalo, jotka yrittivät vaikuttaa vallankumouksen kulkuun puolueen *sisältä*? Heidän myöhempi toimintansa osoitti, että anarkosyndikalistisen lipun alla toiminut ”työläisoppositio” koostui naamioituneista menševikistä, kommunismin vihollisista, jotka pyrkivät palauttamaan kapitalismin. Kaikki heidän halvat lauseensa tasa-arvosta, kaikki tekopyhät väitteet työväenluokan puolustamisesta olivat vihollisen naamiointia.

Anarkistit saattavat kysyä, miksi tuomitsemme heidät tällaisten anarkosyndikalistien perusteella. Siksi, me vastaamme, koska ”työläisoppositio” sai täyden tuen anarkistien keskuudesta. Sen kirjallisuutta, kuten esimerkiksi A. Kollontain *Työläisopposition manifesti*, käännettiin vieraille kielille ja levitettiin anarkistien toimesta. Mutta mikä pahinta, sen ajan venäläiset anarkistit liittyivät anarkistiseen toimintavaltuustoon, joka Kronstadtin kapinan päivinä toimi yhdistääkseen anarkistit kaikkiin neuvostovastaisiin järjestöihin.

Ja keitä olivat puolueen ulkopuoliset anarkosyndikalistit Venäjällä? Ensimmäinen anarkosyndikalistien kansallinen konferenssi pidettiin täysin avoimesti ja laillisesti elokuussa 1918, ja sitä seurasi toinen marraskuussa. Molemmat konferenssit osoittivat, että anarkosyndikalisteilla ei ollut juuria työväenluokassa eikä heillä ollut vaikutusvaltaa siihen. Pääasiassa älymystöstä koostuneet pienet ryhmät yhdistyivät ja hajosivat jatkuvasti, mikä johti lopulta lyhytikäisen Moskovan anarkosyndikalististen kommunistien liiton muodostamiseen Moskovassa vuonna 1920. Tämä liitto hajosi muutama viikko perustamisen jälkeen. Seuraava selitys sen heikkoudesta ja

romahtamisesta annettiin Venäjän anarkosyndikalistisen liiton byroon kiertokirjeessä:

> Tuskin millään tavalla yritettiin koota ja yhdistää hajoavaa liikettä; tehdyt yritykset olivat epäjohdonmukaisia, eivät olleet vakavia, eivätkä siksi onnistuneet.

Moskovassa oli vain yksi ammattiliitto, – Leipurien liitto – jossa anarkosyndikalisteilla oli vaikutusvaltaa. Aikana, jolloin maa oli lukittuna intervention saartorenkaaseen ja uitettu veressä, kun maa kituutti nälkäannoksilla, anarkosyndikalistit ehdottivat, että tunnus ”jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeidensa mukaan” on pantava täytäntöön – tämä aikana, jolloin oli mahdotonta tarjota kaikille edes 250 grammaa leipää päivässä, saati sitten ”jokaiselle tarpeidensa mukaan”.

Vallankumouksen on tietysti johdettava työväen elämän parantumiseen, muuten se olisi turhaa. Mutta onko mahdollista harjoittaa sellaista politiikkaa heti vallankumouksen jälkeen, kun taistelu ei ole vielä päättynyt, kun susi odottaa ovella, kun tiukin kirjanpito ja taloudenhoito kaikkien tarvikkeiden kohdalla on välttämätöntä?

Proletariaatin diktatuurin aikana Venäjän anarkosyndikalisteilla oli useita julkaisuja – *Golos Truda (Työn ääni), Volny Golos Truda (Työn vapaa ääni), Trud i volja (Työ ja vapaus)* ja muita. He pitivät useita konferensseja. He puhuivat työläisten kokouksissa. Mikä oli heidän toimintansa tulos, mitä he tekivät Venäjän vallankumouksen hyväksi?

Osa anarkosyndikalisteista yritti hylätä Bakuninin anarkistisen asenteen valtiota kohtaan ja osallistua uuden yhteiskuntajärjestelmän rakentamiseen. Mutta samaan aikaan anarkosyndikalistit puolustivat anarkismin lipun alla toimivien jengien suorittamia yksittäisten talojen kaappauksia, sekä Mahnon vahingollisia toimia.

Käsittelemme tässä moitetta, jonka anarkistit, mukaan lukien espanjalaiset anarkistit, usein kohdistavat meihin: moitetta siitä, että vallankumouksen alussa bolševikit panivat lopun mielivaltaisille

talojen haltuunotoille, joita yksittäiset aseelliset ryhmät suorittivat omien yksityisten etujensa hyväksi.

Mitkä olivat tosiasiat?

Kun bolševikit taistelivat ase kädessä valkokaartin armeijoita vastaan, niin anarkistit ja niiden nimen kiireesti omaksuneet rikollisjengit, kaappasivat taloja ja arvoesineitä omaan henkilökohtaiseen käyttöönsä. Bolševikit ja kaikki luokkatietoiset työläiset ja talonpojat pitivät porvariston omaisuutta koko kansan omaisuutena, ei jonkun tietyn ryhmän, joka oli onnistunut saamaan aseita. Pian todettiin, että ryöstöryhmät, joilla ei ollut mitään yhteistä vallankumouksen kanssa ja jotka käyttivät anarkistien nimeä naamioidakseen rikollisia toimiaan, olivat kaapanneet aseita – kiväärejä, pommeja, konekiväärejä ja jopa tykkejä – joita tarvittiin rintamalla valkokaarteja vastaan. He linnoittivat tiettyjä taloja Moskovassa (yhteensä 26), Leningradissa ja Harkovassa, muuttaen niistä tukikohtia, joista he kohdistivat aseellisia hyökkäyksiä asuntoihin, ravintoloihin ja henkilöihin, etsien ja takavarikoiden omaisuutta, jonka he sitten jakoivat keskenään. Voisiko työväenluokka sietää tällaista "järjestystä"? Eikö tämä enteillyt tuhoa vallankumoukselle? Nuoren Neuvostotasavallan työväenluokka ja sen etujoukko, Kommunistinen puolue, joka oli vuodattanut niin paljon verta kolmen vallankumouksen aikana, kokenut niin paljon kärsimystä ja ensi kertaa historiassa syrjäyttänyt riistäjien vallan, olisi syyllistynyt mitä vakavimpaan rikokseen vallankumousta vastaan, jos se olisi sallinut tällaiset toimet. Siksi näiden henkilöiden aseet takavarikoitiin ja lähetettiin rintamalle, ja rikolliset gangsterit otettiin kiinni ja rangaistiin.

Voi Espanjan vallankumousta, jos se sallisi käyttää anarkismin nimeä jollain sellaisella tavalla maassaan! Näemme, että Espanjan anarkistit alkavat ymmärtää, vaikkakaan eivät kaikki samanaikaisesti, että on välttämätöntä rekisteröidä kaikki aseet ja aseistaa ne, ja vain ne, jotka tarvitsevat näitä aseita käydäkseen järjestäytynyttä taistelua vastavallankumouksellisia kapinallisia vastaan. Miksi *Solidaridad Obreran* anarkistit moittivat Venäjän bolševikkeja siitä, että he olivat toimineet tällä tavalla vallankumouksen auttami-

seksi? Eivätkö he tiedä, että anarkismin lippua voidaan käyttää, ja usein myös käytetään, vastavallankumouksellisissa tarkoituksissa? Emme tiedä mistä *Solidaridad Obrera* on saanut tiedon, että bolševikit tuhosivat työväenluokan kaupunginosan, johon anarkistijohtajat olivat kokoontuneet; sanomme, että tämä ei ole totta, sillä bolševikit eivät koskaan tuhonneet yhtään työväenluokan kaupunginosaa Pietarissa tai missään muussakaan kaupungissa. Bolševikit riisuivat aseista ne, jotka eivät tarttuneet aseisiin taistellakseen vallankumouksen vihollisia vastaan, vaan omien rikollisten päämääriensä vuoksi ja vahingoittaen siten vallankumousta ja työväen yhteisrintamaa. Ja tämä on se, mitä myös anarkistien on tehtävä, jos he haluavat vallankumouksen voittoa, eivät fasismin voittoa.

Kyllä, me bolševikit taistelimme Venäjän anarkosyndikalisteja vastaan, ja teimme niin, koska Venäjällä anarkosyndikalistit eivät ainoastaan olleet auttamatta vallankumousta, vaan myös pelasivat sen vihollisten pussiin. Otetaanpa esimerkiksi Venäjän anarkosyndikalistien omaksuma kanta Puna-armeijan suhteen. Kiertokirjeessään nro 3, joka koski ”Työtä Puna-armeijassa”, Venäjän anarkistikommunistisen liiton byroo kehotti jäseniään *demoralisoimaan* Punaista armeijaa. Miksi se halusi demoralisoida ainoata armeijaa maailmassa, joka noista päivistä nykyhetkeen asti on puolustanut proletaarista vallankumousta? Anarkistikommunistit kirjoittivat:

> Puna-armeija voi ja epäilemättä täyttääkin edeltäjänsä, tsaarin armeijan, tehtävän, joten meidän on etukäteen ymmärrettävä, että anarkosyndikalistisen vallankumouksen menestys riippuu paljolti Puna-armeijan hengestä ja moraalista.

Tämä oli vihollisen herjaava lausunto. Mutta eivätkö muiden maiden, mukaan lukien Espanjan, anarkistit seuranneet venäläisiä anarkisteja kirjoittaessaan vihamielisessä hengessä Puna-armeijasta? Eivätkö he yrittäneet todistaa, että he tulisivat toimeen ilman sellaista armeijaa vallankumouksen aikana? Eikö heidän vastustuksensa sellaista armeijaa kohtaan ole aiheuttanut suurta vahin-

koa? Vallankumouksen onneksi Espanjan anarkistit ymmärtävät nyt, että tässäkin asiassa bolševikkikommunistit olivat oikeassa, ja he auttavat nyt rakentamaan sellaista armeijaa puolustaakseen Espanjan vallankumousta, tuhotakseen fasismin ja tukahduttaakseen vallankumouksen viholliset.

Seuraten Bakuninin anarkistista teoriaa, jonka mukaan jokainen valtion muoto on paha, että kaikkia valtioinstituutioita vastaan on taisteltava, venäläiset anarkosyndikalistit (ja myös muiden maiden anarkistit) eivät ymmärtäneet, että neuvostovaltio on perustettu työtätekevien eduksi, työläisten ja talonpoikien eduksi. Vallankumouksen jälkeen on jokaisen vallankumouksellisen velvollisuus osallistua aktiivisesti elämän rakentamiseen sen uusissa muodoissa, sen järjestämiseen. Mutta sellainen ei ollut venäläisten anarkistien asenne. Venäjän anarkisti-kommunistinen liitto kirjoitti kiertokirjeessään nro 6, joka käsittelee ”Työtä neuvostoinstituutioissa”:

> Olisi vähintäänkin typerää kuvitella, että näissä instituutioissa työskentelemällä voisimme vaikuttaa niihin niin, että niistä tulee kokonaan anarkistisia tai kehittyvät siihen suuntaan. Reformismi on typerä ja järjetön illuusio. *Meidän on hyökättävä koko järjestelmää vastaan.* Siispä työskentelyä neuvostoinstituutiossa ei tule pitää periaatteitamme palvelevana, vaan – samalla tavalla kuin me pidämme kapitalistien hyväksi työskentelyä – toimeentulokeinona, leivänkannikan ansaitsemisena, eikä yhtään sen enempänä.

Tämä on hirveää, mutta totta. Venäläiset anarkistit neuvostoinstituutioissa omaksuivat vapaaehtoisesti porvarillisten tuholaisten kannan, jotka myös olivat sitä mieltä, että heidän täytyy hyökätä koko neuvostojärjestelmää vastaan ja työskentelivät myös pelkästään ”toimeentulon” vuoksi.

Espanjan vallankumouksen onneksi espanjalaiset anarkistit eivät tässäkään asiassa ole yleisesti seuranneet venäläisten anarkistien asennoitumista työskentelyssään tasavaltalaishallituksen järjestöissä; he eivät boikotoi eivätkä sabotoi niitä, kuten venäläiset anarkistit ehdottivat Kropotkinin, Bakuninin ja muiden anarkismin perustajien opetusten perusteella. Päinvastoin, he työskentelevät hallintoelimis-

sä muiden vallankumousta palvelevien järjestöjen kanssa. Pidämme tätä muutosta tervetulleena, sillä se helpottaa yhteistyötä anarkistien ja kommunistien välillä.

Keväällä 1921 anarkosyndikalistit pitivät Moskovassa konferenssin, jossa he julistivat, että oli tarpeen valmistautua aseelliseen kapinaan Neuvostohallitusta vastaan. He liittyivät *blokkiin* vasemmisto-sosialistivallankumouksellisten kanssa, joiden kanssa "Illegaalit anarkisti" olivat elokuussa 1919 heittäneet pommin vastuunalaista työtä tekevien kommunistien kokoukseen tappaen 13 ja haavoittaen monia.

Sellaista oli anarkosyndikalistien toiminta Venäjällä. Ei ihme, että työläiset kieltäytyivät seuraamasta heitä, että työväki halveksi heitä! Venäjän anarkosyndikalistit eivät tuottaneet yhtäkään hyödyllistä ideaa, eivät tehneet yhtäkään tekoa vallankumouksen hyväksi. Heidän mitättömät pikkujärjestönsä hajosivat, kun taas heidän parhaat jäsenensä liittyivät Kommunistiseen puolueeseen.

V.

”ANARKISTIRYHMIEN LIITTO.” ”NABAT”-RYHMÄ JA NESTOR MAHNO. ”ILLEGAALIT ANARKISTIT”

Nestor Mahno oli epäilemättä kirkkain ja silmiinpistävin hahmo Venäjän anarkistiliikkeessä proletariaatin diktatuurin aikana; ja hänen nimissään Venäjän sisällissodan historiaan jäänyt liike oli anarkismin teorian ja käytännön korkein ilmentymä. On mahdotonta keskustella Mahnosta ja hänen kannattamistaan ajatuksista osoittamatta, millaista on anarkismin opetusten käytännön soveltaminen ”vallankumousta seuraavana päivänä” – ei teoreettisissa kirjoituksissa, vaan joukkotoiminnassa laajalla alueella. Toisaalta on mahdotonta keskustella anarkismista Venäjällä tutkimatta yksityiskohtaisesti Mahnon ja hänen kannattajiensa toimintaa.

Ensinnäkin muutama sana Mahnosta itsestään. Vielä tänäänkin espanjalaiset anarkistit kutsuvat häntä ”venäläiseksi toverikseen”, mutta jos Espanjan työläiset tietäisivät totuuden Mahnosta, he tuskin pitäisivät häntä toverinaan.

Tsaarin hallinnon aikana Mahno oli kyläkoulun rehtori Ukrainassa ja liittyi nuorten talonpoikien ryhmään, joka harjoitti tilanherrojen ja valtion virkamiesten ryöstöjä ja murhia. Tästä toiminnasta Mahno tuomittiin 18-vuotiaana pakkotyöhön, josta hänet vapautti helmi-maaliskuun vallankumous vuonna 1917 – vallankumous, joka ei tosiaankaan ollut anarkistien aikaansaannos. Vankeudessa Mahno joutui ensimmäisen kerran kosketuksiin anarkististen aatteiden kanssa. Vapauduttuaan hän palasi kotiseudulleen Huljaipoleen, joka oli Ukrainan varakkaiden talonpoikien aluetta. Aluksi hän ei osan-

nut päättää, liittyisikö bolševikkeihin vai anarkisteihin, ja puhui välillä toisena ja välillä toisena. Vasta sen jälkeen, kun Itävallan ja Saksan joukot miehittivät Ukrainan, Mahnosta tuli ehdottomasti anarkisti. Huljaipolessa ei ollut bolševikkijärjestöä, ainoat järjestöt olivat anarkistien ja vasemmisto-sosialistivallankumouksellisten.

Omaksuttuaan johtajuuden järjestössä, joka oli perustettu ulkomaisen intervention vastustamiseksi, Mahno alkoi saada suosiota läheisten talonpoikaisalueiden keskuudessa. Samanaikaisesti hän alkoi koota ympärilleen useita merkittäviä anarkisteja, erityisesti niitä, jotka kuuluivat Hätäkello (*Nabat*)-ryhmään – kuten Baron, Volin, Aršinov, Tepper, Glagzon ja muut, jotka pyrkivät ohjaamaan liikettä anarkismin teorian linjausten mukaisesti.

Sanottakoon etukäteen, ettemme katso Mahnon liikkeen olleen vallankumoukselle vihamielinen kaikkina hetkinä sen alusta lähtien. Oli aikoja, jolloin Mahno ja hänen seuraajansa *auttoivat* vallankumousta. Ei voida myöskään kiistää, että monet heistä osoittivat suurta henkilökohtaista rohkeutta ja valmiutta uhrata henkensä.

Mutta kokonaisuutena tarkasteltuna tämä liike oli epäilemättä haitallinen proletariaatin asialle, ja sen tekemät rikokset olivat niin suuria ja niin häpeällisiä, että Ukrainan ja koko Neuvostoliiton kansojen mielissä ”mahnolaisuus” on jäänyt synonyymiksi pidäkkeettömälle ryöstelylle, josta proletaarinen vallankumous ja sen puolustajat kärsivät ensimmäisenä.

On selvää, että kesällä 1918, kun Mahno johti kapinaa Etelä-Ukrainassa hetmani Skoropadskin joukkoja ja Itävallan ja Saksan miehitystä vastaan, hän palveli vallankumousta, sillä tuolloin hän toimi yhdessä työläisten ja talonpoikien Punaisen armeijan ja neuvostohallituksen kanssa.

Vuoden 1918 lopussa Mahno onnistui yhdessä Jekaterinoslavin kapinallisten työläisten kanssa karkottamaan valkokaartit tästä kaupungista. Tämä oli Mahnon armeijan ensimmäinen tärkeä saavutus. Täällä, suuressa työväenluokan keskuksessa, hän olisi voinut ryhtyä

toteuttamaan anarkistista ohjelmaansa käytännössä. Mitä anarkisti Mahno ja hänen armeijansa tekivät tämän valloittamansa kaupungin kanssa? Anarkistit välttelevät kirjallisuudessaan mainitsemasta sitä tosiasiaa, että Jekaterinoslavin kapinalliset työläiset, joiden avulla Mahno valloitti kaupungin, eivät olleet anarkisteja, vaan bolševikkeja. Lisäksi – ja tämä on sanottava selkeästi – Mahno tarvitsi suostuttelua ennen kuin suostui auttamaan bolševikkeja. Bolševikkien puoluejärjestön kanssa käydyissä neuvotteluissa Mahno ja jotkut hänen komentajistaan horjuivat, sillä he eivät luottaneet omiin voimiinsa.

Mutta heti kun Mahnon armeija valloitti kaupungin, kaikki sen heikot ja kielteiset puolet, kurittomuus ja pidäkkeettömyys, tulivat esiin. Ennen kuin Mahno oli edes vakiinnuttanut asemansa Jekaterinoslavissa, hänen ryöstelyyn tottunut ”partisaaniarmeijansa” alkoi ryöstää kaupunkia. Mahnon heikot yritykset saada aikaan jonkinlainen järjestys ja kuri olivat turhia. Hänen juopuneet sotilaansa, mukaan lukien monet komentajat, ryöstivät paitsi porvariston, myös työläisten taloja. Erityisesti juutalaiset asukkaat joutuivat kärsimään.

Mitä Mahno ja hänen esikuntansa tekivät? Nämä ”antiautoritaariset anarkistit” neuvottelivat sosialistivallankumouksellisten kanssa kaupunginhallituksen organisoimisesta ja hallituksen virkojen jakamisesta. Sillä välin suuri joukko Petljuran joukkoja kenraali Samokišin johdolla murtautui kaupunkiin ja Mahnon humalainen talonpoikaispartisaanien joukko pötki paniikissa pakosalle. Tämän paon seurauksena hajalle joutuneet työväen Punakaartit eivät kyenneet vastustamaan Petljuran joukkoja, ja noin 2,000 työläistä ja Mahnon partisaania sai surmansa ylittäessään Dnepriä vihollisen tulen alla.

Mahnoa ympäröineet anarkistit, ja heidän johtajansa itse, harjoittivat propagandaa kommunisteja ja neuvostohallitusta vastaan, yrittäen todistaa, ettei hallintoa tarvita, että hallinto oli työväen etujen vastainen ja että on järjestettävä yhteiskunta ilman hallintoa. Näimme edellä, mihin tällainen puhe johti heti, kun Mahno ja hänen

armeijansa valloittivat suuren teollisuuskaupungin, jossa työskenteli kymmeniä tuhansia työläisiä ja joka hallinnoi suurta maatalousaluetta. Tämä oli loistava tilaisuus näyttää, kuinka anarkistinen yhteiskunta ilman hallitusta tulisi organisoida; mutta anarkistit eivät perustaneet mitään sen kaltaista, eikä anarkia osoittautunut järjestyksen äidiksi, kuten anarkistit väittävät, vaan syyksi työläisten tappioon Petljuran joukkojen ensimmäisille osastoille, jotka hyötyivät siitä epäjärjestyksestä ja anarkiasta, josta Mahno ja hänen kannattajansa olivat vastuussa.

Kuukautta myöhemmin, tammikuussa 1919, Jekaterinoslav vallattiin takaisin, mutta tällä kertaa neuvostojoukkojen toimesta, bolševikkimatruusi Dybenkon johdolla.

Mitä Mahno ja hänen armeijansa tekivät tähän aikaan? He ottivat rauhallisesti Huljaipolessa. Monet Mahnon talonpoikaispartisaaniosastot olivat yksinkertaisesti hajonneet ja niiden jäsenet palanneet koteihinsa. Rikkoivatko he anarkismin ”libertaarista” absoluuttisen yksilönvapauden periaatetta? Päinvastoin, he noudattivat täysin anarkistisen ”vapauden” periaatetta pakollista kuria kohtaan – he osoittivat ”järjestäytynyttä kurittomuutta”.

Valitettavasti monet eivät ymmärrä, että sisällissodan aikana tarvitaan mitä tiukinta kurinalaisuutta kaikkien niiden keskuudessa, jotka taistelevat proletariaatin vihollisia vastaan. Jotkut sanoivat: ”Emme halua kurinalaisuutta, se rajoittaisi urheuttamme, älyämme ja tunteitamme.” Oli ihmisiä, jotka puolustivat kunkin osaston oikeutta toimia niin kuin tahtoi ja milloin katsoi tarpeelliseksi, eikä niin kuin taistelun yhteiset edut, yhteinen päämäärä vaati.

Mahno ja muut hänen kanssaan toimineet anarkistit olivat esimerkkejä tällaisesta kurin puutteesta. He tahtoivat panna osastonsa toimimaan siellä missä he halusivat, silloin kun halusivat, ja käyttää taistelumenetelmiä joita halusivat. Mutta laajamittaisessa sisällissodassa partisaaniyksiköistä voi olla hyötyä vain, jos niiden toiminta on koordinoitu vallankumouksellisen armeijan toiminnan kanssa, jos ne auttavat viimeksi mainittua, jos ne hyökkäävät vihollista vastaan tarvittavassa kohdassa taistelun yleisten etujen mukaisesti.

Tekikö Mahno näin, kun neuvostohallitus Jekaterinoslavin valloituksen jälkeen päätti, että kaikista partisaaniosastoista, mukaan lukien Mahnon partisaanijoukoista, tulee tulla osa Punaista armeijaa? Ymmärsikö hän, että tarvitaan yksi sotilasorganisaatio, jolla on yksi komento ja yksi alaisuusjärjestelmä? Ei ymmärtänyt. Hän kieltäytyi alistamasta paikallisten partisaanijoukkojensa etuja proletaarisen vallankumouksen eduille koko maassa, hän ei ollut kiinnostunut proletaarisen vallankumouksen eduista kokonaisuudessaan. Lisäksi Mahno ei ollut vilpitön. Hän teeskenteli tunnustavansa Punaisen armeijan komennon, mutta todellisuudessa teki mitä tahtoi: hän takavarikoi omaan käyttöönsä aseita, ruokatarvikkeita ja hiiltä, jotka oli tarkoitettu koko maata varten, hän esti neuvostohallituksen käskyjen toteuttamista, eikä taistellut vallankumouksen todellisia vihollisia vastaan, vaan päinvastoin flirttaili näiden kanssa. Tästä johtuivat hänen varhaiset konfliktinsa Neuvostoliiton hallituksen kanssa.

Neuvostohallitus halusi vilpittömästi tehdä yhteistyötä Mahnon ja anarkistien kanssa taistelussa valkokaarteja ja ulkomaista interventiota vastaan, mistä oli osoituksena se, että Puna-armeijan komento nimitti Mahnon divisioonan komentajaksi. Mutta Mahnon, hänen päämajansa ja joukkojensa toimet olivat niin vastenmielisiä, että köyhät ja keskitalonpojat sekä työläiset alkoivat hylätä hänet, nähdessään Mahnon liittoutuvan ahneiden kulakkien ja rikollisten ainesten kanssa, jotka olivat vihamielisiä proletariaatin vallankumoukselle ja neuvostohallinnolle.

Tämä Mahnon ja hänen joukkojensa demoralisoituminen ei kuitenkaan haitannut anarkistista Hätäkello-ryhmää, johon kuului anarkisti-kommunisteja ja anarkosyndikalisteja, jotka esittivät teoreettisia perusteluja heidän puolustuksekseen. Kurskissa keväällä 1919 pidetty anarkistinen konferenssi hyväksyi päätöslauselman, jonka mukaan ”Ukrainan vallankumouksella on suuret mahdollisuudet tulla nopeasti aatteiltaan sosiaali-anarkistiseksi”. Tämä sanottiin aikana, jolloin Mahno oli jo alkanut kerätä kulakkeja ja rosvoja ympärilleen sen jälkeen, kun hänen toimintansa oli karkottanut köyhät talonpojat ja työläiset.

Anarkistit, jotka eivät vaivautuneet vakavasti tutkimaan luokkavoimien suhdetta, uskoivat, että anarkistinen yhteiskunta ilman hallitusta oli mahdollista perustaa välittömästi. Mikä esti heitä tekemästä tätä? Anarkistit katsoivat, että proletariaatin diktatuuri, neuvostohallitus, esti heitä, ja siksi he pitivät sitä vihollisena sodassa, jossa kaikki keinot olivat sallittuja. Elokuussa 1919, kun valkokaartit lähestyivät Moskovaa, "illegaaleina anarkisteina" tunnettu ryhmä heitti pommin vastuunalaisten kommunistien kokoukseen tappaen kolmetoista ja haavoittaen lukuisia. Miten Moskovan työläiset reagoivat? Pelkästään Moskovassa liittyi kahden viikon aikana 13,000 työläistä Kommunistiseen puolueeseen, täyttääkseen anarkistien tappamien kolmentoista paikan.

Saksalaiset joukot miehittivät Ukrainaa ja olivat kaatamassa neuvostohallintoa, ja anarkistit tosiasiassa auttoivat heitä. On totta, että Kurskin anarkistikonferenssi ei avoimesti puoltanut neuvostohallituksen kaatamista. Mutta se julisti, että "anarkistin täytyy jatkuvasti ja sitkeästi agitoida oikeiden, puolueista vapaiden ja eihallinnollisten työväen- ja talonpoikaisjärjestöjen neuvostojen perustamiseksi nykyisten neuvostojen tilalle." On selvää, että jos olemassa olevat neuvostot korvattaisiin toisilla, ne olisi hajotettava, mikä sisällissodan aikana tarkoittaisi *kaatamista*.

Ehkä Mahnon anarkistit perustivat sellaisia neuvostoja, ehkä he osoittivat, että sellaiset ei-hallinnolliset neuvostot ovat mahdollisia ja että ne järjestävät taloudellista elämää paremmin kuin kommunistien johtamat neuvostot, että ne puolustavat vallankumouksen saavutuksia paremmin kuin kommunistien johtamat järjestöt? He eivät tehneet mitään sen kaltaista. Heidän agitaationsa olemassa olevien Työläisten ja talonpoikien edustajien neuvostojen korvaamiseksi eihallinnollisilla neuvostoilla oli yksinkertaisesti kehotus kaataa neuvostot.

Koko ajatus ei-hallinnollisista neuvostoista oli mitä vaarallisin menševistinen, valkokaartilainen keksintö. Se on kuin puhuisi kylmästä tulesta, se on ilmaus seniilistä kykenemättömyydestä, se on tyhjä turmiollinen fraasi. Kun he eivät kyenneet kaatamaan neuvos-

toja, kun he eivät kyenneet taistelemaan laajaa neuvostoja puolustavaa kansanliikettä vastaan, porvariston menševistiset lakeijat itse asiassa perustivat paikoin ei-hallinnollisia neuvostoja. Ensimmäinen anarkistinen kongressi, joka pidettiin Jelisavetgradissa, julisti suoraan, että olemassa olevat neuvostot ovat ”demokraattiseen sentralismin elimiä, jotka perustuvat hallituksellisuuden, valtionhallinnon ja turruttavan sentralismin ylhäältä määrättyihin periaatteisiin”. Näistä syistä anarkistikongressi ”lopullisesti ja kategorisesti vastusti anarkistien osallistumista neuvostoihin”.

Näin Venäjän anarkistit työskentelivät proletaarista diktatuuria vastaan, taistelivat neuvostoja vastaan, asettivat Mahnon armeijan neuvostohallintoa vastaan ja auttoivat siten vastavallankumousta.

Kuka esti anarkisteja järjestämästä ei-hallinnollisia neuvostojaan alueella, jota he miehittivät niin pitkään – Huljaipolen alueella? Kukaan ei estänyt sitä. Mutta he eivät perustaneet mitään sellaista. Sen sijaan he nimittivät komendantteja, joilla oli diktatoriset valtuudet, jotka jättivät väestön mielipiteet ja edut täysin huomiotta.

Venäjän anarkosyndikalisteja käsittelevässä luvussa näimme, kuinka nämä suhtautuivat voitokkaan proletariaatin ensimmäiseen ja ainoaan armeijaan, joka perustettiin puolustamaan Lokakuun sosialistisen vallankumouksen saavutuksia ja tukahduttamaan vastavallankumous. He eivät pitäneet sitä yhtään tsaarin armeijaa parempana. Hätäkello-Mahno-ryhmä, joka piti Mahnon partisaaniosastoja ihanteellisena armeijana, suhtautui samoin. Jelisavetgradin anarkistikongressi julisti siis anarkosyndikalistien ajatusten tapaan:

> Mitään pakkoarmeijaa, Puna-armeija mukaan lukien, ei voida pitää yhteiskunnallisen vallankumouksen todellisena puolustajana. Anarkistien mielestä vain partisaaniarmeija, ”alhaalta järjestetty” kapinallisarmeija voi olla sellainen.

Anarkistit eivät ymmärtäneet, että todellisessa kansan vallankumouksessa, *proletaarisessa* vallankumouksessa, kuten vuonna 1917, proletaarisen vallankumouksen armeija on järjestetty sekä ylhäältä että alhaalta. Mutta vallankumouksellisen armeijan voimien

yhdistyminen voidaan saavuttaa vain yhden komennon alaisuudessa. Sisällissodan aikana Venäjällä syntyi suuria ja pieniä partisaaniarmeijoita Siperiassa, Kaukoidässä, Transkaukasiassa ja muilla seuduilla paikallisten vallankumouksellisten työläisten ja talonpoikien aloitteesta, jotka usein olivat syrjässä Puna-armeijan säännöllisistä joukoista ja toimivat itsenäisesti. Mutta nämä partisaaniosastot muodostivat yhteyden Puna-armeijaan, pyysivät käskyjä sen komennolta, koordinoivat operaationsa Puna-armeijan operaatioiden kanssa – ja sen seurauksena heidän iskunsa vihollisen selustassa olivat erittäin tehokkaita. Kaikkien sisällissotien historia osoittaa, kuinka arvokkaita partisaaniosastot, sissiosastot voivat olla toimiessaan tällä tavalla.

Venäläiset anarkistit kuitenkin ryhtyivät taistelemaan kulakkien puolesta, jotka olivat tyytymättömiä, koska neuvostohallitus määräsi heidän ylijäämätuotteensa luovutettavaksi työläisten ja armeijan rintaman huoltoa varten. Anarkistit ryhtyivät puolustamaan keinottelijoita ja kiskureita, ja yhdessä ahneiden kulakkien kanssa murhasivat neuvostohallinnon ruokaosastojen jäseniä sekä ryöstivät kylien ja kaupunkien osuuskauppoja.

Kuten kommunistit, anarkistit ovat aina julistaneet vastustavansa tuotantovälineiden yksityisomistusta, että he taistelevat luodakseen yhteiskunnallisen talouden järjestelmän. Mutta vallankumouksen aikana työläisten ja talonpoikien järjestämät kaupunki- ja kyläosuuskunnat eivät olleet yksityistä omaisuutta, vaan yhteiskunnallista omaisuutta, ne olivat työläisten ja talonpoikien kovalla työllä hankitulla rahalla perustettuja järjestöjä. Ryöstäessään näitä osuuskuntia Mahnon jengit osoittivat, että heidän anarkistinen lippunsa toimi vain verhona rikollisille ryöstäjille, joiden kanssa he toimivat työtätekevien etujen kustannuksella, talonpoikien ja työläisten vahingoksi. He käyttivät taitavasti hyväkseen kulakkien ja muiden vallankumoukselle kaunaa kantavien tyytymättömyyttä. Mikään vallankumous ei voi tyydyttää kaikkia luokkia. Jokainen vallankumous, joka saa aikaan vallan siirtymisen luokalta toiselle, merkitsee vanhojen taloudellisten ja poliittisten suhteiden täydellistä murtu-

mista, sekä aiheuttaa tyytymättömyyttä niille, joilta se ottaa vallan, joilta se poistaa mahdollisuuden tehdä helppoa voittoa ryöstämällä ja riistämällä massoja.

Proletaarinen vallankumous Venäjällä teki monet ihmiset tyytymättömiksi – tyytymättömiksi tulivat kaikki tilanherrat, kaikki kapitalistit, koko papisto, lähes kaikki vanhan hallinnon virkailijat ja suurin osa vanhan tsaarin armeijan upseereista; se aiheutti tyytymättömyyttä melko suurelle joukolle ihmisiä, jotka tsarismin aikana, porvarillisen tilanherrajärjestelmän aikana, elivät loisen elämää.

Ei siis ihme, että sisällissodan aikana ympäri maata puhkesi lukuisia proletaariseen vallankumoukseen tyytymättömien ihmisten vastavallankumouksellisia kapinoita. Mutta kuka osallistui näihin kapinoihin? Juuri ne, joilta vallankumous oli vienyt mahdollisuuden riistää toisten ihmisten työtä. Tiedämme, että anarkistit laskivat kulakit ”työtätekevien” kategoriaan; ja näiden kulakkikapinoiden yhteydessä anarkistinen julkaisu *Nabat* kirjoitti:

> Jokainen kapina, joka kumpuaa työtätekevien tyytymättömyydestä hallitukseen, on pohjimmiltaan vallankumouksellinen, sillä työläiset suuntautuvat vaistomaisesti vasemmistoon oikeiston sijaan.

Lisäksi tapahtui monia vastavallankumouksellisia kapinoita, joissa kulakit onnistuivat saamaan keskitalonpojat ja jopa osan köyhistä talonpojista seuraamaan vastavallankumouksellista liikettään. Anarkistit julistivat kaikki nämä kapinat luonteeltaan kansankapinoiksi ja vallankumouksellisiksi.

Kun Mahno ja hänen kätyrinsä alkoivat puolustaa kulakkeja ja keinottelijoita köyhiä talonpoikia, neuvostohallitusta ja työläisiä vastaan, parhaat hänen armeijaansa liittyneistä hylkäsivät hänet. Mutta Mahnoa ympäröineet anarkistijohtajat eivät ymmärtäneet tämän merkitystä. He pitivät sitä merkkinä siitä, että vallankumous on kuolemassa. Anarkisti Baron kirjoitti: ”Vallankumous on kuolemassa. Musta taantumus on alkamassa.” Mutta Venäjän vallankumous ei ollut kuolemassa. Lopulta Venäjän vallankumous onnistui murskaamaan kaikki vihollisensa. Se tuhosi osan interventiojou-

koista ja pakotti loput poistumaan Neuvostojen alueelta. Se murskasi kaikki valkokaartilaiset kenraalit ja heidän armeijansa. Ulkomaiden väliintulo osoittautui hyödyttömäksi. Se ei ollut Venäjän vallankumous, vaan Venäjän anarkismi, mahnolaisuus, joka oli kuolemassa.

Mahnon anarkistien hyökkäykset neuvostohallitusta vastaan, heidän tukensa kulakeille, heidän kieltäytymisensä koordinoida toimintaansa Punaisen armeijan kanssa, olivat eduksi valkokaartilaisille kenraaleille. Neuvostokylät ja -alueet tulivat yksi toisensa jälkeen valkokaartikenraali Denikinin valtaamiksi, jota ulkomaiset imperialistit varustivat aseilla ja ammuksilla, kuten Saksan, Italian ja Portugalin fasistit nyt varustavat kenraali Francoa. Denikinin joukot etenivät kohti Harkovaa ja Jekaterinoslavia, kahta Ukrainan tärkeintä kaupunkia. Suurin vaikeuksin Punainen armeija kesti valkokaartien hyökkäyksen. Tuliko Mahno apuun? Ei, Mahnolla oli muuta tekemistä. Kesäkuussa 1919 hän kutsui koolle toisen anarkistisen kongressin Huljaipoleen, järjestääkseen alueelle anarkistisen valtion.

Mahno ei voinut eikä halunnut alistaa toimintaansa vallankumouksen etujen mukaiseksi; hän ei auttanut Punaista armeijaa tällä kriittisimmällä hetkellä. Mutta ei siinä kaikki. Hän toimi petturina vetämällä armeijansa toiselle alueelle, aiheuttaen rintamaan murtuman, josta valkoiset pääsivät tunkeutumaan läpi. Tämän ansiosta verenhimoinen valkokenraali Škuro kaappasi Puna-armeijan selustan, mikä maksoi neuvostohallinnolle paitsi maa-alueen, myös kymmenien tuhansien työläisten hengen, joita kenraali Škuron julmien joukkojen valkoinen terrori kidutti. Mahno vetäytyi kauas selkäpuolelle, missä hänen miehensä viettivät aikaansa aseista riisumalla, ryöstämällä ja murhaamalla Punaisen armeijan miehiä. Valkoiset kenraalit eivät olisi voineet pyytää parempia liittolaisia kuin nämä anarkistit. Suurin osa Mahnon miehistä omaksui samat iskulauseet kuin valkokaartit: ”Tappakaa komissaarit, kommunistit ja juutalaiset!”

Tämän luvun alussa sanoimme, ettemme katso Mahnon liikkeen olleen alusta loppuun saakka vastavallankumouksellinen. Emme kiistä sitä, että toisinaan Mahno ja hänen armeijansa taistelivat vastavallankumousta vastaan ja auttoivat vallankumousta. Näin kävi sen jälkeen, kun kenraali Denikinin joukot olivat, Mahnon petoksen seurauksena, onnistuneet valloittamaan hänen hylkäämänsä talonpoikaisalueet. Denikin palautti tilanherrojen vallan ja ryhtyi kostamaan talonpojille. Talonpoikaissota syttyi jälleen, ja koska se ei ollut vain köyhien ja keskitalonpoikien, vaan myös kulakkien maata, jonka Denikin valtasi palauttaakseen sen tilanherroille, tämä sota vaikutti Mahnon joukkoihin, johon jo tähän aikaan kuului monia kulakkeja. Nyt Mahno ei voinut olla osallistumatta taisteluun Denikiniä vastaan, varsinkin kun Punainen armeija, joka sai uusia vahvistuksia, oli alkanut pusertaa Denikinin armeijaa pohjoisesta. Trotskin tappiomielisistä suunnitelmista oli luovuttu ja tätä eteläistä armeijaa johti toveri Stalin. Mahnon vaihtoehtona oli joko ryhtyä taisteluun Denikiniä vastaan tai menettää viimeisetkin kannattajansa.

Puna-armeijan kovasta painostuksesta Denikinin joukot vetäytyivät nopeasti etelään. Mahnon osastot onnistuivat ottamaan Jekaterinoslavin haltuunsa toisen kerran. Jekaterinoslavin työläiset eivät olleet unohtaneet, kuinka Mahnon joukot olivat ryöstäneet kaupunkia vuoden 1918 lopussa ja luovuttaneet sen häpeällisesti eversti Samokišin johtamille Petljuran joukoille, joita he pakenivat paniikissa. Eivätkä he olleet unohtaneet, kuinka Mahnon anarkistien hylkäämät tuhannet työläiset olivat hukkuneet ylittäessään jokea Petljuran joukkojen tulituksen alla.

Mitä Mahno teki nyt, kun hän löysi itsensä jälleen Jekaterinoslavista yhdessä koko anarkistijärjestön kanssa? Kuinka hän toteutti anarkismin oppia, anarkismin ohjelmaa? Anarkistina hän oli kannattanut kaiken auktoriteetin puuttumista, mutta todellisuudessa hän pystytti rajattoman diktatuurivallan. Hän ei perustanut ”vapaita eihallinnollisia neuvostoja”, joista anarkistit olivat niin paljon puhuneet, vaan tappoi bolševikit, jotka halusivat perustaa työväenedusta-

jien neuvostoja. (Yksi heistä oli bolševikki Polonski.) Mahno nimitti komendantin, jolle hän antoi rajoittamattomat sotilas- ja siviilivaltuudet. Tämä oli täysin rajoittamaton anarkistinen diktatuuri. Komendantti ryösti, raiskasi ja teloitti ilman seurauksia. Kommunisteihin kohdistettu käsittely oli erityisen julmaa. Mahnon miehet ryöstivät paitsi porvaristoa, niin myös työläisiä. Pieninkin protesti tätä sietämätöntä hallintoa vastaan toi seuraukseksi julmimman rangaistuksen ilman oikeudenkäyntiä Mahnon perustaman salaisen palvelun toimesta, jota johtivat Zadovin veljekset, kaksi ammattirikollista, jotka kykenivät kaikkein inhottavimpiin julmuuksiin. Ne, jotka he saivat kiinni, joko ammuttiin tai surmattiin jollain tuskallisemmalla tavalla, sillä Mahno ympäröi itsensä sadisteilla, jotka hänen tavoin nauttivat ihmisten kidutuksesta. Mahnon armeijan esikuntapäällikkö, entinen työläinen, todistaessaan neuvostoviranomaisille selitti, että anarkistit – Mahno, Levko, Zinkovski, Golik, Petrenko ja muut – käyttivät kidutusta herättääkseen kauhua vihollisissaan.

> Mahno harjoitti mitä epäinhimillisintä kidutusta aivan toimintansa ensimmäisistä päivistä lähtien – ihmisiä paloiteltiin ja heidän ruumiinsa heitettiin veturien moottoreiden tulipesään. Oli tapauksia, kun näin tehtiin kuolemaantuomituille ihmisille, jotka olivat vielä elossa.

Oli välttämätöntä järjestää tämän suurkaupungin talous, organisoida työläiset ja talonpojat sekä hankkia tarvikkeita. Mutta Mahno ja hänen anarkistinsa eivät tästä kaikesta välittäneet. Kun rautatiemiehet ja lennättimen käyttäjät vetosivat Mahnoon saadakseen palkkaa ja ruokaa vastineeksi työstään, tämä vastasi: ”Emme ole bolševikkeja, jotka ruokkivat teitä valtion kustannuksella. Me emme tarvitse rautateitä, ja jos te tarvitsette, niin hankkikaa leipänne joltain joka teidän rautatietänne ja lennätintänne kaipaa”. Oliko tämä vakavan valtiomiehen vastaus, joka on vastuussa suurkaupungin taloudesta? Ja kuitenkin tämän saman vastauksen Mahno antoi myös muille työväenjärjestöille. Anarkistit olivat täysin kyvyttömiä järjestämään uutta, täydellisempää, sosialistista talousjärjestelmää vanhan kapitalistisen järjestelmän tilalle.

Tämä osoitti anarkismin täydellisen hyödyttömyyden. Anarkistit uskoivat, että keskitetty organisaatio oli tarpeeton. Mutta voivatko rautatiet, lennättimet, puhelimet ja muut viestintävälineet, voiko suuren valtion tai edes suuren alueen teollisuus olla olemassa ilman keskitettyä organisaatiota ja hallintoa? Voiko organisoitu kansantalouden järjestelmä olla olemassa ilman organisaatioita jotka hallinnoivat sitä, jotka auttavat kyliä, tehtaita, kollektiivisia yrityksiä ja yksittäisiä talonpoikien tiloja? Anarkismi osoittautui kyvyttömäksi järjestämään kansantaloutta.

Mahnon ja hetmani Grigorjevin väliset suhteet ovat erittäin mielenkiintoiset. Kerran hetmani Grigorjev oli auttanut neuvostohallintoa valtaamaan Odessan ja Krimin. Nämä menestykset saivat Grigorjevin mielen muuttumaan ja saivat hänet suunnittelemaan koko Ukrainan hetmaniksi ryhtymistä. Mutta myös Mahno elätteli tätä ajatusta. Grigorjevin armeijan kokoonpano poikkesi vain vähän Mahnon armeijasta, lukuun ottamatta sitä tosiasiaa, että jälkimmäiseen kuului monia anarkisteja, sekä aitoja että huijareita. Grigorjevin armeijan marssia seurasi joukko pogromeja juutalaisia vastaan. Tšerkasyssa ja Jelisavetgradissa grigorjevilaiset tappoivat noin 6000 ihmistä – ei vain juutalaisia, vaan köyhiä yleensäkin.

Neuvostojoukot onnistuivat pysäyttämään tämän pogromien aallon ja riisumaan Grigorjevin joukot aseista. Auttoiko Mahno vallankumousta tekemään tämän? Ei auttanut. Mahnon jengi murhasi myöhemmin Grigorjevin, ei siksi, että he olisivat halunneet puolustaa vallankumousta, vaan koska Mahno piti Grigorjevia kilpailijana, joka piti raivata pois tieltä. Tuohon aikaan Mahno ei ollut sen luotettavampi vallankumouksen tukija kuin Grigorjevikaan. Mahno hankkiutui eroon kilpailijastaan voidakseen toimia entistä vapaammin anarkismin lipun alla.

Nähdessään, että Mahno suunnitteli uutta petosta ja teki mielivaltaisilla toimillaan suurta vahinkoa vallankumoukselle, Punaisen armeijan sotilasjohto määräsi hänet luovuttamaan divisioonansa toiselle komentajalle. Mahno teeskenteli noudattavansa tätä käskyä,

mutta samaan aikaan sijoitti divisioonan eri osiin omia miehiään, joille oli antanut käskyn demoralisoida se.

Divisioonan luovuttamisen jälkeen hänellä oli edelleen oma osastonsa, jonka kanssa hän aloitti iskunsa Ukrainassa vuoden 1920 alussa. Tämä oli uusi vaihe Mahnon taistelussa neuvostohallintoa vastaan. Sille oli ominaista pogromit, hyökkäykset neuvostoinstituutioihin, kommunistien ja puna-armeijan miesten murhat. Mahnon rakastajatar, joka matkusti hänen kanssaan, on kuvannut tätä ajanjaksoa erittäin elävästi päiväkirjassaan. Tässä muutamia päiväkirjamerkintöjä:

> 23. helmikuuta 1920. Poikamme nappasivat muutamia bolševikkien asiamiehiä, jotka sitten ammuttiin.
>
> 25. helmikuuta 1920. Siirryimme Majorovoon. Kolme viljanhankkija-asiamiestä saatiin kiinni ja ammuttiin.
>
> 1. maaliskuuta 1920. Pian pojat saapuivat ja ilmoittivat, että Fedjukin, Puna-armeijan komentaja, oli saatu vangiksi. Mahno lähetti hänet hakemaan, mutta lähetti palasi uutisen kera, että pojat eivät olleet pystyneet leikkimään hänen kanssaan – hän oli haavoittunut – ja olivat ampuneet hänet hänen omasta pyynnöstään.
>
> 7. maaliskuuta. Varvarovkassa. Mahno oli hyvin humalassa, hän alkoi kiroilla äänekkäästi kadulla painokelvottomalla kielellä. Saavuimme Huljaipoleen, ja jotain aivan uskomatonta tapahtui humalaisen Mahnon käskystä. Ratsuväki käytti ruoskiaan ja kiväärinperiään kaikkiin entisiin punaisten partisaaneihin, jotka tulivat kadulla heitä vastaan. He hyökkäsivät kuin hullu lauma viattomien ihmisten kimppuun…. Kahdelta murtui pää ja yksi ajettiin jokeen….
>
> 11. maaliskuuta 1920. Eilen illalla pojat veivät kaksi miljoonaa ruplaa ja tänään he kaikki saivat kukin tonnin.
>
> 14. maaliskuuta 1920. Tänään siirryimme Mihailovkaan. Yksi kommunisti tapettiin täällä.

Kolme kuukautta myöhemmin kuva oli edelleen sama:

5. kesäkuuta 1920. Zaitsevon asemalla Mahno katkaisi puhelin- ja lennätinyhteydet, rata junan nro 423 edestä ja takaa hajotettiin, junassa oleva omaisuus ryöstettiin ja kaikki kommunistit hakattiin palasiksi.

16. heinäkuuta 1920. Mahno teki iskun Grišinon asemalle, jossa hän viipyi kolme tuntia. Neljätoista neuvosto- ja työväenjärjestöjen virkailijaa ammuttiin, lennätinyhteydet tuhottiin ja rautatietyöläisten ruokavarasto ryöstettiin.

26. heinäkuuta 1920. Mahno tunkeutui Konstantinogradin risteykseen ja kahden päivänä aikana tapettiin 84 puna-armeijalaista.

12. elokuuta 1920. Zenkovossa Mahno tappoi kaksi ukrainalaista kommunistia ja seitsemän työläis- ja maaseutujärjestöjen virkailijaa.

Vielä neljä kuukautta myöhemmin:

12. joulukuuta 1920. Hyökkäys Berdjanskiin. Kolmessa tunnissa mahnolaiset anarkistit, Mahnon itsensä johtamana, tappoivat 83 kommunistia, mukaan lukien Mihalevitšin, yhden Ukrainan parhaista työläisistä, taittaen heidän kätensä, hakaten heidän jalkansa irti, repimällä vatsat auki, puukottaen pistimillä ja hakaten heidät kuoliaiksi.

16. joulukuuta 1920. Juna syöstiin kiskoilta Sinelnikovon ja Aleksandrovskin välillä. Noin viisikymmentä työläistä, puna-armeijalaista ja kommunistia sai surmansa.

Sellainen on kammottava peittelemätön totuus anarkisti Mahnon ja hänen kätyriensä toiminnasta. Sanooko kukaan rehellinen anarkisti tämän jälkeen Mahnoa vallankumoukselliseksi johtajaksi ja ”toverikseen”?

Kaikki tämä tapahtui aikana, jolloin neuvostovaltion työläisten ja talonpoikien oli kestettävä puolalaisten valkokaartien ja paroni Wrangelin joukkojen hyökkäykset, joita ulkomaiset imperialistit aseistivat palauttaakseen kapitalismin. Ampuessaan ja kiduttaessaan kommunisteja, kaataessaan neuvostoja, Mahnon anarkistit eivät edes miettineet ”vapaiden” neuvostojen perustamista, joista he kirjoittivat lehdissään; he vain nimittivät diktaattoreita.

Mutta ehkä Mahnon armeijassa vallitsi esimerkillinen järjestys? Sillä anarkistit eivät lakkaa toistamasta, että ”anarkia on järjestyksen äiti”. V. Ivanov kuvaa tätä ”järjestystä” seuraavasti:

> Brutaali hallinto, rautainen kuri…. Miehiä lyötiin pienimmästäkin rikkeestä…. Vallankumouksellinen sotilasneuvosto, instituutio, jota ei koskaan oltu äänestämällä valittu, ei koskaan valvottu eikä koskaan äänestämällä uudelleenvalittu. Vallankumouksellisen sotilasneuvoston erityinen osasto, joka hoitelee uppiniskaiset salaisesti ja häikäilemättömästi.

Vuoden 1920 lopussa paroni Wrangelin johtama valkoinen armeija uhkasi Donbassia ja Ukrainaa. Wrangel kirjoitti avoimesti, että Mahno auttoi häntä. Monet Mahnon kannattajista hylkäsivät hänet, ja yrittäessään palauttaa suosiotaan hän tarjosi neuvostohallitukselle palvelujaan taistelussa Wrangelia vastaan. Huolimatta rikoksista, joita Mahno ja hänen kätyrinsä olivat tehneet vallankumousta vastaan, neuvostohallitus otti heidän palveluksensa vastaan ja teki Mahnon kanssa sopimuksen, jonka mukaan hänen yksikkönsä säilyttivät erillisen organisaationsa, mutta tulivat neuvostovallan sotilasjohdon alaisiksi. Mahnon anarkisteille annettiin täysi vapaus propagoida näkemyksiään, kunhan he eivät vaatineet neuvostohallinnon kaatamista. Kaikki anarkistit, jotka oli vangittu erilaisista rikoksista neuvostohallintoa ja työväkeä vastaan, vapautettiin. Anarkistit saivat julkaista Harkovassa *Nabatia*, Ukrainan anarkistiliiton sihteeristön äänenkannattajaa, sekä *Golos Mahnovtsaa*, Ukrainan vallankumouksellisen kapinallisarmeijan – Mahnon ryhmän – äänenkannattajaa.

Mutta Mahnon anarkistit eivät pitäneet sopimusta. Vain pieni osasto lähetettiin rintamalle, kun taas pääjoukot pysyivät selustassa ja ryhtyivät Puna-armeijan yksiköiden ryöstämiseen. Toveri Frunze, etelärintaman komentaja, kirjoitti 20. joulukuuta 1920 päivätyssä vetoomuksessa:

> Mahno ja hänen esikuntansa ovat rauhoittaneet omaatuntoaan lähettämällä kourallisen kannattajiaan Wrangelia vastaan, kun taas he itse ovat

> jostain syystä halunneet jäädä selustaan. Mahno järjestää hätäisesti uusia joukkoja varustaen ne aseilla, jotka me olemme napanneet viholliselta.

Samaan aikaan Mahno yritti mobilisoida talonpoikia armeijaansa väkisin. Julistettiin, että liikekannallepano oli vapaaehtoinen, mutta jokainen, joka ei ilmoittautunut, käsiteltiin häikäilemättömästi Mahnon salaisen poliisin toimesta. Eikä Mahnon kohtelu puna-armeijalaisia kohtaan eronnut mitenkään valkokaartien heille osoittamasta kohtelusta. Marraskuun 12. päivänä Mahnon miehet tappoivat ja riisuivat kaksitoista Punaisen armeijan miestä Mihailovkan kylässä. Marraskuun 16. päivänä he ryöstivät Pologin kylässä Puna-armeijan 124. prikaatin miehet. Marraskuun 17. päivänä samassa kylässä hyökättiin 376. rykmentin komentajan kimppuun. Marraskuun 7. päivänä Mahnon miehet tappoivat kuusi puna-armeijalaista Ivanovkan kylässä, ja niin edelleen.

Tämä oli mitä synkin petos. Mahno rikkoi etelärintaman komentajan toveri Frunzen nimenomaisia käskyjä lähteä rintamalle, eikä neuvostohallitus voinut kohdella hänen armeijaansa muuna kuin pettureina.

Anarkistiset järjestöt eivät koskaan aikoneet täyttää velvollisuuksia joihin olivat ryhtyneet. Lisäksi he asettuivat työväenluokan takapajuisten, itsekkäitä etuja tavoittelevien osien johtoon. Kostona neuvostovallan tehdasjohdon ja ammattiliittojen toimenpiteille poissaoloja vastaan he julistivat lakon. Oli välttämätöntä palauttaa kuntoon maan teollisuus, joka oli joutunut epäjärjestykseen seitsemän vuotta kestäneen imperialistisen sodan ja sisällissodan seurauksena, mutta anarkistit eivät koskaan pysähtyneet ajattelemaan asiaa. He ilmoittivat suoraan, että he ”kieltäytyvät ottamasta organisoitua osaa tasavallan talouselimissä”. Siispä he kieltäytyivät tekemästä mitään rakentavaa työtä. Heidän puheensa siitä, että ”tuhoamisen halu” on samalla ”luova halu” osoitti ettei heillä ollut aikomustakaan tehdä mitään rakentavaa työtä. Vasta sen jälkeen, kun Mahnon ja häntä tukevien anarkistien petos oli tullut täysin selväksi, toveri Frunze antoi käskyn hajottaa Mahnon yksiköt ja kutsua hänen miehensä Neljänteen Punaiseen armeijaan. Tämän jälkeen suurin osa Mahnon

työväenluokkaan ja talonpoikaistoon kuuluvista kannattajista hylkäsi hänet.

Joukkojensa hylkäämänä Mahno ja surkea kourallinen hänen kannattajiaan pakeni Romanian rajan yli ja hakeutui turvaan vallankumouksellisen kansan, työläisten ja talonpoikien tuomiolta, Romanian pajarien, kansan riistäjien ja vihollisten siipien suojaan. Sellainen oli tämän seikkailijan uran kunniaton loppu, jota jotkut anarkistit kuvaavat vallankumouksen sankariksi. Mutta proletariaatin vallankumouksella, työväen vallankumouksella ei ole mitään käyttöä tuollaisille sankareille.

Näin olemme nähneet, että suuri anarkistinen järjestö, joka piti hallussaan laajaa aluetta ja suurta kaupunkia, jolla oli kokonainen armeija ja suuret varat komennossaan ja joka julkaisi useita sanomalehtiä, osoittautui täysin kyvyttömäksi kehittämään vallankumouksen voimia, järjestämään rakentavaa työtä ja perustamaan kollektiivista, sosialistista talousjärjestelmää tuhoutuneen kapitalistisen, porvarillisen järjestelmän tilalle. Olemme nähneet, että samalla kun Mahno ja hänen kannattajansa kielsivät minkään valtiollisen järjestön tarpeen, he perustivat pahimmanlaatuisen henkilödiktatuurin; samalla kun he hylkäsivät kaikki hallinnolliset elimet, he perustivat salaisen poliisin, joka ei ollut vastuussa kenellekään, joka ilman oikeudenkäyntiä käsitteli kaikki Mahnon tiellä olevat työläiset ja talonpojat, kiduttaen, teloittaen, paloitellen ja polttaen elävältä tuhansia ihmisiä.

Olemme nähneet, että Mahno auttoi toistuvasti vihollista. Kapinallisten talonpoikien joukkojen johtajasta, jotka taistelivat ulkomaista interventiota ja Venäjän valkokaartijoukkoja vastaan, tuli kulakkien ja rosvojen puolustaja ja hän toimi työläisiä ja köyhiä talonpoikia vastaan. Mahnon joukot koostuivat suurelta osin kulakeista, mikä selittää heidän vihansa köyhiä talonpoikia ja työläisiä kohtaan.

Kuten Jekaterinoslavin työläiset, myös Donbassin työläiset, jotka tukivat Mahnoa hänen uransa alussa, ymmärsivät lopulta, että hän oli heidän vihollisensa. Aršinovilla, Volinilla, Baronilla, Tepperillä

ja muilla Mahnon ympärillä olevilla anarkistiteoreetikoilla oli kaikki mahdollisuudet soveltaa anarkismin periaatetta yhteiskunnan rakentamisesta ja sen organisoimisesta; mutta he eivät luoneet mitään. Lopulta heistä tuli pelkkä kulakkien jatke, joka taisteli proletariaattia, köyhiä talonpoikia ja heidän komiteoitaan vastaan.

Huljaipolen alueella, joka oli Mahnon hallussa, valta joutui kulakkien käsiin, jotka perustivat järjestelmän työläisten ja köyhien talonpoikien väkivaltaiseen riistoon ja tukahduttamiseen. Samalla kun he taistelivat Punaisen armeijan tietoista vallankumouksellista kurinalaisuutta vastaan, he pakottivat omassa armeijassaan joukot ehdottomaan tottelevaisuuteen pelon avulla. Tämä armeija palveli kulakkeja, ei proletariaattia. Hallitsemillaan alueilla Mahno ja hänen kannattajansa eivät lakkauttaneet palkkatyötä maatiloilla eivätkä kaikkein julminta työläisten riistoa.

Todellisuudessa tapahtui niin, että ryhdyttyään taisteluun neuvostohallitusta vastaan anarkian puolesta, mahnolaiset anarkistit perustivat kulakkivaltion, jolla oli oma armeija, oma salainen poliisi, omat teloittajansa ja omat vankilat, tyrannimaiset komendantit, jotka eivät olleet vastuussa kenellekään, tuhoten kaiken lehdistönvapauden ja kaiken poliittisen vapauden.

Ei ihme, että valkokaartit kävivät suoria neuvotteluja anarkistien kanssa yhteisistä toimista neuvostohallitusta vastaan. Anarkistit kirjoittivat siitä itse. *Anarkhijan* nro 34 pääkirjoituksessa todettiin, että anarkian nimissä tehdyt rikolliset ryöstöt ja vastavallankumoukselliset teot tulivat yhä yleisemmiksi. Anarkistit ymmärsivät, että:

> Nämä ovat valkokaartien viheliäisiä, synkkiä tekoja. Suuri osa näistä ryöstäjistä on entisiä armeijan upseereita ja korkeakoulututkinnon suorittaneita…. Kuvastuu selvästi vastavallankumouksellinen provokaatio – vastavallankumouksellinen organisaatio on toiminnassa. He ovat yrittäneet muodostaa yhteyden Liittoon. Useiden epäonnistuneiden yritysten ja ehdotusten jälkeen, jotka hylkäsimme, he ovat päättäneet toimia itsenäisesti, ja he tekevät niin.

Eikö tämä anarkistien antama lausunto ole murhaava syytös heitä itseään kohtaan? Ja tosiaankin, keskellä armotonta sisällissotaa työläisten ja monarkistien, valkokaartien, tilanherrojen ja kapitalistien välillä, joiden vallan Lokakuun vallankumous oli kukistanut ja korvannut sen työläisten ja talonpoikien neuvostohallituksella – olisivatko valkokaartit, vastavallankumoukselliset, lähestyneet anarkisteja, jos nämä olisivat olleet vallankumouksellisia; olisivatko he yrittäneet neuvotella heidän kanssaan yhteisestä vastavallankumouksellisesta toiminnasta neuvostohallitusta vastaan? Ja kuitenkin he tekivät niin, ja useammin kuin kerran, vaikka anarkistit väittävät hylänneensä heidän ehdotuksensa.

Jotkut anarkistit yrittivät murtautua ulos siitä noidankehästä, johon heidän teoriansa olivat heidät ajaneet. Olemme nähneet, että yritettyään tuloksetta toteuttaa anarkosyndikalistisia aatteita vallankumouksessa, jotkut anarkosyndikalistit, vakuututtuaan näiden aatteiden haitallisuudesta, liittyivät kommunisteihin. Vielä yhden yrityksen löytää yhteinen sävel proletariaatin vallankumouksen kanssa, luopumalla vihamielisestä asenteestaan proletariaatin diktatuuria kohtaan ja hankkiutumalla eroon rosvoista ja valkokaartilaisista, teki ryhmä joka tunnettiin anarkisti-universalisteina. Tämän liikkeen johtaja, anarkisti nimeltä Gordin, katsoi, että ”siirtymäkautta on mahdoton kuvitella ilman diktatuuria”. ”Jos järjestäytymätöntä väkivaltaa voidaan käyttää yksittäisiä porvareita vastaan”, hän kirjoitti, ”miksi järjestäytynyttä väkivaltaa ei voida käyttää heitä vastaan luokkana?” Johtopäätös, johon hän päätyi, oli: ”Ilman diktatuuria siirtymäkauden aikana ei voi tapahtua siirtymistä anarkiaan ja vapauteen.” Siten anarkisti-universalistit esittivät perustavanlaatuisen kysymyksen, kysymyksen hallituksesta. Vastaavasti he ehdottivat, että heidän suhtautumisensa neuvostohallitukseen ja siihen rooliin, jota heidän tulisi esittää vallankumouksessa, muutetaan. He pysyivät anarkisteina, tullen kuitenkin jonkin verran lähemmäksi oikeaa ymmärrystä vallankumouksesta, sen kulusta ja tehtävistä. Emme tee yksityiskohtaista kuvausta anarkouniversalismin historiasta. Anarkisti-universalisteilla oli jopa laillinen klubi vuosina 1920–21. Mutta kun Kronstadtin kapina puhkesi, useimmat heistä

tukivat sitä. Tuona aikana julkaistussa lehtisessä he kutsuivat kapinaan neuvostohallitusta vastaan.

Anarkistien enemmistö julisti Gordinin pannaan, koska hän ”harhaoppisesti” puhui proletariaatin diktatuurin puolesta kapitalismista sosialismiin siirtymisen aikana. Anarkouniversalismi oli oikeiden ajatusten heikko pilkahdus bakuninilaisten ja kropotkinilaisten ristiriitojen kaaoksessa, johon Venäjän anarkistit olivat toivottomasti sotkeutuneet.

Olemme tarkastelleet venäläisen anarkismin kehitystä kehdosta hautaan. Aikana, jolloin proletariaatti ei vielä ollut astunut esiin itsenäisenä voimana, Bakuninin ja Kropotkinin anarkismi synnytti liikkeen, joka vaikeutti sellaisen työväenluokan puolueen muodostumista, joka kykenisi ratkaisemaan ne ongelmat jotka historia oli asettanut Venäjän työväen eteen – tsarismin kukistamisen, tilanherrojen ja kapitalistien vallan kukistamisen. Nämä ongelmat työväki ratkaisi Marxin, Engelsin, Leninin ja Stalinin lipun alla, kommunismin lipun alla.

Proletaarisen vallankumouksen aikana Venäjällä anarkismi ajautui täydelliseen vararikkoon. Kiistämällä sosialistisen vallankumouksen jälkeen tulevan proletariaatin diktatuurin, eri suuntauksien anarkistit tulivat suoraan ristiriitaan vallankumouksen etujen kanssa, he alkoivat taistella proletariaattia vastaan ja pettää proletariaatin vallankumouksen etuja, puolustaen kulakkeja ja liittoutuen vallankumouksen vihollisten kanssa.

Nämä ovat valaisevia oppitunteja. Jokaisen anarkistin ja anarkosyndikalistin on tutkittava niitä huolellisesti ja vedettävä niistä johtopäätöksensä.

VI.

NYKYPÄIVÄN ANARKOSYNDIKALISMI

Olemme jo käsitelleet Venäjän anarkosyndikalismia, joka on jäänyt bolševikkipuolueen historiaan ”työläisoppositiona”. Näimme, että anarkistien mielestä työväenluokan järjestäytymisen korkein ja perusteellisin muoto ei ollut puolue, vaan ammattiliitot. Myös eurooppalaiset ja amerikkalaiset anarkosyndikalistit pitävät ammattiliittoja työväenluokan korkeimpana järjestönä. Monet anarkosyndikalistit eivät avoimesti julista itseään anarkosyndikalisteiksi, vaan kutsuvat itseään ”vallankumouksellisiksi” syndikalisteiksi, ”puhtaiksi” syndikalisteiksi tai vain syndikalisteiksi, yhdistäen ajatuksen, että ammattiliitot (syndikaatit) ovat tärkeimmät organisaatiot tai jopa ainoat organisaatiot, jotka kykenevät vallankumoukselliseen toimintaan, yhteen anarkismin opin kanssa, joka on epäilemättä puolueoppi, tietyn puolueen teoria.

Kuten tiedämme, anarkismi perustuu oppiin hallinnottomasta, valtiottomasta yhteiskunnasta, kaiken auktoriteetin ja kaiken valtio-organisaation tuhoamisesta. Anarkosyndikalistit väittävät, että ammattiliitot pystyvät itsellään saamaan aikaan sosialistisen vallankumouksen (tai sosiaalisen vallankumouksen, kuten he sitä kutsuvat) ja korvaamaan kapitalistisen organisaation sosialistisella organisaatiolla. Anarkosyndikalistit sanovat työläisille, että heidän on oltava vapaita kaikkien puolueiden vaikutuksesta ja heidän on toimittava niistä riippumatta. He katsovat, että työväenluokan ainoan puolueen tulisi olla anarkistinen puolue.

Anarkosyndikalistit saattavat vastustaa sanoja ”anarkistinen puolue”. Mutta E. Pouget, tunnettu ranskalainen anarkosyndikalisti, puhuu kirjassaan *Syndikalismin perusteet* työväenpuolueesta, joka

hänen mukaansa on ”työväenluokan autonominen organisaatio, joka on yhdistynyt taloudellisin perustein ja jonka perussoluna on syndikaatti eli ammatti- tai teollisuusliitto.” Tästä syystä Pouget’n mukaan anarkosyndikalistinen organisaatio on erityinen puolue, ”työväenpuolue”. Tosiaan, tämä on erityinen puolue, joka Pouget’n sanoin ”ei aja poliittisia tavoitteita. Se on luonteeltaan yhteiskunnallinen ja vallankumouksellinen puolue. Sen pääasiallinen perusta on proletariaatin luokkaetu, joten se ei voi missään olosuhteissa tulla poliitikkojen puolueeksi.”

Valitettavasti Pouget ei ole ainoa anarkosyndikalistinen teoreetikko, joka on sullonut työläisten päähän tällaista sekasotkua proletariaatin luokkataistelusta. Mutta jokainen luokkatietoinen työläinen tietää, että johdonmukainen luokkataistelu on poliittista taistelua, sillä se ei vaikuta ainoastaan asianosaisten luokkien taloudellisiin, vaan myös poliittisiin etuihin. Jos työväenluokka käy taloudellista taistelua kapitalistiluokkaa vastaan ja menestyy siinä, se ei siten ainoastaan paranna aineellista asemaansa, vaan myös osoittaa poliittista (so. yhteiskunnallista) voimaansa. Se pakottaa kapitalistit tekemään myönnytyksiä, mikä heikentää kapitalistiluokan poliittista valtaa. Puolue ei voi olla ”luonteeltaan yhteiskunnallinen ja vallankumouksellinen”, kuten Pouget sanoo, ilman poliittisia tavoitteita. Taistelu anarkistisen yhteiskunnan puolesta, taistelu kaiken auktoriteetin kumoamiseksi, on terävä poliittinen taistelu. Asioista tulisi puhua niiden oikeilla nimillä – mutta anarkosyndikalistit eivät valitettavasti noudata tätä sääntöä.

Otetaan esimerkki. Espanjan vahvin anarkistinen järjestö on FAI (Iberian anarkistifederaatio). Kukaan ei yritä kiistää sitä, että FAI johtaa Kansallista työväenliittoa (CNT), nauttii suurta vaikutusvaltaa siinä ja ohjaa sen toimintaa lähes kaikilla paikkakunnilla, vaikkakaan kaikki CNT:n jäsenet eivät ole anarkisteja. Siispä CNT:tä ohjaa Espanjan anarkistinen puolue. Puhun asiasta sen oikealla nimellä. Tällä puolueella on oma ohjelmansa, oma taktiikkansa, oma organisaationsa. Ja kuinka erilaiset käsityksemme puoluekurista ovatkin, kuinka tahansa anarkistit voivat kieltää kurin tarpeen, on

FAI:lla oma kurinsa, joka kirjoitetun ja kirjoittamattoman lain mukaisesti sitoo järjestön jäseniä.

Vaikka eri maiden anarkosyndikalistien välillä on tiettyjä eroja, vaikka heidän joukossaan on reformistinen siipi ja vallankumouksellisempi vasemmistosiipi, heille kaikille on tunnusomaista kahden peruspiirteen yhdistelmä: anarkistinen oppi valtion kaikkien muotojen, kaiken auktoriteetin lakkauttamisesta, sekä näkemys ammattiliitoista työväenluokan korkeimpina ja tärkeimpinä järjestöinä.

Eri maiden anarkosyndikalistien omaksumat anarkistisen opin sävyt vaihtelevat suuresti. Jotkut ottavat Mihail Bakuninin pääteoreetikokseen, toiset melko rauhanomaisen professorin A. Labriolan ja toiset Pouget'n. Punaisen ammattiyhdistysinternationaalin ensimmäisessä kongressissa, joka pidettiin kesäkuussa 1921, eräät taktiikkavaliokunnan syndikalistit julistivat, että vallankumouksellinen syndikalismi on yritys sovittaa Marx yhteen Proudhonin kanssa. Täten näemme kuinka kirjavia ja keskenään ristiriitaisia anarkosyndikalistien näkemykset ovat.

Kaikki anarkosyndikalistit hyväksyvät kuitenkin Työläisten yleisliiton (CGT) Amiensin kokouksessa syndikalisti Griffuelhesin aloitteesta hyväksytyn päätöslauselman olevan perusasiakirja, joka määrittää anarkosyndikalistisen toiminnan periaatteet. Tämä asiakirja tunnetaan nimellä Amiensin peruskirja. Tässä sen teksti kokonaisuudessaan:

> Tämä Amiensin liittokokous tukee CGT:n sääntöjen toista peruslauseketta, jossa todetaan: "CGT yhdistää kaikki työläiset, poliittisista näkemyksistä riippumatta, jotka tunnustavat tarpeen taistella palkkajärjestelmän lakkauttamiseksi." Tämä kokous on sitä mieltä, että sen julistus vastaa luokkataistelun tunnustamista, jossa kapinalliset työläiset taloudellisista syistä vastustavat kaikenmuotoista riistoa ja sortoa, sekä aineellista että henkistä, jota kapitalistiluokka harjoittaa työväenluokkaa vastaan. Kokous lisää seuraavat seikat tarkentaakseen tätä teoreettista julistusta:
>
> Taistelussaan päivittäisten vaatimusten puolesta syndikalismi pyrkii koordinoimaan työväenluokan voimia, kohottamaan työväen elintasoa vä-

littömillä lievityskeinoilla, kuten työpäivän lyhentämisellä, palkkojen korotuksella ja niin edelleen.

Mutta tämä työskentely edustaa vain osaa syndikalismin toiminnoista: se viitoittaa tietä täydelliselle vapautumiselle, joka voidaan saavuttaa vain kapitalistien pakkoluovuttamisella; se edellyttää yleislakkoa taistelukeinona ja katsoo, että ammattiliitot, jotka tällä hetkellä ovat vastarinnan järjestöjä, muuttuvat tulevaisuudessa tuotannon ja jakelun järjestöiksi, yhteiskunnan uudelleenjärjestämisen perustaksi.

Tämä kokous julistaa, että tämä työ – sekä jokapäiväinen työ että lopulliseen päämäärään tähtäävä työ – seuraa loogisesti jo palkkatyöläisten asemasta, joka sortaa työväenluokkaa, ja tekee kaikkien työläisten velvollisuudeksi, poliittisesta ja filosofisesta vakaumuksesta riippumatta, liittyä ammattiliittoon, joka on tärkein järjestö.

Tämän näkemyksen mukaisesti kokous julistaa yksittäisten henkilöiden osalta, että ammattiliittojen ulkopuolella jokainen jäsen on vapaa osallistumaan taisteluun niissä muodoissa, jotka vastaavat hänen filosofisia tai poliittisia näkemyksiään, ja häneltä vaaditaan vain, että hän pidättäytyy tuomasta ammattiliittoon näkemyksiään, joita hän puolustaa ammattiyhdistysliikkeen ulkopuolella.

Järjestäytymisen osalta kokous julistaa: jotta syndikalismi voi saavuttaa parhaimmat tulokset, taloudellista taistelua on käytävä suoraan työnantajia vastaan, koska liittoutuneiden järjestöjen, ollen ammattiliittoja, on jätettävä huomiotta puolueet ja lahkot, jotka voivat joko ammattiliittojen ulkopuolella tai niiden rinnalla vapaasti pyrkiä yhteiskunnan uudelleenjärjestämiseen omalla tavallaan.

Miksi kommunisti ei voi hyväksyä tätä peruskirjaa? Jokainen kommunisti ymmärtää, että on taisteltava palkkajärjestelmän lakkauttamiseksi. Jokainen kommunisti tunnustaa luokkataistelun tarpeen. Enemmänkin, hän ottaa luokkataistelun lähtökohdakseen. Mutta nämä ovat käytännössä ainoat kohdat, joista hän on samaa mieltä tämän peruskirjan kanssa.

Monien anarkosyndikalististen järjestöjen ja kokousten myöhemmät päätökset täydentävät tätä anarkosyndikalismin evankeliumia. Tarkastellaanpa tämän peruskirjan ja nykyajan anarkosyndikalismin pääpiirteitä. Anarkosyndikalistit tunnustavat luokkataistelun, mutta se ei ole heidän erityinen ansionsa. Luokkataistelu tun-

nustettiin kauan ennen kuin anarkosyndikalistit ilmestyivät. Marxin ja Engelsin *Kommunistinen manifesti*, joka kirjoitettiin vuonna 1847 – yhdeksänkymmentä vuotta sitten – sisälsi lausunnon:

> Koko tähänastisen yhteiskunnan historia on ollut luokkataistelujen historiaa. Vapaa ja orja, patriisi ja plebeiji, paroni ja maaorja, ammattikuntamestari ja kisälli, lyhyesti sanoen sortaja ja sorrettu ovat aina olleet toistensa vastakohtia, käyneet keskeytymätöntä, milloin peiteltyä, milloin avointa taistelua, taistelua, mikä joka kerta on päättynyt koko yhteiskunnan vallankumoukselliseen uudistamiseen tahi taistelevien luokkien yhteiseen häviöön.

Koko aikamme vallankumouksellinen liike on luokkataistelua. Siten luokkataistelun tunnustaminen ei ole anarkosyndikalismin erottava piirre, sillä kommunistista puoluetta ohjaa toiminnassaan luokkayhteiskunnan analyysi ja se johtaa proletariaatin luokkataistelua sen täydellisen vapautumisen puolesta. Marx teki sen suuren palveluksen, että hän osoitti, että nyky-yhteiskunnassa meneillään olevan luokkataistelun on johdettava proletariaatin diktatuuriin, mikä on välttämätöntä vallankumouksen vihollisten tukahduttamiseksi, kaikkien luokkien hävittämiseksi, ja sosialistisen yhteiskunnan perustamiseen.

Kirjeessään Weydemeyerille, päivätty 5. maaliskuuta 1852, Marx selitti:

> Mitä minä toin uutta, oli (1) sen todistaminen, että *luokkien olemassaolo* on sidottu vain *tuotannon määrättyihin historiallisiin kehitysvaiheisiin*; (2) että luokkataistelu välttämättömästi *johtaa proletariaatin diktatuuriin*; (3) että tämä diktatuuri itse muodostaa vain siirtymiskauden *kaikkien luokkien poistamiseen ja luokattomaan yhteiskuntaan*.

Siispä paljon tärkeämpi kysymys on, kuinka poistetaan yhteiskunnan jakautuminen luokkiin. Kuten tiedämme, Bakuninin vastaus on täysin utopistinen. Bakunin vaati luokkien tasaamista. Mutta työväenluokan taistelu usean vuosikymmenen aikana nykyisessä yhteiskunnassa on osoittanut, että luokkien tasoittaminen ei tule kysymykseen. Proletaareja ei voi tasata kapitalistien kanssa, eikä

talonpoikia tilanherrojen kanssa. Kuten koko sosialistisen vallankumouksen kulku Venäjällä on osoittanut, luokatonta yhteiskunta ei saavuteta luokkien tasoittamisella, mikä on mahdotonta, vaan riistävien luokkien poistamisella ja muuttamalla talonpojat työläisten kanssa tasavertaisiksi sosialistisen yhteiskunnan työntekijöiksi. Luokkien lakkauttamista ei voida toteuttaa yhdessä päivässä, sillä luokat säilyvät vielä yhteiskunnallisen vallankumouksen jälkeenkin. Loisluokkia vastaan on taisteltava säälimättömästi, heiltä on otettava pois työ- ja tuotantovälineet, joilla he riistävät kansanjoukkoja. Mitä tulee pientuottajien luokkiin – talonpoikaistoon ja käsityöläisiin –, niitä ei voida lakkauttaa ja tasoittaa teollisuustyöläisten luokan kanssa yhdessä päivässä. On löydettävä tapa elää rinnakkain näiden luokkien kanssa. On toteutettava lukuisia toimenpiteitä kaupungin ja maaseudun, ruumiillisen ja henkisen työn välisen eron poistamiseksi. Vasta kun työ on organisoitu sosialistisesti, on mahdollista lakkauttaa luokat ja perustaa luokaton yhteiskunta. Voima tämän suuren historiallisen tehtävän suorittamiseen on proletariaatin diktatuuri, joka syntyy sosialistisen vallankumouksen jälkeen ja sen seurauksena, eikä ennen sosialistista vallankumousta.

Anarkosyndikalistit väittävät, että ammattiliitot ovat tulevaisuuden yhteiskunnan alkio ja pystyvät hoitamaan tuotannon organisoinnin ja hallinnon. Emme pysähdy siihen tosiasiaan, että monissa maissa ammattiliittoihin kuuluu vain ruumiillisen työn tekijät; henkisen työn tekijät – opettajat, lääkärit, näyttelijät, kirjailijat ja muut – eivät kuulu niihin (vaikka viime aikoina anarkosyndikalistit ovat alkaneet ymmärtää, että myös henkisen työn tekijöiden on järjestäydyttävä). Mutta anarkosyndikalistit kuvittelevat, että kapitalismin aikana olemassaolevat ammattiliitot voivat toimia tulevaisuuden sosialistisen yhteiskunnan perustana, että ne ovat valmis koneisto, joka pystyy ottamaan haltuunsa ja hallitsemaan talousjärjestelmää yhteiskunnallisten periaatteiden pohjalta heti vallankumouksen koittaessa.

Mikään ei voisi olla turmiollisempaa kuin tällainen teoria. On totta, että kapitalismi on luonut teknisen perustan, jolle sosialistinen

talousjärjestelmä alkaa kehittyä sosialistisen vallankumouksen jälkeen. On totta, että kapitalismissa proletariaattia ei ainoastaan riistetä, vaan myös koulutetaan ja yhdistetään mahtavaksi voimaksi, joka kaataa kapitalismin aseiden voimalla – riuhtaisee vallan sen käsistä, takavarikoi työ- ja tuotantovälineet sekä organisoi sosialistisen talousjärjestelmän. Ilman sosialistista vallankumousta sosialistinen talousjärjestelmä ei tule kysymykseen.

Venäjän narodnikit, jotka vallankumouksellisten yritystensä epäonnistuttua omaksuivat liberalismin tien, uskoivat, että tsarismin ja kapitalismin aikana olemassaolevat työläisten ja talonpoikien tuotanto-osuuskunnat olivat tulevan kommunistisen yhteiskunnan alkio. Lenin vastusti rajusti tätä itsepetosta, tätä utopistista ajatusta siitä, että sosialismin tuotantosolut voitaisiin muodostaa tsarismin ja kapitalismin puitteissa. Tämä ajatus on Proudhonin vanhan anarkistisen opin jäänne, jonka mukaan tuottajaosuuskunnat, kapitalismin alla kasvavat tuottajien yhdistykset sulauttaisivat kapitalistisen järjestelmän itseensä ja siten lakkauttaisivat kapitalismin ilman sosialistista vallankumousta. Nämä ovat illuusioita, jotka vahingoittavat työväenluokkaa, sillä ne estävät sitä näkemästä asioita sellaisina kuin ne todellisuudessa ovat ja löytämästä tietä sosialismin voittoon.

Sosialistinen talousjärjestelmä vaatii korkeampaa työn tuottavuutta kuin kapitalismi. Mikään ammattiliitto, yhdistys, kotiteollisuusosuuskunta ei kapitalismin alla voi tuottaa työkuria, korkeampia teknisiä menetelmiä ja korkeampaa työn tuottavuutta, jotka osoittaisivat sosialistisen talouden paremmuuden kapitalistiseen talouteen nähden. Proletariaatti pystyy järjestämään sosialistisen talousjärjestelmän vasta toteutettuaan sosialistisen vallankumouksen, kaadettuaan pääoman vallan, kun se ottaa haltuunsa kaikki työ- ja tuotantovälineet. Mutta silloinkin kapitalismin ja muiden järjestelmien elementtejä säilyy jonkin aikaa, kuten neuvostovaltion kokemus on osoittanut. Tarvitaan vuosikausien sinnikästä, systemaattista, koordinoitua työtä näiden elementtien syrjäyttämiseksi, niiden hävittämiseksi, niiden korvaamiseksi sosialistisilla elementeillä,

markkinoiden anarkian voittamiseksi, suunnitelmatalouden kehittämiseksi. Mikään ammattiliitto ei voi tasoittaa tietä tälle kapitalistisessa yhteiskunnassa. Ilman sosialistista vallankumousta, ilman sosialistista valtiovallan organisaatiota, mitkään ammattiliitot eivät pysty suorittamaan tätä tehtävää.

Jotkut rauhanomaiset sosialistit kannattavat niin sanottua rakentavaa sosialismia. Nämä rauhanomaiset rakentavat sosialistit, jotka haaveilevat rakentavansa ”tulevaisuuden osasia” jotka elävät rauhanomaisesti kapitalismin alla, ovat anarkosyndikalistien kaksoisveljiä.

Tuotannon järjestäminen niin kuin anarkosyndikalistit suunnittelevat – sen järjestäminen ammattiliittojen ja osuuskuntien kautta – ei pystyisi poistamaan tuotannon anarkiaa, joidenkin tavaroiden ylituotantoa ja toisten alituotantoa, vaan se saattaisi jopa korostaa kaikkia näitä, koska kysymys määräytyisi eri ammattiliittojen käytössä olevien keinojen ja koneistojen mukaan.

Nyt käsittelemme yhtä tärkeimmistä ongelmista anarkosyndikalismin teoriassa ja anarkismissa yleensä. Anarkisti Bakunin kirjoitti:

> Yhteiskunnallinen vallankumous ja poliittinen vallankumous ovat todellisuudessa erottamattomat. Ja niin sen pitääkin olla, sillä edellinen on mahdoton ilman jälkimmäistä, kun taas jälkimmäinen ilman ensimmäistä on petosta. Poliittinen vallankumous, joka on samalla myös yhteiskunnallinen vallankumous, ei aiheuta muutosta valtiossa, vaan sen laajamittaisen tuhon ja kaikkien poliittisten ja oikeudellisten instituutioiden hajottamisen.

Kuten vallankumouksellinen liike Venäjällä ja muissa maissa on osoittanut, anarkosyndikalistit eivät vaivaudu vakavasti keskustelemaan vallankumouksen luonteesta. He ohittavat porvarillisdemokraattisen vallankumouksen vaiheen ja julistavat porvarillisdemokraattisen vallankumouksen yhteiskunnalliseksi, siis sosialistiseksi vallankumoukseksi, ja alkavat toteuttaa vain sosialistiselle vallankumoukselle sopivia toimia. Tämän seurauksena he aiheuttavat liikkeelle vahinkoa.

Venäjän sosialistinen vallankumous on ottanut vallan pois tilanherroilta ja kapitalisteilta, se on vienyt heiltä työ- ja tuotantovälineet, takavarikoinut heidän pääomansa, tehtaansa, maansa, kulkulaitokset jne. ja luovuttanut kaiken tämän työväenluokalle ja talonpoikaistolle, tehden siitä koko kansan omaisuutta.

Neuvostoliiton äskettäin hyväksymän uuden Stalinin Perustuslain[13] neljässä ensimmäisessä pykälässä sanotaan:

> 1. Sosialististen Neuvostotasavaltain Liitto on työläisten ja talonpoikain sosialistinen valtio.
>
> 2. SNTL:n valtiollisen perustan muodostavat työtätekevien edustajain Neuvostot, jotka ovat kasvaneet ja vahvistuneet tilanherrojen ja kapitalistien vallan kukistamisen ja proletariaatin diktatuurin valloittamisen tuloksena.
>
> 3. Kaikki valta SNTL:ssa kuuluu kaupunkien ja maaseudun työtätekeville, työtätekevien edustajain neuvostojen kautta.
>
> 4. SNTL:n taloudellisen perustan muodostavat sosialistinen talousjärjestelmä sekä työ- ja tuotantovälineiden sosialistinen omistus, jotka ovat vakiintuneet seurauksena siitä, että kapitalistinen talousjärjestelmä on lopetettu, työ- ja tuotantovälineiden yksityisomistus poistettu ja ihmisen harjoittama toisen ihmisen riisto hävitetty.

Perustuslain kuudennessa pykälässä sanotaan:

> Maa ja maan aarteet, vedet, metsät, tehtaat, kaivokset, rautatie-, vesi- ja ilmaliikennelaitokset, pankit, posti, lennätin ja muut yhteysliikennelaitokset, valtion järjestämät suuret maataloustuotantolaitokset (neuvostotilat), kone- ja traktoriasemat jne. sekä kunnalliset tuotantolaitokset ja pääasiassa myöskin asuinrakennukset kaupungeissa ja teollisuuspaikoilla ovat valtion omaisuutta so. koko kansan omaisuutta.

Olisiko tämä kaikki voitu toteuttaa, jos työväenluokka tsaarin Venäjällä, kukistettuaan tsaarin, tilanherrojen ja kapitalistien vallan, olisi seurannut anarkisteja ja pidättäytynyt perustamasta oman valtansa elintä – proletariaatin diktatuuria – tarkoituksenaan murskata

---

[13] Vuonna 1936 hyväksytty *Neuvostoliiton Perustuslaki*.

vastavallankumous, torjua ulkomainen interventio, luoda perusta sosialistiselle talousjärjestelmälle ja toteuttaa sen poliittisia ja taloudellisia toimenpiteitä? Ilman proletariaatin diktatuuria olisivat vastavallankumoukselliset luokat, maailman imperialismin tukemina, kukistaneet työväenluokan ja kenties langettaneet sille vielä entistäkin raskaammat kahleet, kuten oli työläisten kohtalona Saksassa, Itävallassa, Puolassa ja eräissä muissa valtioissa.

Vuosikymmenien ajan anarkistiset johtajat toistivat, että kukistettuaan kapitalismin vallan proletariaatin ei pidä perustaa minkäänlaista auktoriteettia tai valtiota. Niin opettivat Bakunin, Kropotkin, Malatesta, Pouget, Reclus ja muut anarkistijohtajat.

Perustuen kaikkien *porvarillisten* vallankumousten kokemukseen – sillä vuoden 1917 lokakuuhun mennessä ei ollut tapahtunut varsinaista proletaarista sosialistista vallankumousta – anarkistit katsoivat, että ”kaikki hallitukset, olipa niiden nimi mikä hyvänsä, ovat aina ottaneet rikkaiden osan” (É. Pouget). Tämä on totta: kaikki porvarilliset vallankumoukset saivat aikaan hallituksia, jotka ottivat rikkaiden osan. Mutta sitten Pouget jatkaa toisella lausunnolla, joka ei pidä paikkaansa: ”Miten tahansa omaisuuden ja hallituksen muoto saattaakin muuttua ajan kuluessa, niiden tulevaisuus pysyy samana.”

Lokakuun vallankumous loi täysin uudenlaisen hallintomuodon. Mutta monet anarkistit eivät ymmärrä tätä tosiasiaa, tai unohtavat sen. Neuvostojen hallituksen edeltäjänä oli Pariisin kommuunin hallitus vuodelta 1871. Mutta Pariisin kommuuni oli olemassa vain muutaman viikon. Se ei onnistunut soveltamaan rakentavaa energiaansa, se ei kyennyt uudelleenrakentamaan yhteiskuntaa uudelle pohjalle. Omalla vuosisadallamme proletariaatti on löytänyt uuden valtiomuodon, proletaarisen valtion, neuvostovaltion.

Se ei pidä paikkaansa, jos väitetään, että kollektiivitilojen omaisuus Neuvostoliitossa, jossa kaikki maa on kansallista omaisuutta, ei eroa olennaisesti pientalonpoikien omaisuudesta kapitalistisessa yhteiskunnassa. Ei pidä paikkaansa, jos väitetään, että työ- ja tuotantovälineiden sosialistinen omistus, tehtaiden, tuotantolaitosten,

metsien, mineraaliesiintymien, maan, vesien, pankkien jne. sosialistinen omistus, ei eroa mitenkään kapitalistisesta omistuksesta. Kapitalistinen omaisuus toimii välineenä työläis- ja talonpoikaisjoukkojen riistossa kapitalistien rikastuttamiseksi. Sosialistinen omaisuus neuvostovaltiossa palvelee työväenluokkaa ja talonpoikia keinona parantaa heidän aineellista ja kulttuurista elintasoaan, keinona uusien olosuhteiden luomiseksi, jollaisia historia ei ole koskaan tuntenut. Proletaarinen, sosialistinen vallankumous Venäjällä on valanut täysin uuden merkityksen omistus- ja hallintomuotoihin, sillä se on luonut sellaiset omistus- ja hallintomuodot, joita ihmiskunta ei ole koskaan ennen tuntenut. Nämä omaisuuden ja hallinnon muodot eivät toimi riistäjien rikastuttamiseksi, vaan itse työväen rikastuttamiseksi. Ja aivan kuten majakka loistaa pimeydessä hälventäen yön haamuja ja valaisten tietä kohti päämäärää, niin Neuvostoliiton sosialistinen vallankumous hälvensi haamut, joita kaikki antiproletaariset opit, mukaan lukien anarkosyndikalismi, olivat nostattaneet kaiken hallinnon ja omaisuuden turmiollisuudesta, ja valaisi uuden taistelutien koko maailman työläisille.

Anarkistit sanoivat ”omaisuus on varkautta”. On totta, että kapitalistinen omaisuus on aina ollut varkautta. Kapitalistit ovat aina varastaneet työväenluokan työtä, omineet siitä osan itselleen lisäarvon muodossa. Mutta kollektiiviviljelijän omaisuus ei ole varkautta. Työtätekevä talonpoika, kollektiiviviljelijä, ei ota mitään, mikä ei hänelle kuulu, hän ei riistä ketään eikä anasta kenenkään työtä. Sosialistisen neuvostovaltion työläiset ja toimistotyöntekijät eivät ota mitään, mikä ei kuulu heille, he eivät anasta muiden työtä. Valtio takaa Neuvostoliiton työläisille, talonpojille ja intellektuelleille palkan, asunnon ja huonekalut, oikeuden lepoon ja vapaa-aikaan, valtio takaa oikeuden koulutukseen, oikeuden sosiaalihuoltoon, oikeuden työhön, sekä muita vallankumouksessa voitettuja aineellisia, poliittisia ja moraalisia etuja. Mutta heillä ei ole tätä kaikkea siksi, että he anastaisivat jotakin, mikä ei ole heidän omaansa, tai että he riistäisivät jotakuta, vaan koska nämä ovat heidän saavuttamiaan voittoja taistelussa sosialismin puolesta; se on heidän pyhää omaisuuttaan, jolla ei ole mitään yhteistä kapitalistien, tilanherrojen ja muiden

kapitalistisen yhteiskunnan riistäjien yksityisomistusoikeuden kanssa.

Venäjän vallankumouksen kokemus on osoittanut, että jopa sen jälkeen, kun proletariaatti tulee valtaan sosialistisen vallankumouksen seurauksena, voi kulua vuosia ennen kuin sosialistisen talousjärjestelmän perusta on laskettu ja itse järjestelmä rakennettu. Venäjällä, maassa, joka osoittautui tarpeeksi vahvaksi kukistaakseen valkokaartin vastavallankumouksen ja ulkomaisen intervention vallankumouksen neljän ensimmäisen vuoden aikana, tarvittiin sosialistisen talousjärjestelmän rakentamiseen lähes kaksikymmentä vuotta. Siksi on väärin sanoa, kuten anarkistit tekevät, että sosialistinen vallankumous päättyy sillä hetkellä, kun porvariston poliittinen valta kaadetaan. On väärin ajatella, että valtio kuoleutuu pois heti vallankumouksen jälkeen. Proletariaatti tarvitsee proletaarista valtiota murskatakseen vihollisensa ja rakentaakseen sosialistisen talousjärjestelmänsä.

Tämä seikka on valtavan tärkeä, sillä ellei proletariaatti analysoi tapahtumia oikein, ellei se määritä oikein tapahtuvan vallankumouksen luonnetta, se ei voi määrittää oikeaa politiikkaa jota on harjoitettavana.

Puhumme valtion lakkauttamisesta tai pikemminkin sen kuoleutumisesta luvussa ”Anarkismin ja anarkosyndikalismin kritiikki Marxin, Engelsin, Leninin ja Stalinin teoksissa”. Tästä syystä emme nyt pysähdy tarkastelemaan näiden kirjoittajien teoksissa olevaa anarkististen valtioteorioiden tärkeintä kritiikkiä.

Katsotaanpa anarkosyndikalistien käsitystä vallankumouksen toteuttamismenetelmästä. Tätä asiaa koskeva anarkosyndikalistinen oppi, jota Ensimmäisen Internationaalin anarkistit puolsivat, on että ainoa toimiva keino vallankumouksen toteuttamiseksi on yleislakko. Kommunistit eivät ole koskaan kiistäneet yleislakon tärkeyttä. Päinvastoin, bolševikkikommunistit puolustivat vuoden 1905 vallankumouksen aikana yleislakkoa kiistoissaan opportunistien kanssa. Venäjän ensimmäisen vallankumouksen historia osoitti kaikkien työläisten yleislakon valtavan merkityksen, mutta se osoitti, että

pelkällä yleislakolla ei voida kukistaa kapitalismia tai edes tsaarin hallitusta. Nykypäivän kapitalistisilla hallituksilla on käytettävissään riittävän tehokkaita keinoja vastustaa työläisten yleislakkoa. Tietyissä olosuhteissa – kuten vuonna 1905 – työläisten on pakko turvautua korkeimpaan taistelumuotoon, aseelliseen kapinaan. Vuoden 1905 vallankumouksen aikana lokakuun yleislakko pakotti tsaarin antamaan manifestin, jossa lupailtiin vapautta työläisille. Mutta joulukuussa 1905 työläisten oli pakko turvautua aseelliseen kapinaan. Proletariaatin voittoa lokakuussa 1917 ei varmistanut yleislakko, vaan aseellinen kapina.

Näin ollen yleislakko, jota ei ole tarkoitus kehittää aseelliseksi kapinaksi, voi päättyä työläisten tappioon, kuten osoitti Britannian 1926 yleislakko, jossa työläiset kukistettiin – vaikka he olivat ammattiliiton, syndikalismin kannalta erittäin hyvin organisoituneita – koska heitä ei johtanut riittävän vahva poliittinen puolue, kommunistinen puolue.

Muutaman viime vuoden tapahtumat ovat pakottaneet anarkosyndikalistit myöntämään, että yleislakko ei ole ainoa keino työväenluokan vallankumoukselliselle taistelulle. Tuo ajatus on romahtanut, kuten myös toinen anarkistinen teoria – se, että työläisten tulisi pidättäytyä poliittisesta taistelusta, äänestämästä vaaleissa. Tämän teorian todellinen tulos on ollut se, että monet ammattiliittoihin kuuluvat työläiset äänestävät porvarillisia puolueita ja vahvistavat siten porvaristoa.

Edelleen, monet anarkosyndikalistit ovat tulleet vakuuttuneiksi siitä, että yleislakosta ei pidä tehdä ainoaa ja yleispätevää taistelutapaa, sillä se tylsistyttää yleislakkoa aseena ja tekee siitä tehottoman.

Käsitelkäämme toista työväenluokan kannalta mitä tärkeintä kysymystä – puoluetta. Ovatko anarkosyndikalistit oikeassa väittäessään, että jäsentensä samankaltaisiin näkemyksiin perustuva puolue ei ole luokkajärjestö, että se ei voi olla työväenluokan etujoukko, eikä missään nimessä työväenluokan korkein ja tärkein organisaatiomuoto, vaan että työväenluokan korkein järjestömuoto on ammattiliitot? Miksi anarkosyndikalistit väittävät näin? Koska, he väit-

tävät, että ammattiliittojen välityksellä työläiset puolustavat taloudellisia etujaan, ja juuri talous määrittää ihmisten tietoisuutta; kun taas poliittinen puolue on vain samanlaiset näkemykset ja aatteet omaavien ihmisten järjestö.

Mutta, ensinnäkin, nämä aatteet eivät putoa taivaalta. Ne määräytyvät luokan todellisen elämän mukaan. Sosialistiset, kommunistiset aatteet määräytyvät ensisijaisesti proletariaatin elämästä ja eduista. Toiseksi, mikä erottaa kommunistisen puolueen kaikista muista järjestöistä tehden siitä työväenluokan etujoukon? Kominternin toisen kongressin päätöslauselmassa, koskien kommunistisen puolueen roolia proletaarisessa vallankumouksessa, todetaan:

> Kommunistinen puolue muodostuu valikoimalla parhaimmat, luokkatietoisimmat, itseuhrautuvaisimmat ja kauaskatseisimmat työläiset. Kommunistisella puolueella ei ole mitään etuja jotka poikkaisivat koko työväenluokan eduista. Kommunistinen puolue eroaa koko työväenjoukosta siinä, että se pitää silmällä työväenluokan koko historiallista tietä sellaisenaan ja pyrkii kaikissa tuon tien käänteissä puolustamaan työväenluokan etuja kokonaisuudessaan, vaan ei minkään yksityisen ryhmän tai yksityisen ammatin etuja. Kommunistinen puolue on järjestöllis-poliittinen väline, jonka avulla työväenluokan etumaisin osa vie proletariaatin ja puoliproletariaatin kaikki joukot oikealle tielle.

Merkittävässä teoksessaan *Leninismin kysymyksiä* toveri Stalin huomauttaa puoluetta käsittelevässä luvussa, että työväenluokan vallankumouksellinen puolue, bolševikit, Kommunistinen puolue, erottuu kaikista muista puolueista useilla piirteillä. Se on ennen kaikkea työväenluokan etujoukko. Mutta ollakseen todella etujoukko, työväenluokan puolueen täytyy olla hyvin aseistettu vallankumouksellisella teorialla – liikkeen lakien, vallankumouksen lakien ymmärryksellä. Muuten puolue ei kykene johtamaan koko proletaariluokan taistelua, johtamaan sitä eteenpäin. Puolueen on nähtävä eteenpäin, sen täytyy marssia työväenluokan kärjessä eikä laahustaa sen spontaanin liikehdinnän perässä; se ei saa antaa hetkellisten etujen johdattaa itseään harhaan, vaan sen on katsottava kauas

eteenpäin ja joka hetki, jokaisella paikkakunnalla, nostettava joukot koko proletariaatin luokkaetujen tasolle.

Tämän etujoukon tulee olla läheisessä yhteydessä puolueeseen kuulumattomien joukkojen kanssa, koko työväenluokan kanssa, kaikkien työtätekevien kanssa, sillä ”puolue on työväenluokan erottamaton osa, puolue on työväenluokan järjestynyt joukko-osasto”. Järjestäytyneenä joukko-osastona puolue edellyttää kurinalaisuutta – kaikkien puoluejärjestöjen alisteisuutta niiden valitsemalle keskuskomitealle, ja jokaisen puolueen jäsenen alisteisuutta sen järjestön päätöksille, johon hän kuuluu. Sillä bolševikkipuolue ei ole vain puolueorganisaatioiden summa, vaan niiden yhtenäinen järjestelmä. Nämä järjestöt eivät ole vain muodollisesti yhdistyneet puolueena – vaan ne on rakennettu demokraattisen sentralismin periaatteelle: alemmat puolueorganisaatiot ovat ylempien elinten alaisia, vähemmistö on enemmistölle alisteinen. Muuten ei voi olla järjestynyttä kokonaisuutta.

Työväenluokalla voi ja pitää olla ammattiliittoja, osuuskuntia ja monenlaisia muita järjestöjä. Sillä voi olla jonkinlainen parlamentaarinen organisaatio; sosialistisessa neuvostovaltiossa se perustaa Työläisten ja talonpoikien edustajien neuvostoja (nykyään Työtätekevien edustajien neuvostot), puolueeseen kuulumattomia naisjärjestöjä, nuorisoliittoja ja muita joukkojärjestöjä. Mikään näistä ei ole työväenluokan ensisijainen, korkein organisaatio. Näissä järjestöissä voi olla ihmisiä, joilla on erilaisia näkemyksiä ja poliittisia vakaumuksia. Esimerkiksi Neuvostoliiton Opetustyöntekijöiden liiton säännöt myöntävät jäsenoikeuden kaikille koulutustyötä tai tieteellistä tutkimusta harjoittavien laitosten ja elinten työntekijöille, lehdistölle ja myös liiton omien toimistojen työntekijöille kansallisuudesta, uskonnollisesta ja poliittisesta vakaumuksesta riippumatta.

Muiden ammattiliittojen säännöt noudattavat samaa periaatetta. Työntekijöiden kansallisuus tai uskonnollinen ja poliittinen vakaumus ei voi olla esteenä näiden ammattiliittojen jäsenyydelle. Mitkä ovat ammattiliiton tavoitteet? Opetustyöntekijöiden liiton säännöt,

jotka hyväksyttiin liiton viidennessä kongressissa helmikuussa 1925, sanovat:

> Pyrkiessään kohti lopullista tavoitettaan vapauttaa työväki kokonaan taloudellisesta ja henkisestä orjuudesta, SNTL:n Opetustyöntekijöiden liitto suuntaa kaiken toimintansa proletariaatin yleisten luokkaetujen palvelemiseen, jäsentensä kouluttamiseen ja valmennukseen suorittamaan työväenluokan edessä olevaa tehtävää – kommunismin toteuttamista proletariaatin diktatuurin kautta.

Työväenluokan puolue kuitenkin johtaa ei vain tietyn ammatin työläisten, vaan koko työväenluokan taistelua, koordinoiden yksittäisten järjestöjen johtoa ja auttamalla niitä käymään taistelua yhteen suuntaan; sillä se yhdistää koko työväenluokan parhaat elementit ja on läheisessä yhteydessä kaikkiin puolueeseen kuulumattomiin järjestöihin ja joukkoihin. Se kouluttaa ammattivallankumouksellisia, jotka kykenevät ohjaamaan työväenluokan taistelun kaikkia muotoja. Tästä syystä puolue on proletariaatin luokkajärjestäytymisen korkein muoto.

Puolue on työväenluokan taistelun väline; sosialistisessa valtiossa se on sen proletaarisen diktatuurin väline. Proletariaatin täytyy käydä taistelua useilla aloilla – kulttuurisesti, taloudellisesti, sotilaallisesti ja kaupallisesti; sen on ohjattava sosialistisen valtion ulkopolitiikkaa. Puolue on työväenluokan esikunta, joka ei ainoastaan auta sitä valtaamaan vallan, vaan myös säilyttämään sen, kunnes sosialismin lopullinen voitto saavutetaan. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi puolueen on oltava yhtenäinen, se ei voi sallia keskuudessaan ryhmiä, jotka eivät noudata puolueen kantaa. Siksi bolševikkipuolue taistelee kaikkia ryhmäkuntia vastaan, minkä seurauksena opportunistit leimaavat sen suvaitsemattomaksi. Siksi se erotti trotskilaiset – nuo fasismin agentit, jotka ovat aiheuttaneet suurta vahinkoa kansainväliselle työväenliikkeelle.

On vahvistettu, että Trotski ja trotskilaiset tekivät keskinäistä avunantoa koskevia sopimuksia saksalaisten fasistien ja japanilaisten imperialistien kanssa ja että trotskilaiset tekivät fasisteille tärkei-

tä palveluksia. Näiden ohjeista Neuvostoliitossa olevat trotskilaiset tappoivat toveri Kirovin, NKP:n keskuskomitean poliittisen toimikunnan jäsenen; näiden ohjeista he aiheuttivat Kemerovon kaivoksella räjähdyksiä, joiden seurauksena kuoli useita kaivostyöläisiä; näiden ohjeista he järjestivät useita junaonnettomuuksia, mukaan lukien miehistönkuljetusjunan tuhon Šumihan asemalla, jossa 29 puna-armeijalaista kuoli ja 29 loukkaantui. Proletariaatin vihollisten ohjeista trotskilaiset ryhtyivät heikentämään SNTL:n puolustuskykyä. He olivat Neuvostoliittoa vastaan suunnatun sodan provokaattoreita ja yllyttäjiä. Espanjassa trotskilainen organisaatio, joka tunnetaan nimellä P.O.U.M. on myös provokaattorien järjestö. Ei voi olla epäilystäkään siitä, että trotskilaiset toimivat yhteisymmärryksessä saksalaisten ja italialaisten fasistien kanssa kannustaessaan espanjalaisia anarkisteja vallankumoukselle haitallisiin toimiin. On selvää, että he käyttivät yhteyksiään fasisteihin vahingoittaakseen proletariaatin liikettä ei vain SNTL:ssa, vaan myös muissa maissa.

Bolševikkien kommunistinen puolue on myös altis vieraiden, vihamielisten elementtien tunkeutumiselle; se ei ole immuuni yksittäisiä pyrkyreitä, omaneduntavoittelijoita ja degeneraatteja vastaan. Kommunistinen puolue ajaa heidät säälimättä ulos riveistään järjestelmällisillä puoluepuhdistuksilla.

Taistellessaan puoluehenkeä ja -kuria vastaan anarkosyndikalistit unohtavat sen tosiasian, että anarkosyndikalismi itsessään on puoluesuuntaus, että, kuten edellä huomautimme, se mikä on tosiasiallisesti olemassa, on anarkosyndikalistinen puolue. Anarkosyndikalistinen järjestö ei ollut vilpitön, kun se totesi Amiensin peruskirjassa, että puolueet ja lahkot on jätettävä huomiotta ja, että niitä mielipiteitä, joita yksittäiset jäsenet kannattavat ammattiyhdistyliikkeen ulkopuolella, ei saa tuoda liittoon – sillä ammattiliitoissa he itse harjoittavat anarkistisen puolueensa politiikkaa. Siten heillä ei ole oikeutta vaatia, että kommunistit pidättäytyvät ajamasta näkemyksiään ja mielipiteitään ammattiliitoissa. Eikö ammattiliitolla ole ohjelmaa? Sääntöjensä 2. kohdan mukaan ranskalainen Työläisten yleisliitto (CGT) yhdistää kaikki työläiset, poliittisista näkemyksistä

riippumatta, jotka tunnustavat tarpeen taistella palkkajärjestelmän lakkauttamiseksi. Tämä on poliittinen ohjelma, sillä palkkajärjestelmän lakkauttaminen on koko proletariaatin tärkein poliittinen vaatimus.

Työväenluokan taistelun historia on osoittanut, että anarkosyndikalistiset näkemykset poliittisesta taistelusta ja valtion muodoista ovat täysin hataria. Onnittelemme niitä anarkosyndikalisteja Espanjassa ja Ranskassa, jotka ovat ymmärtäneet tämän tosiasian ja ovat liittyneet kommunistien ja sosialistien kanssa yhteiseen taistelurintamaan fasismia vastaan. Tämä taistelu on täysin poliittista taistelua, josta pidättäytyminen vahingoittaisi suuresti työväenluokkaa. Työväenluokka, ammattiliitot, ei voi eivätkä saa omaksua poliittisessa taistelussa ”neutraalia” kantaa, jota anarkosyndikalistit niin hiljattain puolustivat. Työväenluokalla on oltava selvät näkemykset jokaisesta ongelmasta ja sen on puolustettava näitä näkemyksiä.

Lopuksi, ovatko anarkosyndikalistit oikeassa väittäessään, että kaikki keskitetyt organisaatiot ovat haitallisia?

Olemme siteeranneet vallankumouksellisen anarkisti Pouget’n mielipidettä, joka asetti vastakkain syndikalismin ja demokratian, katsoen, että ”syndikalismin laeilla ei ole mitään yhteistä demokratian lakien kanssa” ja että ”demokratia, sen yleinen äänioikeus ja kansan poliittinen valta, palvelee työväenluokan taloudellisen orjuuden jatkumista.” Pouget torjui demokratian syndikalismilla, joka hänen mukaansa ”perustuu yksilön tunnustamiseen”.

Lontoossa vuonna 1906 pidetyssä konferenssissa anarkistit keskustelivat järjestäytymismuodoista. He kielsivät keskuskomitean ja kaikenlaisen keskitetyn organisaation perustamisen tarpeellisuuden. He hylkäsivät ääntenenemmistön kautta tapahtuvan päätöksenteon. Anarkistien joukossa päätöksiä seuraavat vain ne, jotka ovat samaa mieltä niiden kanssa omasta vapaasta tahdostaan. Mikä on lopputulos? Tuloksena on, että kaikkia organisaation jäseniä sitovan ja käytännössä toteutetun kollektiivisen mielipiteen sijaan jokainen jäsen on ”oman itsensä herra”, joka on vapaa seuraamaan mitä tahansa valitsemaansa näkemystä. Tuloksena on yksilön kultti, aristokraatti-

nen kultti; seurauksena on se, että kriittisellä hetkellä, jolloin työväenluokan on toimittava viipymättä, syntyy loputonta keskustelu, joka on viholliselle eduksi. Vihollinen hyötyy, jos työväenluokalla ei ole yhtä mielipidettä, joka sitoo kaikkia taisteluun osallistuvia. Vihollinen hyötyy, jos jokainen toimii omaehtoisesti, kuten parhaaksi näkee, eikä niin kuin työväenluokan yleiset edut vaativat. Vihollinen hyötyy, jos ei ole kurinalaisuutta eikä kaikkia sitovaa päätöstä; vihollinen hyötyy tällaisesta järjestäytymisen anarkiasta, joka aiheuttaa mittaamatonta vahinkoa työväenluokalle. Koko työväenluokan taistelujen ja erityisesti viime vuosien taistelujen historia, mukaan lukien Espanjan työväen taistelut, osoittaa sen valtavan vahingon, jonka tämä oppi on työväenluokalle aiheuttanut.

VII.

ANARKISMIN JA ANARKOSYNDIKALISMIN KRITIIKKI MARXIN, ENGELSIN, LENININ JA STALININ TEOKSISSA

Kommunistisen liikkeen alusta lähtien Marx ja Engels taistelivat kaikkia ei-proletaarisia oppeja vastaan, jotka tunkeutuivat työväenluokkaan. Proletariaatti ei ole ainoa, joka kärsii kapitalismissa. Kapitalismin kehitys saattoi pääoman, maan ja tuotantovälineet yhä pienenevän omistajien joukon käsiin, mikä ei tuhonnut vain pienomistajia, talonpoikia ja suurta enemmistöä käsityöläisistä; kriisiaikoina se johti tuhoon myös pienemmät kapitalistit, jotka olivat vähemmän kykeneviä kamppailuun. Marxin ja Engelsin vastustaman anarkistisen liikkeen kannattajien joukossa oli monia sellaisia porvareita, jotka kapitalismin kauhut herättivät raivoon. Peruskysymys, josta Marx ja Engels taistelivat anarkisteja vastaan, oli kysymys valtiosta.

> Anarkisteiksi nimitetään niitä, jotka kieltävät valtiovallan välttämättömyyden, mutta me sanomme, että valtiovalta on ehdottomasti välttämätön, eikä ainoastaan tämän hetken Venäjällä, vaan myös jokaisessa valtiossa, jopa sellaisessakin, joka siirtyisi suoraan sosialismiin. Mitä lujin valta on tietenkin välttämätön. Me tahdomme vain, että tämä valta olisi kokonaisuudessaan ja yksinomaan työläisten, sotilaiden ja talonpoikain edustajain enemmistön käsissä.[14]

[14] V. I. Lenin, ”Talonpoikain edustajain I yleisvenäläinen kokous”, Teokset, osa 24

Nämä Leninin sanat, jotka lausuttiin ensimmäisessä talonpoikain edustajien yleisvenäläisessä kokouksessa kesällä 1917, vähän ennen sosialistista Lokakuun vallankumousta, osoittavat sen kuilun, joka vallitsee anarkistien ja kommunistien välillä. Sillä todellakin pääkysymys, joka erottaa anarkistit ja kommunistit, on heidän suhtautumisensa valtioon, siihen kysymykseen, tarvitseeko proletariaatti vallankumouksellista hallitusta siirtymäkauden aikana täysin kommunistiseen yhteiskuntaan.

Kuten yleisesti tiedetään, Marx arvosteli anarkismin perustajaa Proudhonia ankarasti poliittisen toimintansa alussa. Hän ymmärsi, että tämän pikkuporvarillisen utopistin teoksiin sisältyi oppi, joka oli haitallinen proletariaatille. Teoksessaan *Filosofian kurjuus* hän asetti Proudhonin pikkuporvarilliset näkemykset musertavan kritiikin kohteeksi.

Vuonna 1847 Proudhon julkaisi kirjan nimeltä *Taloudellisten ristiriitojen järjestelmä*, jossa hän vastusti kaikkia taloudellisen liikkeen muotoja (ammattiliitot, lakot jne.). Proudhon suunnitteli tulevaisuuden yhteiskuntaa, joka perustuu mutualismiin – keskinäiseen tuotteiden vaihtoon itsenäisten, autonomisten tuottajaryhmien välillä. Proudhon vastusti työväenluokan järjestäytynyttä taloudellista taistelua. Hän kirjoitti, että ”ammattiliitot salliva laki on mitä suurimmassa määrin lainopin ja talouden vastainen ja ristiriidassa yhteiskunnan ja kaiken järjestyksen kanssa”. Hän vastusti luokkataistelua ja kannatti luokkayhteistyötä. Hän vastusti kaikkea poliittisten puolueiden puuttumista työn ja pääoman väliseen taisteluun ja katsoi, että kaikki kysymykset tulisi ratkaista vapaan kilpailun avulla.

Marxin oli pakko taistella tällaista teoriaa vastaan, joka oli kapitalisteille erittäin hyödyllinen, sillä se palveli yksinomaan riistäjien etuja. Kirjassaan *Filosofian kurjuus* hän antoi kattavan ja ansaitusti ankaran vastauksen näihin pikkuporvarillisiin suunnitelmiin.

Proudhon oli myös anarkististen valtionäkemysten perustaja. Hän kannatti kaikenlaisten valtioiden lakkauttamista. Bakunin lainasi ideansa Proudhonilta.

Mikä on perimmäinen ero anarkistien ja kommunistien välillä asenteessa valtiota kohtaan? Lenin tiivistää tämän eron kolmeen tärkeimpään kohtaan:

> Ero marxilaisten ja anarkistien välillä on siinä, että (1) edelliset, asettaessaan päämääräkseen valtion täydellisen hävittämisen, tunnustavat tämän päämäärän olevan toteutettavissa vasta sen jälkeen, kun sosialistinen vallankumous on hävittänyt luokat, tuloksena sosialismin pystyttämisestä, joka johtaa valtion kuoleutumiseen; jälkimmäiset tahtovat hävittää täydellisesti valtion heti ensimmäisenä päivänä, ymmärtämättä tämän hävittämisen toteutettavuuden ehtoja. (2) Edelliset pitävät välttämättömänä, että proletariaatti, valloitettuaan poliittisen vallan, hävittää täydellisesti vanhan valtiokoneiston ja asettaa sen tilalle uuden, joka Kommuunin malliin muodostuu aseellisten työläisten järjestöstä; jälkimmäiset, vaatiessaan valtiokoneiston hävittämistä, käsittävät perin epäselvästi, mitä proletariaatti asettaa sen tilalle ja kuinka se tulee käyttämään vallankumouksellista valtaa; anarkistit jopa kieltävät sen, että vallankumouksellisen proletariaatin on käytettävä valtiovaltaa, kieltävät proletariaatin vallankumouksellisen diktatuurin. (3) Edelliset vaativat proletariaatin valmentamista vallankumoukseen käyttämällä nykyistä valtiota; anarkistit kieltävät sen.[15]

Anarkistit väittävät kannattavansa valtion täydellistä lakkauttamista ja että kommunistit haluavat säilyttää valtion ikuisesti. Ovatko he oikeassa esittäessään tämän väitteen? Ei, eivät ole. Marx, Engels, Lenin ja Stalin ovat toistuvasti todenneet kirjoituksissaan, että on välttämätöntä taistella kommunismin täydellisen voiton puolesta – yhteiskuntajärjestelmän puolesta, jossa ei tarvita minkäänlaista valtiovaltaa. Mutta milloin tämä on mahdollista? Se on mahdollista vasta silloin, kun ei ole enää vaaraa kapitalismin palauttamisesta maahan niiden valtioiden toimesta, joissa kapitalismi yhä vallitsee; kun yhteiskunta, joka on luonteeltaan täysin sosialistinen, on kehittynyt siinä määrin, että on mahdollista ottaa käyttöön sääntö ”jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeidensa mukaan”, minkä seurauksena syntyy uusi työkuri ja uudet suhteet ihmisten välille. Proletaarista valtiota ei silloin enää tarvita, ja se kuoleutuu pois.

---

[15] V. I. Lenin, ”Valtio ja vallankumous”, Teokset, osa 25

> Vasta kommunistisessa yhteiskunnassa, – Lenin kirjoitti – kun kapitalistien vastarinta on jo murrettu lopullisesti, kun kapitalistit ovat kadonneet, kun ei ole luokkia (s.o. yhteiskunnan jäsenten kesken ei ole eroa heidän suhteessaan yhteiskunnallisiin tuotantovälineisiin), – *vasta* silloin ”valtio katoaa ja *voidaan puhua vapaudesta*”. Vasta silloin on mahdollinen ja toteutetaan todella täydellinen demokratia, todella ilman mitään poikkeuksia. Ja vasta silloin demokratia alkaa *kuoleutua* siitä yksinkertaisesta syystä, että kapitalistisesta orjuudesta, kapitalistisen riiston lukemattomista kauhuista, julmuuksista, järjettömyyksistä ja inhottavuuksista vapautuneet ihmiset vähitellen ***tottuvat*** noudattamaan yksinkertaisia, vuosisatain kuluessa tunnettuja, vuosituhannet kaikissa ohjeissa toistettuja yhteiselämän sääntöjä, noudattamaan niitä ilman väkivaltaa, ilman pakkoa, ilman alistamista, ***ilman erikoista*** pakottamis***koneistoa***, jota sanotaan valtioksi.[16]

Anarkistit ovat kuitenkin aina olleet sitä mieltä, että valtion täytyy kuoleutua pois seuraavana päivänä sosialistisen vallankumouksen – tai sosiaalisen vallankumouksen, kuten he sanovat – jälkeen. Kommunistit ovat sitä mieltä, ja vuoden 1917 proletaarinen sosialistinen vallankumous on osoittanut, että sosialistisen vallankumouksen jälkeen proletariaatti murskaa porvarillisen valtion koneiston. Mutta valtio itsessään ei kuoleudu pois. Vallankumouksessa murskatun porvarillisen valtiokoneiston syrjäyttää uusi, sosialistinen, proletaarinen valtio.

Tämä proletaarinen valtio on välttämätön uuden, sosialistisen talousjärjestelmän rakentamiseksi, riistäjäluokkien vastarinnan murskaamiseksi, talonpoikien auttamiseksi sosialismin tielle, loisluokkien eliminoimiseksi ja siten tien valmistamiseksi luokattomalle yhteiskunnalle. Tämän tehtävän suoritti neuvostohallitus, Neuvostoliiton proletaarinen diktatuuri, vuoden 1917 Lokakuun vallankumouksen jälkeen. Jotkut anarkistit eivät ymmärrä tätä, sillä he ovat mekaanisen toiston kautta oppineet Bakuninin ja Proudhonin teorian, että kaikki valtion muodot on lakkautettava, eivätkä siksi vaivaudu miettimään, ovatko todelliset olosuhteet sosialismiin siirtymiselle kussakin valtiossa kulloinkin olemassa. Näin ollen he kuvittelevat,

[16] V. I. Lenin, ”Valtio ja vallankumous”, Teokset, osa 25

että sosialistinen vallankumous voi tapahtua missä tahansa maassa missä tahansa olosuhteissa.

Vielä vaarallisempi virhe on se, kun anarkistisen liikkeen johtajat ja jäsenet eivät pysty erottamaan, millainen vallankumous on tapahtumassa, ja sekoittavat sosialistisen vallankumouksen porvarillis-demokraattiseen vallankumoukseen. Porvarillis-demokraattisen vallankumouksen sekoittaminen sosialistiseen vallankumoukseen ja sellaisten toimenpiteiden käynnistäminen, joita ei voida toteuttaa porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa, on äärimmäisen vaarallista, sillä tällaisessa tapauksessa anarkistiset johtajat voivat joutua ristiriitaan vallankumouksellisen liikkeen yleisen kurssin kanssa. Näin on tapahtunut useissa tapauksissa. Siksi Marx, Engels, Lenin ja Stalin ovat niin ankarasti kritisoineet anarkistista asennetta valtioon, valtiolliseen valtaan ja proletariaatin osallistumiseen vallankumouksen kautta perustettuihin valtaelimiin. Selittäessään anarkistien näkemyksiä Lenin kirjoitti:

> ”Pitää ajatella *vain* vanhan valtiokoneiston hävittämistä, eikä ole syytä syventyä aikaisempien proletaaristen vallankumousten antamiin *konkreettisiin* opetuksiin kuin myöskään analysoida, *mikä* ja *miten* on asetettava hävitettävän sijalle” – näin järkeilee anarkisti (tietenkin parhain anarkisteista eikä sellainen, joka herroja Kropotkineja ja kumppaneita seuraten laahustaa porvariston perässä); ja anarkistilla on sen vuoksi tuloksena *epätoivon* taktiikka eikä armottoman rohkea ja samalla joukkoliikkeen käytännölliset ehdot huomioon ottava vallankumoustoiminta konkreettisten tehtävien täyttämiseksi.[17]

Siten kommunistit ja anarkistit ovat molemmat yhtä mieltä siitä, että on välttämätöntä luoda järjestelmä, jossa kaikenlaisen valtiovallan tarve katoaa, mutta kommunistit katsovat, että tulee välttämättä siirtymäkausi, jolloin vallitsee proletaarinen valtio, proletariaatin diktatuuri, kun taas anarkistit kuvittelevat, että kommunismiin on mahdollista siirtyä suoraan mistä tahansa muusta järjestelmästä – kapitalismista, tilanherrajärjestelmästä tai puolifeodalismista.

---

[17] V. I. Lenin, ”Valtio ja vallankumous”, Teokset, osa 25

Mutta ero ei rajoitu tähän. Samalla kun kommunistit peräänkuuluttavat selvästi keskitetyn hallinnon perustamista, anarkistit kannattavat federalismia – sopimuksia yksittäisten, itsenäisten, autonomisten ”kommuunien” välillä, jotka otetaan käyttöön alhaalta käsin. Mahnon ja hänen kannattajiensa tapauksessa näimme, että anarkistit eivät ottaneet käyttöön federalismia alhaalta käsin, vaan perustivat anarkistisen diktatuurin nimittämällä komendantteja, joilla oli diktatoriset valtuudet. Aloittaen tekemällä anarkistisia julistuksia kaikenlaisen valtion, valtiovallan ja diktatuurin lakkauttamisesta, Mahnon anarkistit perustivat hallitsemallaan alueella mahnolaisen poliisivaltion, jolla oli rajoittamaton valta, salainen poliisi, tuomioistuimet, joiden päätöksistä ei koskaan kiistelty, kulakkien ja rikollisten hallitsemat armeijat, ja niin edelleen.

Mutta tämänkin jälkeen eurooppalaiset anarkistit ajattelevat, että jokaisen kunnan, jokaisen ammattiliiton, jokaisen maaseutujärjestön, jokaisen osuuskunnan on oltava itsenäinen ja tehdä vapaaehtoisia liittosopimuksia minkä tahansa muun järjestön kanssa. Lisäksi he uskovat, että tällainen organisaatio voidaan perustaa missä tahansa mittakaavassa. Venäjän vallankumouksen ja muiden maiden vallankumouksellisen liikkeen kokemus osoittaa, että tämä näkemys on väärä, ja siksi kommunistit eivät voi omaksua sitä. Tästäkin syystä Lenin sanoo merkittävässä teoksessaan *Valtio ja vallankumous*:

> Marx ja Proudhon yhtyvät siinä, että molemmat ovat nykyisen valtiokoneiston ”murskaamisen” kannalla…. Marx on eri mieltä sekä Proudhonin että Bakuninin kanssa juuri federalismikysymyksessä (puhumattakaan proletariaatin diktatuurista). Federalismi juontuu periaatteellisesti anarkismin pikkuporvarillisista katsomuksista. Marx on sentralisti. Eivätkä hänen edellä esitetyt lausuntonsa sisällä mitään sentralismista luopumista. Vain sellaiset ihmiset, jotka ovat täynnä pikkuporvarillista ”taikauskoista kunnioitusta” valtiota kohtaan, voivat pitää porvarillisen valtiokoneiston hävittämistä sentralismin hävittämisenä!
>
> Entä jos proletariaatti ja talonpoikaisköyhälistö ottavat valtiovallan käsiinsä, järjestäytyvät täysin vapaasti kommuuneittain ja *yhdistävät* kaikkien kommuunien toiminnan iskuiksi pääomaa vastaan,

> murtaakseen kapitalistien vastarinnan, antaakseen rautatiet, tehtaat, maan y.m. yksityisomaisuuden *koko* kansakunnalle, koko yhteiskunnalle, niin eikö se ole sentralismia? eikö se ole kaikkein johdonmukaisinta demokraattista sentralismia? vieläpä proletaarista sentralismia?[18]

Siispä se asia, josta anarkistit ja kommunistit ovat pohjimmiltaan eri mieltä, on se, pitäisikö työväenluokan järjestää valtiovalta voittonsa jälkeen, pitäisikö työväenluokan säilyttää valtio vai ei. Tämä kysymys ei tullut proletariaatin eteen ensimmäistä kertaa sosialistisen vallankumouksen aikana vuonna 1917. Myös vuonna 1905, kun Venäjällä oli käynnissä porvarillis-demokraattinen vallankumous, Lenin ja muut bolševikit korostivat tarvetta järjestää väliaikainen vallankumouksellinen hallitus, johon osallistuu työläisten ja talonpoikien edustajat. Lenin, Stalin ja koko bolševikkipuolue pitivät itsepintaisesti kiinni kannastaan, että tämän hallituksen on oltava työläisten ja talonpoikien vallankumouksellinen diktatuuri. Tämä diktatuuri oli välttämätön tilanherrojen ja kapitalistien vastarinnan murskaamiseksi, suurmaatilojen takavarikoimiseksi ja vallankumouksen saavutusten puolustamiseksi. Valtiovalta on vielä sitäkin tarpeellisempi silloin, kun proletariaatti on kukistanut kapitalistit ja rakentaa sosialistista yhteiskuntaa.

Aivan vuoden 1917 alussa, kun tsarismi oli kukistettu ja uusi toimintaohjelma tuli tarpeelliseksi, Lenin sanoi ”Kirjeissään kaukaa”, että kommunistien on aivan ehdottomasti järjestettävä vallankumouksellinen hallitus.

> Me tarvitsemme vallankumouksellista *valtaa*, – Lenin kirjoitti – me tarvitsemme (tietyn siirtymiskauden ajaksi) *valtiota*. Siinä me eroamme anarkisteista. Vallankumoukselliset marxilaiset ja anarkistit eivät eroa toisistaan ainoastaan siinä, että edelliset kannattavat keskitettyä, kommunistista suurtuotantoa ja jälkimmäiset pirstoutunutta pientuotantoa. Ei, nimenomaan valtakysymyksessä, valtiokysymyksessä me eroamme toisistamme siinä, että me ***kannatamme*** vallankumouksellisten valtiomuotojen

[18] V. I. Lenin, ”Valtio ja vallankumous”, Teokset, osa 25

vallankumouksellista hyväksikäyttämistä taistelun käymiseksi sosialismin puolesta, mutta anarkistit *vastustavat* sitä.[19]

Aikanaan Marx ja Engels pilkkasivat pikkuporvarillista filosofia Eugen Dühringiä, joka puolusti anarkistista ajatusta, että valtio voidaan ”lakkauttaa”. Marx ja Engels eivät kirjoittaneet valtion lakkauttamisesta, vaan sen kuoleutumisesta. Ei tule koskaan unohtaa, että vaikka proletariaatti murskaa porvarillisen valtiokoneiston voittoisan sosialistisen vallankumouksen seurauksena, niin proletaarinen, sosialistinen valtio kuoleutuu vasta, kun kaikki edellytykset täydelliseen kommunismiin siirtymiselle ovat olemassa, sen jälkeen, kun luokaton sosialistinen yhteiskunta on vakiintunut, kun täysin kehittyneet sosialistiset talouden haarat on organisoitu kaikilla aloilla ja kapitalismin jäänteet on lopullisesti eliminoitu taloudesta ja ihmisten mielistä.

Porvarillis-demokraattisissa vallankumouksissa vuonna 1905 ja helmi-maaliskuussa 1917 oli välttämätöntä perustaa työläisten ja talonpoikien hallitus, joka antaisi heille mahdollisuuden selviytyä kaikkia vallankumouksen vihollisia vastaan ja pohjustaa tietä sen seuraavaan vaiheeseen, sosialistiseen vallankumoukseen.

Ennen lokakuun 1917 sosialistista vallankumousta ei ollut esimerkkejä proletaarisesta diktatuurista, ja kaikkien maiden anarkistit saattoivat vielä väittää teoreettisesti, ettei proletariaatti tarvitse valtiovaltaa, että proletariaatin diktatuuria ei tarvita. Mutta nyt olisi vaikea löytää ainuttakaan vakavaa poliittista työntekijää, ainuttakaan täysin luokkatietoista työläistä, joka väittäisi, että kukistettuaan tsaarin vallan ja kapitalistien ja tilanherrojen vallan vuonna 1917 entisen tsaarin Venäjän työläiset ja köyhät talonpojat olisivat voineet pärjätä ilman valtiovaltaa. Ei voi olla epäilystäkään siitä, että jos Venäjän proletariaatti ei olisi perustanut diktatuuriaan, niin olisivat ulkomaisten interventionistien yhdistyneet joukot, yhdessä venäläisten kapitalistien, tilanherrojen, kauppiaiden, pappien, kulakkien ja virkamiesten kanssa, jotka vallankumous oli syrjäyttänyt,

---

[19] V. I. Lenin, ”Kirjeitä kaukaa”, Teokset, osa 23

palauttaneet kapitalismin ja tilanherrojen vallan vielä entistäkin julmemmassa muodossa, että he olisivat hukuttaneet maan vereen palauttaakseen vanhan järjestyksen. Mikään alue ei olisi yksinään pystynyt pitämään puoliaan neljätoista kapitalistisen valtion liittoa vastaan, kaikkia vanhan maailman voimia vastaan, jotka olivat yhdistyneet taisteluun työväenluokan liikettä vastaan.

Proletaarisen sosialistisen vallankumouksen voitto ja kahdenkymmenen vuoden aikana tapahtunut sosialismin kehitys johtuu siitä, että neuvostohallitus – tuo imperialismin aikakaudella löydetty uusi proletaarisen valtion muoto – oli perustettu jo alusta alkaen. Proletaarinen hallitus, proletariaatin diktatuuri, otti kaikki hallinnon langat omiin käsiinsä ja yhdisti koko maan, tämän monikansallisen maan raatajakansan koko mahdin. Se kokosi kaikki taisteluvälineet omiin käsiinsä, ja keskellä imperialistisen sodan ja sisällissodan aiheuttamaa uskomatonta köyhyyttä ja hirvittävää taloudellista tuhoa, keskellä puutetta, leväperäisyyttä, epäjärjestystä, vanhojen virkamiesten ja asiantuntijoiden harjoittamaa sabotaasia, tämä proletaarinen diktatuuri onnistui pelastamaan maan sen romahdustilasta, onnistui muuttamaan nuoren neuvostovaltion rutiköyhästä, tuhoutuneesta maasta vaurauden maaksi; muuttamaan tämän teknisesti jälkeenjääneen maan nykyaikaiseksi sosialistiseksi valtioksi; muuttamaan hajallaan olevien yksittäisten pientalonpoikien maatalousmaan teollisen maatalouden maaksi, ainoaksi maaksi maailmassa, jossa maataloutta harjoitetaan kollektiivisesti tehokkaiden koneiden avulla; muuttamaan sen lukutaidottomien maasta korkeasti sivistyneeksi maaksi, jonka väestössä ei ole lukutaidottomia.

Otetaan esimerkiksi Neuvostoliiton maatalous: vuoden 1936 loppuun mennessä kolhooseilla oli 316,000 traktoria, joiden kokonaisteho oli 5,700,000 hv, kun taas kolhoosien ja valtion tilojen traktoreiden kokonaismäärä oli yli 400 000 ja kapasiteetti 7,580,000 hv. Toveri Stalin lainasi näitä lukuja raportissaan SNTL:n perustuslakiluonnoksesta. Ja on yleisesti tiedossa, että ennen Lokakuun vallankumousta ei Venäjän maataloudessa ollut käytössä traktoreita, eikä

ollut ainuttakaan traktoreita valmistavaa tehdasta. Neuvostovaltio on luonut tämän valtavan rautahevosten armeijan.

Olisivatko hajanaiset maatalouskommuunit tai hajanaiset ammattiliitot pystyneet tähän, vaikka ulkovaltojen interventiota ei olisi tapahtunut, vaikka neuvostovaltiota ei olisi haitattu työssään? Eikä Neuvostoliiton maatalous saanut proletaarivaltiolta pelkästään traktoreita, vaan myös autoja, sähkömoottoreita, höyrykoneita, öljymoottoreita, leikkuupuimureiden moottoreita ja muita koneita. Vuoden 1936 lopussa SNTL:n maataloudessa käytetty mekaaninen voima oli yhteensä 19,000,000 hv – määrä, josta emme osanneet edes haaveilla kaksikymmentä, kolmekymmentä vuotta sitten illegaaleissa järjestöissämme, jotka taistelivat tsarismia, tilanherroja ja kapitalisteja vastaan.

Vielä niinkin hiljattain kuin vuonna 1928 mekaaninen energia oli vain neljä prosenttia Neuvostoliiton maatalouden kokonaisenergiasta, kun vuonna 1936 se oli kuusikymmentä prosenttia. Sosialistisen maatalouden aloilla työskentelee satoja tuhansia leikkuupuimureita ja suuria määriä muita maatalouskoneita. Entinen talonpoika käytti usein puuauraa. Tämä vanhanaikainen työväline on nyt kokonaan kadonnut tehdäkseen tilaa mahtaville teräsauroille ja koneille – traktoreille, itsesitojille, karhottimille, juurikkaannostokoneille, leikkuupuimureille, moniauroille, erilaisille mekaanisille kylvökoneille, kultivaattorille, voimakkaille mekanisoiduille puimakoneille ja muille koneille. Kollektiivitiloja palvelevia kone- ja traktoriasemia on järjestetty kaikkialle. Neuvostoliitossa on nyt kolmekymmentä kertaa enemmän traktoreita kuin Saksassa ja neljäkymmentä kertaa enemmän kuin Italiassa. Vain proletaarinen valtio, joka suuntasi kaiken mahtinsa ja organisaatiovoimansa sosialistisen talousjärjestelmän rakentamiseen, sosialismin voittoon, pystyi saavuttamaan tällaisia tuloksia.

Siten proletaarisen vallankumouksen valossa anarkistiset teoriat, joiden mukaan kaikki valtion ja hallinnon muodot ovat turmiollisia, näyttävät onnettomilta ja naurettavilta.

Proletariaatin ei tule vastustaa ja murskata valtiota ja hallintoa sinänsä. Sen tulee vastustaa ja murskata porvarillinen valtio ja asettaa sen tilalle valtio, joka toimii vallankumouksen etujen mukaisesti, proletariaatin etujen mukaisesti. Näin ollen proletariaatti ei voi pidättäytyä osallistumasta sellaiseen hallitukseen kuin antifasistisen kansanrintaman hallitus, joka puolustaa vallankumousta fasisteja ja imperialisteja vastaan; sen on osallistuttava aktiivisesti tällaisen hallituksen työhön auttaakseen ratkaisemaan ne monimutkaiset ongelmat, joita työväestö sillä hetkellä kohtaa. Siten puolueen asenne valtiota kohtaan vallankumouksen aikana liittyy sen asenteeseen osallistua hallituksen elinten työhön, osallistua poliittiseen taisteluun. Vuonna 1905 bolševikit väittelivät menševikkiopportunistien kanssa kysymyksestä, pitäisikö proletariaatin osallistua vallankumoukselliseen hallitukseen. Anarkistit tietävät menševikkien todellisen luonteen, eikä kukaan heistä väitä, että venäläinen pikkuporvarillinen menševikkipuolue olisi todella ollut vallankumouksellinen puolue vuonna 1905. Jo tuolloin he yrittivät pidätellä vallankumousta; tässä porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa he itse asiassa käyttäytyivät porvariston agentteina työväenluokan liikkeessä, vaikka he kuuluivatkin useiden vuosien ajan muodollisesti Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen yhdessä bolševikkien kanssa. Se tosiasia, että he käyttivät marxilaisia fraaseja vain naamioidakseen antiproletaarisuuttaan, paljastui täysin proletaarisen vallankumouksen aikana, kun he vastustivat avoimesti vallankumousta, kun he asettuivat barrikadien toiselle puolelle yhdessä sosialistivallankumouksellisten, perustuslaillisdemokraattien ja muiden porvarillisten puolueiden kanssa proletariaattia ja talonpoikaistoa vastaan. He liittoutuivat valkokaartien kanssa taistellakseen proletariaatin diktatuuria, proletaarista vallankumousta vastaan. Ja juuri nämä opportunistiset menševikit moittivat vuonna 1905 bolševikkikommunisteja siitä, että he halusivat proletariaatin osallistuvan väliaikaiseen vallankumoukselliseen hallitukseen! Tapahtumat saattoivat menševikit häpeään. Vuonna 1917 he osallistuivat Kerenskin vastavallankumoukselliseen hallitukseen ja vastustivat proletaarista diktatuuria.

Vuosien ajan anarkistit jankkasivat, ettei heidän pidä osallistua minkäänlaiseen hallitukseen. Mutta kun vallankumous puhkesi Venäjällä, he toimivat toisin. Olemme nähneet, että Mahnon anarkistit perustivat hallituksen, ja vielä enemmän, diktatuurihallituksen, jota ei rajoittanut mitkään lait. Venäläisten anarkistien on ilmeisesti täytynyt tulla vakuuttuneiksi siitä, että heidän suhtautumisensa valtioon oli toivoton. Mutta tämä ei estänyt heitä, eikä estä muiden maiden anarkisteja nykyään toistelemasta lehdissään ja puheissaan, että anarkistit vastustavat kaikkea valtiovaltaa ja proletariaatin osallistumista valtion toimintaan. Tämä oppi tekee suurta vahinkoa proletariaatin asialle, ja sen vuoksi meidän kommunistien on taisteltava sitä vastaan.

Esimerkiksi: pitäisikö työläisten osallistua eduskuntavaaleihin? Anarkistit ovat aina vastanneet, että työläiset eivät saa osallistua parlamentaariseen toimintaan. Mutta mitä ammattiliittojen jäsenten pitäisi tehdä, ketä heidän pitäisi äänestää? Anarkistit yleensä vastaavat, että eivät neuvo äänestämään ketään, mutta jos he haluavat äänestää, se on heidän asiansa, he voivat äänestää ketä haluavat. Mutta tämä on huonoin neuvo, mitä voidaan antaa. Se johtaa työläisiä täysin harhaan jättäen heidät porvarillisten poliitikkojen vaikutuksen alaisiksi ja heikentää proletariaatin yhtenäisyyttä. Porvarilliset poliitikot usein voittavat vaalit, koska anarkistien vaikutuksesta työläiset pidättäytyvät äänestämästä heitä vastaan.

Proletariaatti ei voi ”pidättäytyä” poliittisesta taistelusta, jonka yksi muoto on parlamentaarinen taistelu. Marx ja Engels arvostelivat espanjalaisia anarkisteja juuri tämän poliittisesta taistelusta pidättäytymisen opin vuoksi.

Vuonna 1873 Engels kirjoitti kolme *Volksstaatissa* julkaistua artikkelia otsikolla ”Bakuninilaiset työssä”, joissa hän kritisoi espanjalaisten anarkistien toimia vuoden 1873 kapinan aikana. Mitä virheitä Espanjan anarkistit tekivät? Espanjan kuninkaan kruunusta luopumisen jälkeen julistettiin tasavalta 9. helmikuuta 1873. Vastauksena puhkesi Baskimaan maakunnissa karlistien monarkistinen kapina. Taistelu käytiin tasavaltalaisten ja monarkistien välillä. Oli-

siko anarkistien pitänyt pysyä poissa tästä taistelusta? Bakuninin ja Kropotkinin teorioiden näkökulmasta heidän olisi pitänyt tehdä niin. Pystyivätkö he pysymään poissa siitä? Eivät pystyneet; heidän oli pakko osallistua siihen. Mitä tapahtui? Vuosikausien ajan anarkistit olivat väittäneet, että työläisten ei tule osallistua mihinkään vallankumoukseen, joka ei pyri työväenluokan välittömään ja täydelliseen vapautumiseen, että työläiset eivät saa osallistua vaaleihin ja niin edelleen. Perustuslakia säätävän kokouksen vaalien aattona Barcelonan, Alcoyn ja muiden paikkakuntien työläiset pyysivät anarkisteja neuvomaan heitä, millaista politiikkaa heidän tulisi harjoittaa parlamentaarisessa ja muussa taistelussa. Bakuninistit vastasivat paljon puhutun autonomisminsa nojalla, että ”Internationaalin ei yhdistyksenä tule osallistua minkäänlaiseen poliittiseen toimintaan, mutta Internationaalin jäsenet voivat toimia haluamallaan tavalla, kukin omasta puolestaan ja liittyä mihin tahansa puolueeseen”.

> Entä mikä oli tämän absurdin opin soveltamisen seuraus? – kysyi Engels yllämainitussa artikkelissa – Pääosa internationaalista, anarkistit mukaan luettuina, osallistui vaaleihin ilman ohjelmaa, ilman lippua, ilman omia ehdokkaita ja vaikutti näin omalta osaltaan siihen, että valituiksi tuli miltei yksinomaan porvarillisia tasavaltalaisia.

Voiko kaikkein vallankumouksellisin luokka käyttäytyä tällä tavalla, voiko se olla ilman omaa luokkapolitiikkaansa näin tärkeässä kysymyksessä? On selvää, että anarkistien politiikka oli erittäin vahingollista työväenluokan asialle.

Monien vuosien ajan anarkistit olivat väittäneet, että ainoa tärkeä taistelukeino oli yleislakko. Bakuninin ohjelma esitti yleislakkoa yhteiskunnallisen vallankumouksen toteuttamiskeinona, vaikka, kuten olemme nähneet edeltävässä luvussa, pelkkä yleislakko, ilman aseellista kapinaa, ei voi johtaa vallankumouksen voittoon. Vuonna 1873 Barcelonassa julistettiin yleislakko. Sen julistaneet anarkistit sanoivat:

> Työläiset! Kutsumme yleislakon ilmaistaksemme syvän närkästyksen, jota tunnemme nähdessämme hallituksen käyttävän armeijaa tais-

televia veljiämme vastaan, vaikka se samalla laiminlyö sotaa karlisteja vastaan.

Jälleen sen sijaan, että anarkistit olisivat päättäneet ja kertoneet työläisille, kenen puolella heidän tulisi taistella, aseet käsissään, anarkistit rajoittuivat järjestämään protestiksi yleislakon.

Anarkistisen *Solidarite Revolutionnaire* -sanomalehden mukaan 30,000 asukkaan Alcoyssa taisteluihin osallistui noin 5,000 työläistä. Heitä vastusti 32 aseistettua santarmia ja muutama muu aseistettu mies. Työläiset voittivat. Mitä he tekivät seuraavaksi, anarkistien johdolla? He perustivat yleisen turvallisuuden komitean, toisin sanoen he perustivat vallankumouksellisen hallituksen; kannatettuaan niin monien vuosien ajan hallitukseen osallistumattomuutta, Alcoyn anarkistit perustivat vallankumouksellisen hallituksen. Ryhtyikö tämä vallankumouksellinen hallitus ohjelmansa mukaisesti toimiin varmistaakseen ”työläisten välittömän ja täydellisen vapautumisen”? Ei, komitean ainoa teko oli kieltää miehiä lähtemästä kaupungista, kun taas naisille se sallittiin, jos heillä oli passi. Kun kenraali Velarden joukot saapuivat Alicantesta, yleisen turvallisuuden komitea lopetti toimintansa, saatuaan kenraalin lupauksen, että sen jäsenet armahdettaisiin.

Sanlúcar de Barramedassa ja eräillä muilla paikkakunnilla asiat eivät olleet sen paremmin.

Engels pilkkasi tulisesti Bakuninia ja hänen espanjalaisia opetuslapsiaan kaikesta tästä. Hänen päätelmänsä ovat niin tärkeitä vallankumoukselliselle Espanjalle ja koko maailman proletariaatin taistelulle tällä hetkellä, että esitämme ne tässä kokonaisuudessaan.

Entä mikä sitten on koko tutkimuksemme tulos?

1. Heti kun bakuninilaisilla oli edessään vakava vallankumouksellinen tilanne, heidän oli pakko heittää koko siihenastinen ohjelmansa yli laidan. Ensiksi he uhrasivat oppinsa siitä, että velvollisuutena on pidättäytyä politiikasta ja etenkin vaaleista. Sitten seurasi anarkia, valtion poistaminen; sen sijaan että olisivat poistaneet valtion he yrittivät päinvastoin saada aikaan joukon uusia pieniä valtioita. Sitten he hylkäsivät sen periaatteen, etteivät työläiset saa osallistua yhteenkään vallankumoukseen, jonka välit-

tömänä tavoitteena ei ole proletariaatin heti tapahtuva täydellinen vapautus ja osallistuivat puhtaasti porvarilliseksi tunnustautuneeseen liikkeeseen. Vihdoin he iskivät päin naamaa omaa opinkappalettaan, jonka olivat tuskin ehtineet julistaa: että vallankumoushallituksen pystyttäminen on vain työväenluokan uutta nenästä vetämistä ja pettämistä – ja samaan aikaan he esiintyivät kaikessa rauhassa eri kaupunkien hallintokunnissa, ja lisäksi kaikkialla voimattomana, porvariston kumoon äänestämänä ja poliittisesti hyväkseen käyttämänä vähemmistönä.

2. Kuitenkin luopuminen siihen asti saarnatuista periaatteista tapahtui mitä pelkurimaisimmalla, valheellisimmalla tavalla ja huonon omantunnon kolkuttaessa, niin että bakuninilaiset itse ja heidän johtamansa joukot tulivat liikkeeseen ilman mitään ohjelmaa eivätkä ylipäätään tienneet mitä tahtoivat. Mikä olikaan luonnollinen seuraus? Se että bakuninilaiset joko estivät kaiken liikkeen kuten Barcelonassa; tai että he ajautuivat erillisiin, suunnitelmattomiin ja typeriin kapinoihin, kuten Alcoyssa ja Sanlúcar de Barramedassa; tai sitten kapinoiden johto joutui leppymättömälle porvaristolle, kuten kävi useimmissa kapinoissa. Niin pian kun oli ryhdyttävä tekoihin, bakuninilaisten ultravallankumouksellinen meluaminen toteutui siis joko rauhoitteluna tai alun perin toivottomina kapinoina tai liittymisenä porvarilliseen puolueeseen, joka käytti työläisiä mitä häpeämättömimmin hyväkseen ja käsitteli heitä lisäksi potkuin.

3. Anarkian niin sanotuista periaatteista, riippumattomien ryhmittymien vapaasta liittoutumisesta jne. ei jää jäljelle mitään muuta kuin vallankumouksellisten taistelukeinojen määrätön ja mieletön pirstoutuminen, mikä antoi hallitukselle mahdollisuuden kukistaa kourallisella joukko-osastoja kaupungin toisensa jälkeen miltei ilman vastarintaa.

4. Tarun loppuna ei ollut vain se, että hyvin organisoidut ja monilukuiset espanjalaiset internationaalit — väärät niin kuin todellisetkin — sotkettiin mukaan leppymättömien romahdukseen ja ovat tänä päivänä tosiasiallisesti hajonneet, vaan myös se, että internationaalien niskoille sälytetään lukematon määrä keksittyjä laittomuuksia, joita ilman minkään maan poroporvarit eivät kerta kaikkiaan voi ajatella työläiskapinaa. Sillä on Espanjan proletariaatin internationaalinen uudelleen organisoituminen estetty ehkä vuosiksi eteenpäin.

5. Sanalla sanoen bakuninilaiset ovat antaneet Espanjassa ylittämättömän mallinäytteen siitä, miten vallankumousta *ei* pidä tehdä.

Kaikki tämä tapahtui yli kuusikymmentä vuotta sitten. Olisi surullista, jos kaikkien näiden vuosien tapahtumat, Venäjän vallankumous, fasistien valtaannousu Italiassa, Saksassa, Puolassa ja Portugalissa, sekä Espanjan vallankumouksen kokemus ei vaikuttaisi anarkismiin, jos anarkistit eivät osaisi tehdä tarvittavia johtopäätöksiä. Vallankumouksen onneksi näemme nyt, että anarkistit ovat oppineet paljon; he ovat ymmärtäneet, että heidän on tarkistettava monia teorioitaan ja käytännön toimintojaan. Tämä avaa tietä tiiviimmille suhteille anarkistien ja kommunistien välillä.

Yhtä tärkeä kysymys, joka liittyy luettelemiimme, on kysymys autoritaarisuudesta – auktoriteetin tunnustaminen, organisaation asettamien velvoitteiden tunnustaminen.

”Autoritaariseksi” kutsumaansa kommunistista organisaatiota vastaan anarkistit asettavat omansa, jota nimittävät ”libertaariseksi”. He puolustavat täydellistä vapautta, täydellistä autonomiaa jokaiselle yksilölle ja jokaiselle organisaatiolle. Mutta he menevät tätäkin pidemmälle. He eivät ainoastaan vaadi kaiken auktoriteetin poistamista sosialistisessa vallankumouksessa; heidän intonsa olla uskollisia anarkismin opille, jonka mukaan kaikki valta on haitallista, saa heidät vastustamaan sen hallituksen auktoriteettia, joka on vastuussa vallankumouksen kohtalosta kulloinkin. Tässä yhteydessä Engels kysyi aivan oikein:

> Ovatko nuo herrat nähneet koskaan vallankumousta? Vallankumous on epäilemättä niin auktoritatiivinen asia kuin yleensä olla voi. Vallankumous on teko, jolla osa väestöstä sanelee tahtonsa väestön toiselle osalle kiväärien, pistimien ja tykkien, siis sangen auktoritatiivisten välineiden avulla. Ja ellei voittanut puolue tahdo menettää voimainponnistustensa hedelmiä, se joutuu välttämättömyyden pakosta pitämään yllä herruuttaan sen pelon avulla, jota sen aseet aiheuttavat taantumuksellisissa. Olisikohan Pariisin kommuuni pysynyt päivää kauemmin pystyssä, jollei se porvaristoa vastustaessaan olisi nojautunut aseistautuneen kansan auktoriteettiin? Emme-

> köhän me päinvastoin ole oikeutettuja moittimaan Kommuunia siitä, että se käytti tätä auktoriteettia liian vähän?[20]

Myös tässä kysymyksessä Espanjan nykyinen vallankumous on osoittanut anarkisteille, että heidän on hylättävä ne näkemykset auktoriteetista, joita he ovat puolustaneet niin monta vuotta. Vallankumouksellinen väkivalta on välttämätöntä jokaisessa vallankumouksessa, myös sosialistisessa vallankumouksessa. Marxilla, Engelsillä, Leninillä ja Stalinilla oli aina mielessään sosialismin voitto, proletariaatin voitto, kun he puolustivat vallankumouksellisen väkivallan tarvetta ja vallankumouksellisen auktoriteetin järjestämistä.

Toisen erittäin tärkeän eron anarkismin ja marxismin (kommunismin) välillä toi esiin toveri Stalin vuonna 1906 artikkelissa nimeltä ”Anarkismi vaiko sosialismi” joka julkaistiin gruusialaisessa sanomalehdessä *Ahali Tšovreba.* Toveri Stalin kirjoitti:

> Marxilaisuus ja anarkismi rakentuvat kokonaan eri periaatteille siitä huolimatta, että ne kumpikin esiintyvät taistelutantereella sosialistisen lipun alla. Anarkismin kulmakivi on **yksilö**, jonka vapauttaminen on sen mielestä joukon, kollektiivin, vapautuksen pääehto. Anarkismin mielestä joukon vapautus on mahdotonta niin kauan, kun yksilö ei ole vapautunut, jonka vuoksi sen tunnus on: ”Kaikki yksilön hyväksi”. Marxilaisuuden kulmakivi sitävastoin on **joukko**, jonka vapauttaminen on sen mielestä yksilön vapautuksen pääehto. Marxilaisuuden mielestä siis yksilön vapautuminen on mahdotonta niin kauan, kun joukko ei ole vapautunut, jonka vuoksi sen tunnus on: ”Kaikki joukon hyväksi”.[21]

On tuskin tarpeen todistaa nyt, että historia on vahvistanut marxismin ihanteiden totuuden. Kirjailija kreivi Leo Tolstoi väitti anarkistisen teorian pohjalta, ettei ihmisen onnellisuus ole riippuvainen poliittisista ja taloudellisista olosuhteista, vaan se saavutetaan yksilön itsensä täydellistymisellä. Antaen tälle opille uskonnollisen ja moraalisen muodon, hän saarnasi, että ”Jumalan valtakunta on meissä itsessämme”. Tunnettu anarkisti Max Stirner asetti egon

[20] F. Engels, ”Auktoriteetista”, Marx–Engels: Valitut teokset (6 osaa), osa 5
[21] J. Stalin, ”Anarkismi vaiko sosialismi?”, Teokset, osa 1

kaiken keskipisteeseen. Mutta koko ihmiskunnan historia, luokkataistelun historia ja erityisesti Neuvostoliitossa sosialismin rakentamisen puolesta käydyn taistelun historia on osoittanut, että yksilön vapautuminen on mahdotonta ilman joukkojen vapautumista. Vain SNTL:ssa voidaan luoda ja luodaan edellytykset henkilökohtaisten kykyjen ja yksilöllisten taitojen täydelliselle ja monipuoliselle kehittymiselle. Jotta työläisten, talonpoikien ja toimistotyöntekijöiden joukot, työtätekevät kansanjoukot voivat nostaa esiin loistavia muusikoita, taiteilijoita, insinöörejä, keksijöitä, lentäjiä ja tiedemiehiä, on välttämätöntä, että meillä on se, minkä Neuvostoliiton perustuslaki nyt takaa: kaikkien oikeus työhön, kaikkien oikeus koulutukseen, kaikkien oikeus lepoon ja vapaa-aikaan, täydellinen miesten ja naisten välinen tasa-arvo ja muut olosuhteet, joita työläiset nauttivat sosialistisessa yhteiskunnassa. On välttämätöntä poistaa työttömyys, poistaa mahdollisuus riistoon, jotta voidaan luoda edellytykset kaikkien työtätekevien vapaalle kehitykselle. Vain näiden sosiaalisten olosuhteiden vallitessa yksilön luova energia voi kehittyä vapaasti.

Mutta entä jos yksilön edut ovat ristiriidassa luokan etujen kanssa? Vain silloin, kun jokainen työläinen asettaa luokan tahdon ja edun, kansan tahdon ja edun oman tahtonsa ja etunsa edelle, voi taistelu menestyä. Tämän on todistanut kaikkien vallankumousten kokemus. Sen on todistanut vallankumous ja taistelu sosialismin puolesta Neuvostoliitossa. Espanjan vallankumous todistaa sitä joka päivä. Uskomme, että vallankumouksen löytämä ratkaisu tähän ongelmaan tarjoaa perustan, jolla anarkistit voivat päästä yhteisymmärrykseen kommunistien kanssa. Kommunistit ja anarkistit voivat yhteisillä ponnisteluilla saavuttaa työtätekevien joukkojen voiton ja turvata heille aseman, joka mahdollistaa kaikkien työtätekevien ihmisten taloudellisen, poliittisen ja kulttuurisen elintason valtavan nousun ja siirtymisen vallankumouksen korkeimpaan vaiheeseen. Ja vain nämä olosuhteet voivat saada aikaan yksilöllisen vapauden ja tehdä mahdolliseksi hänen monipuolisen kehityksensä. Siten tunnus ”kaikki joukon hyväksi” tarkoittaa yksilön vapautumista.

Käsittelemämme kysymykset – suhtautuminen valtioon, osallistuminen hallintoelimiin, osallistuminen hallituksen rakentavaan työhön – liittyvät myös kurin ja pakottamisen kysymykseen. On selvää, että jokaista vakavaa proletaarista organisaatiota täytyy johtaa tietoisen proletaarisen, vallankumouksellisen kurin avulla. Tällaista kurinalaisuutta ei testata sanoilla vaan teoilla, asialle omistautumisella ja valmiudella uhrata itsensä sen puolesta. Proletaarinen kuri ei saa olla pienempi kuin porvarillisen valtion kuri; päinvastoin, sen on oltava suurempi ja vahvempi. Proletariaatin on taisteltava löysyyttä ja kurittomuutta vastaan, joita naamioidaan itkulla vapaudesta.

Ei voida ajatella vapautta uudessa yhteiskunnassa ilman tietoista vallankumouksellista kurinalaisuutta sen jäsenten keskuudessa; sitä on mahdotonta ajatella ilman tätä kurinalaisuutta, joka tekee johtavien elinten päätökset sitoviksi koko proletariaatin suhteen. Voimme vain iloita siitä, että tässäkin asiassa Espanjan vallankumous on onnistunut huomattavassa määrin selkiyttämään anarkististen joukkojen mieltä ja että anarkistityöläiset alkavat ymmärtää rautaisen kurin tarpeen. He ovat ymmärtäneet, kuinka vaarallista on puhe ”järjestäytyneestä kurittomuudesta” ja mitä katastrofeja sen saarnaaminen voi aiheuttaa, ja aiheuttaakin vallankumoukselle; he ovat ymmärtäneet, että vallankumous voidaan pelastaa vain rakentavan, rautaisen, vallankumouksellisen kurin avulla.

Anarkistien ja kommunistien välisessä kiistassa on kaksi muutakin tärkeää seikkaa.

Ensimmäinen on se, onko mahdollista lakkauttaa luokat tai saavuttaa Bakuninin tunnus luokkien tasoittamisesta. Erään espanjalaisen anarkistisen sanomalehden äskettäinen tiedonanto Alcoyn metalliteollisuuden kollektivisoinnista julkaistiin otsikolla: ”Vapaa sopimus työläisten välillä lakkauttaa luokat. – Alcoyn metalliteollisuudessa on vain työläisiä, ei ole enää riistäjiä tai riistettyjä.”

Mielenkiintomme herätti tämä lausunto, että Katalonian kaupungissa, jossa sosialistista vallankumousta ei ole vielä tapahtunut eikä työ- ja tuotantovälineiden yksityisomistusta ole lakkautettu, olisi

luokat jo voitu poistaa, ja vielä ”työläisten välisen vapaan sopimuksen” kautta. Miten on mahdollista, että siellä ”ei ollut enää riistäjiä eikä riistettyjä”? Jos tämä voidaan saavuttaa Alcoyn metalliteollisuudessa, sama olisi varmasti mahdollista kaikilla muillakin teollisuudenaloilla ja muissa paikoissa.

Luettuamme koko raportin, tulimme vakuuttuneiksi, että todellisuudessa mitään luokkien poistamista ei ollut tapahtunut. Todellisuudessa Alcoyn metalliteollisuus itse asiassa takavarikoitiin. Sen johdosta Alcoyn Yhdistynyt metallityöläisten liitto kutsui koolle työnantajien ja tehdaskomiteoiden edustajien yhteisen kokouksen. Kokouksen avauksessa liiton puheenjohtaja Gonzalo Bo piti seuraavan puheen:

> Hyvät herrat, kapitalismi on kukistettu, ainoa perusta sen olemassaolon jatkumiselle on fasismi, joka Espanjassa on tiellä tuhoon. Tiedätte, että työvoimasta on äärimmäinen pula. Emme halua pahentaa tätä kriisiä, joka johtaa köyhyyteen ja nälänhätään. Kaikkien kriisiin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi liittomme esittää selkeän ohjelman. Mutta ymmärrämme, että vaikka olosuhteet suosivat meitä, meidän on annettava teille mahdollisuus ehdottaa ratkaisua, joka mielestänne tekisi tilanteesta normaalimman.

Mitä omistajat vastasivat? He ilmoittivat, ettei heillä ollut mitään ehdotettavaa. Kokouksen loppupuolella yksi työnantajista, Francisco Rodez, ilmoitti, että hän oli suunnitellut perustavansa Alcoyn metalliteollisuusyhtymän, jonka hän oli aikonut saattaa kapitalismin aikaisten työnantajien käsiteltäväksi, mutta koska kapitalismia ei enää ollut olemassa, tämä ehdotus olisi sopimaton.

Tämän jälkeen puheenjohtaja teki seuraavat ehdotukset:

> Kaikkien yritysten, varastojen, tehtaiden ja käyttötilien pakkolunastus tai sosialisointi, mukaan lukien jokaisen yrityksen varat ja velvoitteet. Yritysten pakkolunastus toteutetaan Yhdistyneen metallityöläisten liiton, nykyisin Sosialisoidun metalliteollisuuden työläisten yhdistynyt liitto, nimissä. Hallintokeskuksen perustaminen entisten omistajien, työntekijöiden, insinöörien ja toimistotyöntekijöiden edustajista. Kaikkien yhteiskunnallisten erojen poistaminen. Entisille omistajille annetaan työtä tuotannon organisoijana kaikissa yrityksissä, heidän palkkansa on sama kuin mitä he

saivat nykytilanteen syntyessä. Näitä palkkatasoja voidaan tarkistaa ja muuttaa. Samaan aikaan työläisten palkkoja on nostettava, edes hieman, yleisen palkkojen tasoittumissuuntauksen mukaisesti.

Sulautuakseen työläisten ympäristöön työnantajien tulee liittyä työväen järjestöön.

”Voidaan sanoa”, anarkistilehden kirjeenvaihtaja päättelee, ”että työnantajien ja työntekijöiden yhteisellä toiminnalla Alcoyn metalliteollisuudessa on nyt ratkaistu kaikkein tärkein ongelma. Eilispäivän kapitalistit ja miljonäärit työskentelevät nyt mielellään käsi kädessä työläisten kanssa ja kuuluvat Kansalliseen työväenliittoon”.

Emme ota kantaa siihen, oliko Alcoyn tehtaiden takavarikointi tarpeellinen. Espanjan työväki pystyy ratkaisemaan tämän asian itse. Mutta epäilemme, riittääkö päätöslauselma ”kaikkien yhteiskunnallisten erojen poistamiseen”. Tulevaisuus näyttää, ovatko sellaiset toimenpiteet oikeita, mutta koko vallankumouksen kokemus opettaa, että luokkia ei voi tällä tavalla lakkauttaa. Luokkien olemassaolo jatkuu ei ainoastaan nykypäivän Espanjassa, jonka monissa osissa edes porvarillis-demokraattista vallankumousta ei ole saatu päätökseen. Luokkien olemassaolo jatkuu vielä jonkin aikaa sosialistisen vallankumouksen jälkeenkin. Kapitalistinen talous on myös olemassa jonkin aikaa, ja sen huomiotta jättäminen aiheuttaisi suuren vaaran vallankumoukselle.

Vuonna 1921, kun Gruusia oli vapautettu gruusialaisten menševikkien, armenialaisten dašnakkien ja muiden imperialistien kanssa liittoutuneiden pikkuporvarillisten ryhmittymien vallasta, Lenin kirjoitti Gruusian johtajalle – Ordžonikidzelle ja muille – Gruusian erityispiirteistä.

Tässä kirjeessään hän antoi seuraavat neuvot:

Ensimmäinen: on aseistettava heti työläiset ja talonpoikaisköyhälistö ja luotava siten luja Gruusian Punainen Armeija.

Toinen: Gruusian sivistyneistön ja pikkukauppiaiden suhteen on noudatettava erikoista myönnytyspolitiikkaa. Pitää ymmärtää, ettei ole vain harkitsematonta kansallistaa heidän liikkeitään, vaan on tehtävä tiettyjä

uhrauksiakin, jotta vain saataisiin parannetuksi heidän asemaansa ja jätettäisiin heille mahdollisuus harjoittaa pikkukauppaa.

Tuonnempana Lenin kirjoitti:

> Pyydän pitämään mielessä, että niin Gruusian sisäiset kuin kansainvälisetkin olosuhteet vaativat, etteivät Gruusian kommunistit jäljittelisi Venäjän mallia, vaan loisivat taitavasti ja joustavasti omaperäisen taktiikan, jonka perustana on suurempi peräänantavaisuus kaikenlaisten pikkuporvarillisten ainesten suhteen.[22]

Toisessa kirjeessä, joka oli osoitettu Azerbaidžanin, Gruusian, Armenian, Dagestanin ja Vuoristotasavallan kommunisteille huhtikuussa 1921, Lenin kirjoitti myös, että ”tarvitaan lievempiä otteita, varovaisuutta ja myöntyväisyyttä suhteissa pikkuporvaristoon, sivistyneistöön ja varsinkin talonpoikaistoon”. Edempänä hän sanoi: ”Toisin kuin VSFNT:ssa, Kaukasian tasavalloissa on hitaampi, varovaisempi ja järjestelmällisempi siirtyminen sosialismiin mahdollista ja välttämätöntä”.[23]

Monissa muissa maissa työläisten tulisi vallankumouksen aikana ottaa huomioon se, mitä Lenin kirjoitti Transkaukasiasta.

Toinen seikka on anarkistien ja kommunistien suhtautuminen uskontoon. Tämä on erittäin tärkeä kysymys.

Kommunistit kannattavat uskonnonvastaista propagandaa. He eivät ole kirkon ja uskonnon kannattajia. He eivät ole koskaan salanneet tätä ja ovat aina taistelleet uskonnollista filosofiaa ja kirkkoa vastaan; mutta he eivät ole koskaan vaatineet uskonnon tai uskonnollisten menojen kieltoa, he eivät ole koskaan noudattaneet taktiikkaa uskonnon lakkauttamiseksi voimakeinoin. Kommunistit esittivät vaatimuksen, joka sisältyy myös monien porvarillisten puolueiden ohjelmiin – kirkon erottaminen valtiosta ja koulun erottaminen kirkosta. Mutta ero heidän ja porvarillisten puolueiden välillä

---

[22] V. I. Lenin, ”Kirje G. K. Ordžonikidzelle”, Teokset, osa 32

[23] V. I. Lenin, ”Azerbaidžanin, Gruusian, Armenian, Dagestanin ja Vuoristotasavallan kommunistitovereille”, Teokset, osa 32

on siinä, että jälkimmäiset julistivat nämä vaatimukset, mutta eivät koskaan toteuttaneet niitä johdonmukaisesti ja kokonaan, sillä porvaristolle on eduksi tukea taantumuksellista kirkkoa, joka auttaa oikeuttamaan eriarvoisuuden ja luokkajaon yhteiskunnassa.

Toisin kuin kommunistit, anarkistit, Bakuninista alkaen, vaativat uskonnon kieltämistä. Marx, Engels, Lenin ja Stalin ovat aina vastustaneet tällaista asennetta uskontoon. Neuvostojen kahdeksannen ylimääräisen kongressin hiljattain hyväksymä SNTL:n Stalinin Perustuslaki sisältää artiklan, joka takaa kaikille kansalaisille oikeuden uskonnollisten menojen harjoittamiseen ja uskonnonvastaisen propagandaan. SNTL:n uskonnonvastainen propaganda on saavuttanut suuria menestyksiä. Mutta samaan aikaan Neuvostoliiton papeille on myönnetty täydet kansalaisoikeudet yhtäläisesti muiden kansalaisten kanssa. Uskonnollisten yhteisöjen olemassaolosta on olemassa erityinen laki. On totta, että vallankumous lakkautti kaikki luostarit, joissa asuivat valtion kustannuksella ylläpidetyt loiset ja riistäjät. Papeilla ei ole mitään tekemistä koulujen kanssa, jotka kasvattavat uusia ihmisiä, joilla ei ole tarvetta uskonnolliselle moraalijärjestelmälle, sillä heille kehittyy korkeampi koko ihmiskunnan kommunistinen moraalijärjestelmä.

Olisi väärin kieltää uskonnolliset menot. Miksi? Koska kaikissa maissa on työläisten ja talonpoikien joukossa edelleen suuri joukko uskonnollisia ihmisiä, jotka eivät kykene heittämään yltään uskontoa yhtä helposti ja halukkaasti kuin he heittivät yltään vihatut militaristit ja riistäjät. Vuosisatojen uskonnollisen kasvatuksen tulosta ei voida tuhota yhdessä päivässä. Tämän saavuttamiseksi on tehtävä paljon kulttuuri- ja kasvatustyötä, ja vielä tärkeämpiä ovat talouselämän, koko järjestelmän syvälliset muutokset, jotka yksin voivat vapauttaa työväen uskonnon vaikutuksesta.

On hyödyllistä muistaa, mitä Lenin kirjoitti tästä aiheesta erityisessä artikkelissa ”Työväenpuolueen suhteesta uskontoon”. Lenin vaati, että uskonnonvastainen propaganda, ateistinen propaganda, on alistettava palvelemaan proletariaatin perustetehtävää – ”riistettyjen joukkojen luokkataistelun kehittämistä riistäjiä vastaan”.

Ottakaamme esimerkki – Lenin kirjoitti. – Olettakaamme, että tietyn alueen ja tietyn teollisuusalan proletariaatti muodostuu valveutuneesta kerroksesta – verrattain tietoisista sosialidemokraateista, jotka ovat tietysti ateisteja, – ja verrattain takapajuisista työläisistä, jotka ovat vielä yhteydessä maaseutuun ja talonpoikaistoon, uskovat jumalaan, käyvät kirkossa tai ovat jopa paikallisen papin välittömän vaikutuksen alaisina, papin, joka, olettakaamme, järjestää kristillistä työväenliittoa. Olettakaamme edelleen, että taloudellinen taistelu tällä paikkakunnalla on johtanut lakkoon. Marxilaisen on välttämättä asetettava lakkoliikkeen menestyminen etutilalle, välttämättä vastustettava päättäväisesti työläisten jakamista tässä taistelussa ateisteihin ja kristillisiin, taisteltava päättäväisesti tällaista jakoa vastaan. Noissa oloissa ateistinen propaganda voi osoittautua sekä tarpeettomaksi että vahingolliseksi – ei siltä pikkuporvarin näkökannalta katsottuna, ettei säikäytettäisi pois takapajuisia kerroksia, menetettäisi vaaleissa mandaatteja j.n.e., vaan luokkataistelun todellisen edistymisen näkökannalta, luokkataistelun, joka nykyisen kapitalistisen yhteiskunnan oloissa vie kristilliset työläiset sosialidemokratiaan ja ateismiin sata kertaa paremmin kuin pelkkä ateismin saarnaaminen. Tällaisella hetkellä ja tällaisissa oloissa ateismin saarnaaja vain valaisi *vettä* papin ja pappien *myllyyn*, sillä nämä eivät halua mitään niin kovin kuin sitä, että työläisten jakaantuminen lakkoon-osallistumisen mukaan vaihdettaisiin jakoon, jonka perustana on usko jumalaan. Saarnaamalla maksoi mitä maksoi sotaa jumalaa vastaan anarkisti itse asiassa auttaisi pappeja ja porvaristoa.[24]

Jokaisen työläisen ja erityisesti militantin ateistin tulisi pohtia näitä Leninin sanoja. Sillä hänen täytyy astua yhteisrintamaan ei ainoastaan ateistien, vaan kaikkien työssäkäyvien ihmisten kanssa, myös uskovien kanssa; sen vuoksi uskontoon suhtautumiseen osalta hänen on omaksuttava taktiikka, joka ei estä tämän hetken päätehtävää – kansanrintaman varjelemista ja lujittamista fasismin voittamiseksi.

Työläiset ja talonpojat, jotka ovat jo ateisteja, riippumatta puolueesta johon he kuuluvat, eivät saa koskaan unohtaa, että monet heidän taisteluveljistään ovat uskonnollisia ihmisiä ja että nämä uskonnolliset ihmiset ovat yhtä kiinnostuneita taistelusta fasistisia sortajia

[24] V. I. Lenin, ”Työväenpuolueen suhteesta uskontoon”, Teokset, osa 15

vastaan. Siksi anarkistinen tunnus uskonnon ja uskonnollisten menojen kieltämisestä on väärä ja vaarallinen.

Vasta kun uskovaiset itse ovat vakuuttuneita siitä, että he eivät tarvitse uskontoa, ja tämä heidän on itse päätettävä, vasta silloin he päättävät kuuluako uskonnolliseen järjestöön, osallistuako uskonnollisiin menoihin vai ei.

Emme voi väittää, että tässä lyhyessä selostuksessamme olisimme antaneet tyhjentävän kritiikin anarkismia kohtaan Marxin, Engelsin, Leninin ja Stalinin opin näkökulmasta. Olemme käsitelleet tärkeimpiä nykypäivän vallankumouksellisen liikkeen teoriaan ja käytäntöön vaikuttavia kysymyksiä. Tarkoituksenamme ei ole myöskään pilkata anarkisteja, vaan ainoastaan auttaa heitä liittymään mahdollisimman kivuttomasti yhteisrintamaan kommunistien ja kaikkien muiden työväen vapautumisen puolesta taistelevien kanssa.